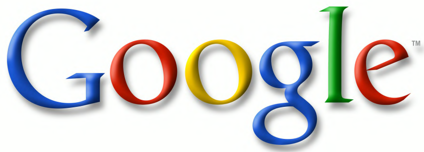

Frontispice.

Marillier Inv. De Longueil Sculp.

Voicy la SAGESSE descenduë du Ciel.

DE
IMITATIONE
CHRISTI
LIBRI QUATUOR,

Ad germanam lectionem reducti, juxta editionem Rosweydianam, ad fidem Autographi anni M. CCCC. XLI recensitam.

Hæc meditare, in his esto. I. Timoth. *jv.* 15.

Edidit Nic. Beauzée, *unus ex Academiæ gallicæ Quadragintaviris; ex florentinâ furfuratorum Academiâ; regiarum Academiarum rothomagensis, metensis, & atrebatensis albo inscriptus; emeritus Scholæ regio-militaris Professor; & Serenissimo Principi,* Atrebatensium Comiti, *CHRISTIANISSIMI REGIS fratri, à secretis Interpres.*

PARISIIS,
Typis Barbou, viâ Mathurinensium.

M DCC LXXXIX.

PRÆFATIO.

M*ULTIFARIAM multiſque modis olim Deus loquens patribus in prophetis, noviſſimè.... loquutus eſt nobis in filio* (Hebr. *j*, 1, 2): ſed & etiamnum nobis loquitur in Sanctis quos identidem in Eccleſiâ ſuſcitat. Hos inter omni procul dubio annumerandus eſt auctor, quiſquis fuerit, quatuor librorum qui ſub nomine *IMITATIONIS CHRISTI* circumferuntur; & nemo eſt profectò ſanus qui libros illos, ſinceram undique pietatem & divini Spiritûs afflatum redolentes, eâdem ferè quâ ſacros codices aut proximâ ſaltem reverentiâ non proſequatur & proſequi non debeat.

Ea in illos mens fuit ſancti Pontificis *Pii V*, ſancti *Caroli Borromæi*, ſancti *Philippi Nerii*, ſancti *Ignatii Loyolæ*, ſancti *Franciſci Saleſii*; ea mens virorum omnium his tribus ſæculis pietate & doctrinâ

çonſpicuorum ; ea mens *Fontanelli* noſtri, qui longè ante cæteros optimum eſſe ſcripſit hunc humanæ ſapientiæ fetum, quum hujus opus non ſit Evangelium. Quid, quod rex quidam Mauritaniæ libros eoſdem in vulgarem turcarum linguam converti juſſit, in bibliothecâ ſuâ religiosè ſervavit, omnibuſque mahumetanorum libris ſemper antetulit?

Attamen vulgatarum ubique venerandi hujus operis editionum formam his diebus noſtris auſus eſt immutare *Joſephus Valart.* Singularem ſcilicet & nemini huc uſque cognitam capitum diipoſitionem excogitavit ; capitum inſcriptiones & ſectiones à receptis alienas paſſim finxit ; lacunas, ubi nihil deſiderat ſenſus, ubi omnia plena ſunt & integra; ſomniavit ; novas dialogorum perſonas induxit : maximè autem in eo eſt cenſoria grammatiſtæ virgula, ut voces ac loquutiones Auguſti ævo inauditas corrigat, ſolœciſmos emendet, verba elegan-

tiarum nomine ad arbitrium invertat; & auctoris idiotismos procul amoveat. Indè exstitit editio à primigeniâ operis confectione omninò absona, & fœdum in modum depravata potiùs quam utiliter emendata.

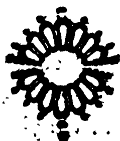
Nobis vero manent altâ mente reposta hæc salutaria pii auctoris nostri monita (*l. v.* 1, 2): *Ita libenter devotos & simplices libros legere debemus, sicut altos & profundos. Non te offendat auctoritas scribentis, utrum parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit; sed amor puræ veritatis te trahat ad legendum.... Sine personarum acceptione variis modis loquitur nobis Deus... Si vis profectum haurire: lege humiliter, simpliciter, & fideliter; nec unquam velis habere nomen scientiæ... Audi tacens verba Sanctorum.*

Novam hanc igitur librorum *de Imitatione* CHRISTI editionem piis lectoribus offerimus, Rosweydianæ ad fidem Autographi anni 1441 recensitæ consonam, ne

Hæc parum perpendiſſe videtur *Joſ. Valart*, quum genuinam pii auctoris orationem emendare aggreſſus eſt. At quæ erat præjudicata ejus de vero auctore opinio, libros *de Imitatione* CHRISTI non emendare non poterat; quomodo enim teutoniſmos tuliſſet in opere, quod *Joanni Gerſen* italo adſcribebat & *Th. à Kempis* teutoni abnuebat?

Cæterum, litem iſtam hîc rurſus movere non eſt operæ pretium; quia, ut monet auctor ipſe (*III. xljv*, I.), *utilius eſt à rebus diſplicentibus avertere & unicuique ſuum ſentire relinquere, quam contentioſis ſermonibus deſervire.* Si quis tamen certam hâc de re opinionem velit adipiſci, legat in primis *Roſweydi Vindicias kempenſes*, quæ viros ejus ætatis doctiſſimos ſimul & à Thomâ kempenſi alieniſſimos ad ipſum reduxerunt; legat *Diſſertationem de auctore libri cui titulus* DE IMITATIONE CHRISTI, gallicè ſcriptam & Pariſiis editam anno 1775; legat & ſupra

laudatam *Fr. Jos. Desbillons Disputationem*, quæ exstat in capite editionis librorum *De Imitatione Christi* datæ Manhemii anno 1780: his duabus postremis omnia contradictorum, & speciatim recentioris *Jos. Valart*, argumenta enucleatè perpenduntur ac sophismata potenter refelluntur. Unum tamen cum pio auctore monitum velimus: *Non quæras quis hoc dixerit, sed quid dicatur attende.* (*l. v, 1.*)

propenſiones, excolam idoneas virtutes.

Tribue mihi, bone Deus, amorem tui, odium mei, zelum proximi, contemptum ſæculi.

Studeam Superioribus obedire, Inferioribus ſubvenire, amicis conſulere, inimicis parcere.

Vincam voluptatem auſteritate, avaritiam largitate, iracundiam lenitate, tepiditatem fervore.

Redde me prudentem in conſiliis, conſtantem in periculis, patientem in adverſis, humilem in proſperis.

Fac, Domine, ut ſim in oratione attentus, in epulo ſobrius, in munere ſedulus, in propoſito firmus.

Curem habere innocentiam interiorem, modeſtiam exteriorem, converſationem exemplarem, vitam regularem.

Aſſiduè invigilem naturæ domandæ, gratiæ fovendæ, legi ſervandæ, ſaluti acquirendæ.

Diſcam à te quam tenue ſit quod terrenum eſt, quam grande quod divinum, quam breve quod temporaneum, quam durabile quod æternum.

Da ut mortem præveniam, judicium pertimeam, infernum effugiam, paradiſum obtineam. Amen.

Marillier Inv. De Longueil Sculp.

Prédication de JESUS-CHRIST sur la Montagne.

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER PRIMUS.

Admonitiones ad ſpiritualem vitam utiles.

CAPUT I.

De Imitatione CHRISTI, *& contemptu omnium vanitatum mundi.*

1. QUI *ſequitur me non ambulat in tenebris* (Joan. *viij*, *12*). Hæc ſunt verba CHRISTI, quibus admonemur quatenus vitam ejus & mores imitemur, ſi volumus veraciter illuminari & ab omni cæcitate cordis liberari. Summum igitur ſtudium noſtrum ſit in vitâ JESU-CHRISTI meditari.

CAPUT II.

De humili sentire sui ipsius.

1. OMNIS homo naturaliter scire desiderat; sed scientia sine timore Dei quid importat? Melior est profectò humilis rusticus qui Deo servit, quam superbus philosophus qui, se neglecto, cursum cœli considerat. Qui bene se ipsum cognoscit, sibi ipsi vilescit nec laudibus delectatur humanis. Si scirem omnia quæ in mundo sunt, & non essem in caritate; quid me juvaret coram Deo, qui me judicaturus est ex facto?

2. Quiesce à nimio sciendi desiderio, quia magna ibi invenitur distractio & deceptio. Scientes libenter volunt videri & Sapientes dici. Multa sunt, quæ scire, parum vel nihil animæ prosunt. Et valde insipiens est, qui aliquibus intendit quam his quæ saluti suæ deserviunt. Multa verba non satiant animam; sed bona vita refrigerat mentem, & pura conscientia magnam ad Deum præstat confidentiam.

3. Quanto p'...s & meliùs ſcis, tanto graviùs inde judicaberis, niſi ſanctiùs vixeris. Noli ergo extolli de ullâ arte vel ſcientiâ, ſed potiùs time de datâ tibi notitiâ. Si tibi videtur quod multa ſcis & ſatis bene intelligis, ſcito tamen quia ſunt multo plura quæ neſcis. *Noli altum ſapere* (Rom. *xj*, 20): ſed ignorantiam tuam magis fatere. Quid te vis alicui præferre, quum plures doctiores te inveniantur & magis in lege periti? Si vis utiliter aliquid ſcire & diſcere, ama neſciri & pro nihilo reputari.

4. Hæc eſt altiſſima ſcientia & utiliſſima lectio, ſui ipſius vera cognitio & deſpectio. De ſe ipſo nihil tenere & de aliis ſemper bene & altè ſentire, magna ſapientia eſt & perfectio. Si videres alium apertè peccare vel aliqua gravia perpetrare, non deberes te tamen meliorem æſtimare; quia neſcis quam diu poſſis in bono ſtare. Omnes fragiles ſumus; ſed tu neminem fragiliorem te ipſo tenebis.

CAPUT III.

De doctrinâ veritatis.

1. FELIX quem Veritas per se docet, non per figuras & voces transeuntes, sed sicuti se habet! Nostra opinio & noster sensus sæpe nos fallit, & modicum videt. Quid prodest magna cavillatio de occultis & obscuris rebus, de quibus nec arguemur in judicio quia ignoravimus? Grandis insipientia, quod, neglectis utilibus & necessariis, ultro intendimus curiosis & damnosis. Oculos habentes non videmus.

2. Et quid curæ nobis de generibus & speciebus? Cui æternum Verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur. Ex uno Verbo omnia, & unum loquuntur omnia; & hoc est *Principium quod & loquitur nobis* (Joan. *viij, 25*). Nemo sine illo intelligit aut rectè judicat. Cui omnia unum sunt, & omnia ad unum trahit, & omnia in uno videt, potest stabilis corde esse & in Deo

pacificus permanere. O veritas Deus ! fac me unum tecum in caritate perpetuâ ! Tædet me sæpe multa legere & audire ; in te est totum quod volo ac desidero. Taceant omnes doctores, sileant universæ creaturæ in conspectu tuo ; tu mihi loquere solus.

3. Quanto aliquis magis sibi unitus & interiùs simplificatus fuerit, tanto plura & altiora sine labore intelligit, quia desuper lumen intelligentiæ accipit. Purus, simplex, & stabilis spiritus in multis operibus non dissipatur ; quia omnia ad Dei honorem operatur, & in se otiosus ab omni propriâ exquisitione esse nititur. Quis te magis impedit & molestat quam tua immortificata affectio cordis ? Bonus & devotus homo opera sua priùs intus disponit quæ foris agere debet : nec illa trahunt eum ad desideria vitiosæ inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectæ rationis. Quis habet fortius certamen, quam qui nititur vincere se ipsum ? Et hoc deberet esse negotium nostrum ; vincere videlicet se ipsum, & quotidie se ipso fortiorem fieri, atque in melius aliquid proficere.

4. Omnis perfectio in hac vitâ quandam imperfectionem sibi habet annexam, & omnis speculatio nostra quâdam caligine non caret. Humilis tui cognitio certior via est ad Deum, quam profunda scientiæ inquisitio. Non est culpanda scientia aut quælibet simplex rei notitia, quæ bona est in se considerata & à Deo ordinata: sed præferenda est semper bona conscientia & virtuosa vita. Quia vero plures magis student scire quam bene vivere, ideo sæpe errant, & penè nullum vel modicum fructum ferunt.

5. O! si tantam adhiberent diligentiam ad exstirpanda vitia & virtutes inserendas, sicuti ad movendas quæstiones; non fierent tanta mala & scandala in populo, nec tanta dissolutio in cœnobiis. Certè, adveniente die judicii, non quæretur à nobis quid legimus, sed quid fecimus; nec quam bene diximus, sed quam religiosè viximus. Dic mihi: Ubi sunt modo omnes illi domini & magistri, quos bene novisti dum adhuc viverent & in studiis

florerent? Jam eorum præbendas alii possident, & nescio utrum de eis recogitant: in vitâ suâ aliquid esse videbantur, & modo de eis tacetur.

6. O! quam cito transit gloria mundi! Utinam vita eorum scientiæ ipsorum concordasset! tunc bene studuissent & legissent. Quam multi pereunt per vanam scientiam in seculo, qui parum curant de Dei servitio! Et quia magis eligunt magni esse quam humiles, ideo *evanescunt in cogitationibus suis* (Rom. *j*, *21*). Verè magnus est, qui magnam habet caritatem. Verè magnus est, qui in se parvus est & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens est, qui *omnia* terrena *arbitratur ut stercora ut CHRISTUM lucrifaciat* (Philipp. *iij*, *8*). Et verè bene doctus est, qui Dei voluntatem facit & suam voluntatem relinquit.

CAPUT IV.

De providentiâ in agendis.

1. NON est credendum omni verbo nec instinctui, sed cautè & longanimiter res est secundum Deum ponderanda. Proh dolor! sæpe malum faciliùs quam bonum de alio creditur & dicitur; ita infirmi sumus! Sed perfecti viri non facile credunt omni enarranti, qui sciunt naturam humanam ad malum proclivem & in verbis satis labilem.

2. Magna sapientia, non esse præcipitem in agendis nec pertinaciter in propriis stare sensibus. Ad hanc etiam pertinet, non quibuslibet hominum verbis credere; nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum sapiente & conscientioso viro consilium habe, & quære potiùs à meliore instrui quam tuas adinventiones sequi. Bona vita facit hominem sapientem secundum Deum & expertum in multis. Quanto quis in se humilior fuerit & Deo

ſubjectior, tanto in omnibus erit ſapientior & pacatior.

CAPUT V.

De lectione ſanctarum Scripturarum.

1. VERITAS eſt in Scripturis ſanctis quærenda, non eloquentia. Omnis Scriptura ſacra eo ſpiritu debet legi quo facta eſt. Quærere potiùs debemus utilitatem in Scripturis, quam ſubtilitatem ſermonis. Ita libenter devotos & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos & profundos. Non te offendat auctoritas ſcribentis, utrum parvæ vel magnæ litteraturæ fuerit; ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras quis hoc dixerit, ſed quid dicatur attende.

2. Homines tranſeunt, ſed *veritas Domini manet in æternum* (Pſalm. *cxvj*, 2). Sine perſonarum acceptione, variis modis loquitur nobis Deus. Curioſitas noſtra ſæpe nos impedit in lectione Scripturarum, quum

volumus intelligere & discutere ubi simpliciter esset transeundum. Si vis profectum haurire : lege humiliter, simpliciter, & fideliter; nec unquam velis habere nomen scientiæ. Interroga libenter, & audi tacens verba Sanctorum; nec displiceant tibi parabolæ Seniorum, sine causâ enim non proferuntur.

CAPUT VI.

De inordinatis affectionibus.

1. QUANDOCUMQUE homo aliquid inordinatè appetit, statim in se inquietus fit : superbus & avarus nunquam quiescunt; pauper & humilis spiritu *in multitudine pacis* (Psalm. *xxxvj, 11*) conversantur. Homo qui necdum perfectè in se mortuus est cito tentatur, & vincitur in parvis & vilibus rebus. Infirmus in spiritu, & quodammodo adhuc carnalis, & ad sensibilia inclinatus; difficulter se potest à terrenis desideriis ex toto abstrahere : & ideo sæpe habet tristitiam,

tiam, quum se subtrahit; leviter etiam indignatur, si quis ei resistit.

2. Si autem prosequutus fuerit quod concupiscit, statim ex reatu conscientiæ gravatur; quia sequutus est passionem suam, quæ nihil juvat ad pacem quam quæsivit. Resistendo igitur passionibus, invenitur pax vera cordis, non autem eis serviendo. Non est ergo pax in corde hominis carnalis, non in homine exterioribus dedito; sed in fervido & spirituali.

CAPUT VII.

De vanâ spe & elatione fugiendâ.

1. VANUS est, qui spem suam ponit in hominibus aut in creaturis. Non te pudeat aliis servire amore JESU-CHRISTI, & pauperem in hoc seculo videri. Non stes super te ipsum, sed in Deo spem tuam constitue. Fac quod in te est, & Deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tuâ scientiâ vel astutiâ cujuscumque viventis;

ſed magis in Dei gratiâ, qui adjuvat humiles & de ſe præſumentes humiliat.

2. Ne glorieris in divitiis, ſi adſunt; nec in amicis, quia potentes ſunt; ſed in Deo, qui omnia præſtat & ſe ipſum ſuper omnia dare deſiderat. Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modicâ infirmitate corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibi ipſi de habilitate aut ingenio tuo, ne diſpliceas Deo, cujus eſt totum quidquid boni naturaliter habueris.

3. Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram Deo deterior habearis, qui ſcit quid eſt in homine. Non ſuperbias de operibus bonis; quia aliter ſunt judicia Dei quam hominum, cui ſæpe diſplicet quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora ut humilitatem conſerves. Non nocet, ſi omnibus te ſupponas; nocet autem plurimum, ſi vel uni te præponas. Jugis pax cum humili; in corde autem ſuperbi zelus & indignatio frequens.

CAPUT VIII.

De cavendâ nimiâ familiaritate.

1. NON *omni homini cor tuum manifestes* (Eccli. *viij, 22*); sed cum sapiente & timente Deum age causam tuam. Cum juvenibus & extraneis rarus esto. Cum divitibus noli blandiri, & coram magnatibus non libenter appareas. Cum humilibus & simplicibus, cum devotis & morigeratis sociare, & quæ ædificationis sunt pertracta. Non sis familiaris alicui mulieri, sed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & angelis ejus opta familiaris esse, & hominum notitiam devita.

2. Caritas habenda est ad omnes, sed familiaritas non expedit. Quandoque accidit ut persona ignota ex bonâ famâ lucescat, cujus tamen præsentia oculos intuentium offuscat. Putamus aliquando aliis placere ex conjunctione nostrâ, & incipimus magis displicere ex morum improbitate in nobis consideratâ.

CAPUT IX.

De obedientiâ & subjectione.

1. VALDE magnum eſt in obedientiâ ſtare, ſub prælato vivere, & ſui juris non eſſe. Multo tutius eſt ſtare in ſubjectione quam in prælaturâ. Multi ſunt ſub obedientiâ magis ex neceſſitate quam ex caritate; & illi pœnam habent, & leviter murmurant; nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubjiciant. Curre hîc vel ibi; non invenies quietem niſi in humili ſubjectione ſub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio multos fefellit.

2. Verum eſt quod unuſquiſque libenter agit pro ſenſu ſuo, & inclinatur ad eos magis qui ſecum ſentiunt. Sed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt ut relinquamus etiam quandoque noſtrum ſentire propter bonum pacis. Quis eſt ita ſapiens qui omnia plenè ſcire poteſt? Ergo noli nimis in ſenſu tuo

confidere, ſed velis etiam libenter aliorum ſenſum audire. Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis, & alium ſequeris; magis exinde proficies.

3. Audivi enim ſæpe, ſecurius eſſe accipere conſilium, quam dare. Poteſt etiam contingere ut bonum ſit uniuſcujuſque ſentire; ſed nolle aliis acquieſcere, quum id ratio poſtulat aut cauſa, ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ.

CAPUT X.

De cavendâ ſuperfluitate verborum.

1. CAVEAS tumultum hominum, quantum potes: multum enim impedit tractatus ſecularium geſtorum, etiamſi ſimplici intentione proferantur; cito enim inquinamur vanitate & captivamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tam libenter loquimur & invicem fabulamur, quum tamen raro ſine læſione conſcientiæ ad ſilentium redimus? Ideo

tam libenter loquimur, quia per mutuas loquutiones ab invicem consolari quærimus, & cor diversis cogitationibus fatigatum optamus relevare. Et multum libenter de his quæ multum diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria sentimus, libet loqui & cogitare.

2. Sed, proh dolor! sæpe inaniter & frustra: nam hæc exterior consolatio interioris & divinæ consolationis non modicum detrimentum est. Ideo vigilandum est & orandum, ne tempus otiosè transeat. Si loqui licet & expedit, quæ ædificabilia sunt loquere. Malus usus & negligentia profectûs nostri, multum facit ad incustodiam oris nostri. Juvat tamen non parum ad profectum spiritualem devota spiritualium rerum collatio, maximè ubi pares animo & spiritu in Deo sibi socientur.

CAPUT XI.

De pace acquirendâ, & zelo proficiendi.

1. MULTAM possemus pacem habere; si non vellemus nos cum aliorum dictis & factis, quæ ad curam nostram non spectant, occupare. Quomodo potest ille diu in pace manere, qui alienis curis se intermiscet? qui occasiones forinsecùs quærit? qui parum vel raro se intrinsecùs colligit? Beati simplices, quoniam multam pacem habebunt!

2. Quare quidam Sanctorum tam perfecti & contemplativi fuerunt? Quia omnino se ipsos mortificare ab omnibus terrenis desideriis studuerunt; & ideo totis medullis cordis Deo inhærere, atque liberè sibi vacare potuerunt. Nos nimium occupamur propriis passionibus, & de transitoriis nimis solicitamur; raro etiam unum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum

profectum non accendimur : ideo frigidi & tepidi remanemus.

3. Si essemus nobis ipsis perfectè mortui & interiùs minimè implicati, tunc possemus etiam divina sapere & de cœlesti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum est, quia non sumus à passionibus & concupiscentiis liberi, nec perfectam Sanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum adversitatis occurrit, nimis cito dejicimur & ad humanas consolationes convertimur.

4. Si niteremur, sicut viri fortes, stare in prœlio ; profectò auxilium Domini super nos videremus de cœlo : ipse enim certantes & de suâ gratiâ sperantes paratus est adjuvare, qui nobis certandi occasiones procurat ut vincamus. Si tantum in istis exterioribus observantiis profectum religionis ponimus, cito finem habebit devotio nostra. Sed ad radicem securim ponamus, ut, purgati à passionibus, pacificam mentem possideamus.

5. Si omni anno unum vitium exstirpa-

remus, cito viri perfecti efficeremur. Sed modo è contrario sæpe sentimus, ut meliores & puriores in initio conversionis nos fuisse inveniamus quam post multos annos professionis. Fervor & profectus quotidie deberet crescere; sed nunc pro magno videtur, *si quis primi fervoris partem posset* retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc postea cuncta possemus facere cum levitate & gaudio.

6. Grave est assueta dimittere, sed gravius est contra propriam voluntatem ire: sed si non vincis parva & levia, quando superabis difficiliora? Resiste in principio inclinationi tuæ, & malam dedisce consuetudinem, ne forte paulatim ad majorem te ducat difficultatem. O! si adverteres quantam tibi pacem & aliis lætitiam faceres te ipsum bene habendo, puto quod solicitior esses ad spiritualem profectum.

CAPUT XII.

De utilitate adversitatis.

1. BONUM nobis est quod aliquando habeamus aliquas gravitates & contrarietates; quia sæpe hominem ad cor revocant, quatenus se in exsilio esse cognoscat, nec spem suam in aliquâ re mundi ponat. Bonum est quod patiamur quandoque contradictiones & quod malè & imperfectè de nobis sentiatur, etiamsi bene agimus & intendimus; ista sæpe juvant ad humilitatem & à vanâ gloriâ nos defendunt. Tunc enim meliùs interiorem testem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus & non bene nobis creditur.

2. Ideo deberet se homo in Deo totaliter firmare, ut non esset ei necesse multas humanas consolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur, vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur; tunc Deum sibi magis necessarium intelli-

git, ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit : tunc etiam triſtatur, gemit, & orat pro miſeriis quas patitur ; tunc tædet eum diutiùs vivere & mortem optat venire, ut poſſit *diſſolvi & eſſe cum CHRISTO* (Philipp. *j*, *23*) ; tunc etiam bene advertit, perfectam ſecuritatem & plenam pacem in mundo non poſſe conſtare.

CAPUT XIII.

De tentationibus reſiſtendis.

1. QUAMDIU in mundo vivimus, ſine tribulatione & tentatione eſſe non poſſumus. Unde in Job ſcriptum eſt, *Militia eſt vita hominis ſuper terram* (Job. *vij*, *1*). Ideo unuſquiſque ſolicitus eſſe deberet circa tentationes ſuas & vigilare in orationibus, ne diabolus locum inveniret decipiendi, qui nunquam dormitat, ſed ſemper *circuit quærens quem devoret* (Petr. *v*, *8*). Nemo tam perfectus eſt & ſanctus, qui non habeat aliquando tentationes ; & plenè eis carere non poſſumus.

2. Sunt tamen tentationes homini ſæpe valde utiles, licet moleſtæ ſint & graves; quia in illis homo humiliatur, & purgatur, & eruditur. Omnes Sancti per multas tribulationes & tentationes tranſierunt, & profecerunt: & qui tentationes ſuſtinere nequiverunt, reprobi facti ſunt & defecerunt. Non eſt aliquis Ordo tam ſanctus nec locus tam ſecretus, ubi non ſint tentationes & adverſitates.

3. Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter, quamdiu vixerit; quia in nobis eſt unde tentamur, ex quo in concupiſcentiâ nati ſumus. Unâ tentatione ſeu tribulatione recedente, alia ſupervenit; & ſemper aliquid ad patiendum habebimus: nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & graviùs incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere; ſed per patientiam & veram humilitatem omnibus hoſtibus efficimur fortiores.

4. Qui tantummodo exteriùs declinat nec radicem evellit, parum proficiet; imò ci-

tiùs ad eum tentationes redient, & pejus sentiet. Paulatim, per patientiam & longanimitatem, Deo juvante, meliùs superabis, quam cum duritiâ & importunitate propriâ. Sæpiùs accipe consilium in tentatione: & cum tentato noli duriter agere; sed consolationem ingere, sicut tibi optares fieri.

5. Initium omnium malarum tentationum, inconstantia animi & parva ad Deum confidentia; quia, sicut navis sine gubernaculo hinc inde à fluctibus impellitur, ita homo remissus & suum propositum deserens variè tentatur. Ignis probat ferrum; & tentatio, hominem justum: nescimus sæpe quid possumus, sed tentatio aperit quid sumus. Vigilandum est tamen, præcipuè circa initium tentationis; quia tunc faciliùs hostis vincitur, si ostium mentis nullatenùs intrare sinitur, sed extra limen, statim ut pulsaverit, illi obviatur. Unde quidam dixit [*Ovid.* Remed. am. *91*]:

Principiis obsta: sero medicina paratur,
Quum mala per longas invaluêre moras.

Nam primo occurrit menti simplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, postea delectatio, & motus pravus, & assensio; sicque paulatim ingreditur hostis malignus ex toto, dum illi non resistitur in principio: & quanto diutiùs ad resistendum quis torpuerit, tanto in se quotidie debilior fit, & hostis contra eum potentior.

6. Quidam, in principio conversionis suæ, graviores tentationes patiuntur; quidam autem, in fine; quidam vero quasi per totam vitam suam malè habent. Nonnulli satis leniter tentantur, secundum divinæ ordinationis sapientiam & æquitatem, quæ statum & merita hominum pensat, & cuncta ad electorum suorum salutem præordinat.

7. Ideo non debemus desperare quum tentamur, sed eo ferventiùs Deum exorare, quatenùs nos in omni tribulatione dignetur adjuvare; qui utique, secundum dictum Pauli, talem *faciet cum tentatione proventum, ut possimus sustinere* (I. Cor. *x*, *13*). Humiliemus ergo animas nostras sub

manu Dei in omni tentatione & tribulatione, quia *humiles spiritu salvabit* (Pf. *xxxiij, 19*) & exaltabit.

8. In tentationibus & tribulationibus probatur homo quantum profecit; & ibi majus meritum existit, & virtus meliùs patescit. Nec magnum est, si homo devotus sit & fervidus quum gravitatem non sentit; sed si tempore adversitatis patienter se sustinet, spes magni profectûs erit. Quidam à magnis tentationibus custodiuntur, & in parvis quotidianis sæpe vincuntur; ut, humiliati, nunquam de se ipsis in magnis confidant, qui in tam modicis infirmantur.

CAPUT XIV.

De temerario judicio vitando.

1. AD te ipsum oculos reflecte & aliorum facta caveas judicare. In judicando alios, homo frustra laborat, sæpiùs errat, & leviter peccat; se ipsum vero judican-

do & discutiendo, semper fructuosè laborat. Sicut nobis res cordi est, sic de eâ frequenter judicamus; nam verum judicium propter privatum amorem faciliter perdimus. Si Deus semper esset pura intentio nostri desiderii, non tam faciliter turbaremur pro resistentiâ sensûs nostri.

2. Sed sæpe aliquid ab intrà latet vel etiam ab extrà concurrit, quod nos etiam pariter trahit. Multi occultè se ipsos quærunt in rebus quas agunt, & nesciunt. Videntur etiam in bonâ pace stare, quando res pro eorum velle fiunt & sentire; si autem aliter fit quam cupiunt, cito moventur & tristes fiunt. Propter diversitatem sensuum & opinionum, satis frequenter oriuntur dissensiones inter amicos & cives, inter religiosos & devotos.

3. Antiqua consuetudo difficulter relinquitur, & ultra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel industriæ quam virtuti subjectivæ Jesu-Christi, raro & tardè eris homo illuminatus; quia Deus vult nos sibi perfec-

tè ſubjici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

CAPUT XV.

De operibus ex caritate factis.

1. PRO nullâ re mundi & pro nullius hominis dilectione, aliquod malum eſt faciendum: ſed pro utilitate tamen indigentis, opus bonum liberè aliquando intermittendum eſt aut etiam pro meliori mutandum; hoc enim facto opus bonum non deſtruitur, ſed in melius commutatur. Sine caritate opus externum nihil prodeſt: quidquid autem ex caritate agitur, quantumcumque etiam parvum ſit & deſpectum, totum efficitur fructuoſum; magis ſiquidem Deus penſat ex quanto quis agit, quam opus quod facit.

2. Multum facit qui multum diligit. Multum facit qui rem bene facit. Bene facit qui communitati magis quam ſuæ voluntati ſervit. Sæpe videtur eſſe caritas,

& eſt magis carnalitas ; quia naturalis inclinatio , propria voluntas , ſpes retributionis , affectus commoditatis , raro abeſſe volunt.

3. Qui veram & perfectam caritatem habet in nullâ re ſe ipſum quærit , ſed Dei ſolummodo gloriam in omnibus fieri deſiderat : nulli etiam invidet, quia nullum privatum gaudium amat : nec in ſe ipſo vult gaudere, ſed in Deo ſuper omnia bona optat beatificari : nemini aliquid boni attribuit ; ſed totaliter ad Deum refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter omnes Sancti fruibiliter requieſcunt. O ! qui ſcintillam haberet veræ caritatis , profectò omnia terrena ſentiret plena fore vanitatis.

CAPUT XVI.

De sufferentiâ defectuum aliorum.

1. QUÆ homo in se vel in aliis emendare non valet, debet patienter sustinere, donec Deus aliter ordinet. Cogita quia sic forte melius est pro tuâ probatione & patientiâ, sine quâ non sunt multum ponderanda merita nostra. Debes tamen pro talibus impedimentis supplicare, ut Deus dignetur tibi subvenire & possis benignè portare.

2. Si quis, semel aut bis admonitus, non acquiescit, noli cum eo contendere; sed totum Deo committe, ut fiat voluntas ejus & honor in omnibus servis suis, qui scit bene mala in bonum convertere. Stude patiens esse in tolerando aliorum defectus & qualescumque infirmitates, quia & tu multa habes quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere qualem vis, quomodo poteris alium ad tuum habere

beneplacitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus.

3. Volumus quod alii strictè corrigantur, & ipsi corrigi nolumus; displicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus; alios restringi per statuta volumus, & ipsi nullatenùs patimur ampliùs cohiberi: sic ergo patet quam *raro* proximum sicut nos ipsos pensamus. Si essent omnes perfecti, quid tunc haberemus ab aliis pro Deo pati?

4. Nunc autem Deus sic ordinavit ut discamus *alter alterius onera portare* (Gal. *vj*, *2*); quia nemo sine defectu, nemo sine onere, nemo sibi sufficiens, nemo sibi satis sapiens: sed oportet nos invicem portare, invicem consolari, pariter adjuvare, instruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quisque fuerit meliùs patet occasione adversitatis; occasiones namque hominem fragilem non faciunt, sed qualis sit ostendunt.

CAPUT XVII.

De monasticâ vitâ.

1. OPORTET quod discas te ipsum in multis frangere, si vis pacem & concordiam cum aliis tenere. Non est parvum in monasteriis vel in congregatione habitare, & inibi sine querelâ conversari, & usque ad mortem fidelis perseverare. Beatus, qui ibidem bene vixerit & feliciter consummaverit. Si vis debitè stare & proficere, teneas te tanquam exsulem, peregrinum super terram. Oportet te stultum fieri propter CHRISTUM, si vis religiosam ducere vitam.

2. Habitus & tonsura modicum conferunt, sed mutatio morum & integra mortificatio passionum verum faciunt Religiosum. Qui aliud quærit quam purè Deum & animæ suæ salutem, non inveniet nisi tribulationem & dolorem. Non potest etiam diu stare pacificus, qui non nititur esse minimus & omnibus subjectus.

3. Ad ſerviendum veniſti, non ad regendum; ad patiendum & laborandum ſcias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum. Hîc ergo probantur homines, *ſicut aurum in fornace* (Sap. *iij*, *6*); hîc nemo poteſt ſtare, niſi ex toto corde ſe voluerit propter Deum humiliare.

CAPUT XVIII.

De exemplis ſanctorum Patrum.

1. INTUERE ſanctorum Patrum vivida exempla, in quibus vera perfectio refulſit & religio; & videbis quam modicum ſit & penè nihil quod nos agimus. Heu! quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata? Sancti & amici CHRISTI Domino ſervierunt *in fame & ſiti*, *in frigore & nuditate*, *in labore & fatigatione*, *in vigiliis & jejuniis* (II. Cor. *xj*, *27*), in orationibus & meditationibus ſanctis, in perſecutionibus & opprobriis multis.

2. O! quam multas & graves tribulationes

passi sunt apostoli, martyres, confessores, virgines, & reliqui omnes qui CHRISTI vestigia voluerunt sequi! nam *animas suas in hoc mundo oderunt, ut in æternam vitam eas possiderent* (Joan. *xij*, *25*). O! quam strictam & abdicatam vitam sancti Patres in eremo duxerunt! quam longas & graves tentationes pertulerunt! quam frequenter ab inimico vexati sunt! quam crebras & fervidas orationes Deo obtulerunt! quam rigidas abstinentias peregerunt! quam magnum zelum & fervorem ad spiritualem profectum habuerunt! quam forte bellum adversùs edomationem vitiorum gesserunt! quam puram & rectam intentionem ad Deum tenuerunt! Per diem laborabant & noctibus orationi divinæ vacabant, quanquam laborando ab oratione mentali minimè cessarent.

3. Omne tempus utiliter expendebant; omnis hora ad vacandum Deo brevis videbatur, & præ magnâ dulcedine contemplationis etiam oblivioni tradebatur necessitas corporalis refectionis. Omnibus divi-

tiis, dignitatibus, honoribus, amicis, & cognatis renunciabant: nil de mundo habere cupiebant, vix necessaria vitæ sumebant; corpori servire etiam in necessitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, sed divites valde in gratiâ & virtutibus: foris egebant, sed intùs gratiâ & consolatione divinâ reficiebantur.

4. Mundo erant alieni, sed Deo proximi ac familiares amici: sibi ipsis videbantur tamquam nihili & huic mundo despecti, sed erant in oculis Dei pretiosi & dilecti. In verâ humilitate stabant, in simplici obedientiâ vivebant, in caritate & patientiâ ambulabant; & ideo quotidie in spiritu proficiebant, & magnam apud Deum gratiam obtinebant. Dati sunt in exemplum omnibus Religiosis; & plus provocare nos debent ad bene proficiendum, quam tepidorum numerus ad relaxandum.

5. O! quantus fervor omnium Religiosorum in principio suæ sanctæ institutionis fuit! O! quanta devotio orationis! quanta æmulatio virtutis! quam magna disciplina viguit!

viguit ! quanta reverentia & obedientia ſub regulâ magiſtri in omnibus effloruit ! Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quod verè viri ſancti fuerunt & perfecti, qui, tam ſtrenuè militantes, mundum ſuppeditaverunt. Jam magnus putatur, ſi quis tranſgreſſor non *fuerit* ; *ſi quis*, quod accepit, cum patientiâ tolerare potuerit.

6. Oh teporis & negligentiæ ſtatûs noſtri, quod tam cito declinamus à priſtino fervore, & jam tædet vivere præ laſſitudine & tepore ! Utinam in te penitùs non dormitet profectus virtutum, qui multa ſæpiùs exempla vidiſti devotorum !

CAPUT XIX.

De exercitiis boni Religioſi.

1. VITA boni Religioſi omnibus virtutibus pollere debet, ut ſit talis interiùs qualis videtur hominibus exteriùs : & merito, multo plus debet eſſe intus quàm quod cernitur foris ; quia inſpector noſter eſt Deus,

quem ſummopere revereri debemus ubicumque fuerimus, & tanquam angeli in conſpectu ejus mundi incedere. Omni die renovare debemus propoſitum noſtrum, & ad fervorem nos excitare quaſi hodie primum ad converſionem veniſſemus, atque dicere: « Adjuva me, Domine Deus, » in bono propoſito & ſancto ſervitio tuo; » & da mihi nunc hodie perfectè incipere, » quia nihil eſt quod hactenus feci ».

2. Secundum propoſitum noſtrum, curſus profectûs noſtri; & multâ diligentiâ opus eſt bene proficere volenti. Quod ſi fortiter proponens ſæpe deficit, quid ille qui raro aut minùs fixè aliquid proponit? Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri, & levis omiſſio exercitiorum vix ſine aliquo diſpendio tranſit. Juſtorum propoſitum in gratiâ Dei potiùs quam in propriâ ſapientiâ pendet; in quo & ſemper confidunt, quidquid arripiunt: nam homo proponit, ſed Deus diſponit; & *non eſt hominis via ejus.* (Jer. x, 23.)

3. Si, pietatis causâ aut fraternæ utili-

tatis proposito, quandoque omittitur consuetum exercitium; facilè postea poterit recuperari: si autem tædio animi aut negligentiâ faciliter relinquitur; satis culpabile est, & nocivum sentietur. Conemur quantum possumus, adhuc leviter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum est, & contra illa præcipuè quæ ampliùs nos impediunt. Exteriora nostra & interiora pariter nobis scrutanda sunt & ordinanda, quia utraque expediunt ad profectum.

4. Si non continuè te vales colligere, saltem interdùm; & ad minus semel in die, mane videlicet aut vespere. Mane propone, vespere discute mores tuos, qualis hodie fuisti in verbo, opere, & cogitatione; quia in his sæpiùs forsitan offendisti Deum & proximum. Accinge te, sicut vir, contra diabolicas nequitias: frena gulam, & omnem carnis inclinationem faciliùs frenabis: nunquam sis otiosus; sed aut legens, aut scribens, aut orans, aut meditans, aut aliquid utilitatis pro communi

laborans. Corporalia tamen exercitia discretè sunt agenda, nec omnibus æqualiter assumenda.

5. Quæ communia non sunt, non sunt foris ostendenda; nam in secreto tutiùs exercentur privata. Cavendum tamen ne piger sis ad communia & ad singularia promptior; sed, expletis integrè & fideliter debitis & injunctis, si jam ultra vacat, redde te tibi prout devotio tua desiderat. Non possunt omnes habere unum exercitium; sed aliud isti, aliud illi magis deservit. Etiam pro temporis congruentiâ diversa placent exercitia; quia alia in festis, alia in feriatis magis sapiunt diebus: aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tempore pacis & quietis: alia, quum tristamur, libet cogitare; & alia, quum læti in Domino fuerimus.

6. Circa principalia festa renovanda sunt bona exercitia, & Sanctorum suffragia ferventiùs imploranda. De festò in festum proponere debemus, quasi tunc de hoc sæculo migraturi & ad æternum festum

perventuri : ideoque ſolicitè nos præparare debemus in devotis temporibus, & devotiùs converſari, atque omnem obſervantiam ſtrictiùs cuſtodire, tanquam in brevi præmium laboris noſtri à Deo percepturi.

7. Et ſi dilatum fuerit, credamus nos minùs bene præparatos atque indignos tantæ adhuc gloriæ, *quæ revelabitur in nobis* (Rom. *viij*, *18*) tempore præfinito ; & ſtudeamus nos meliùs ad exitum præparare. *Beatus ſervus*, ait evangeliſta Lucas, *quem, quum venerit Dominus ejus, invenerit vigilantem : amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.* (Luc. *xij*, *43*, *44*.)

CAPUT XX.

De amore ſolitudinis & ſilentii.

1. QUÆRE aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis Dei frequenter cogita. Relinque curioſa ; tales perlege materias, quæ compunctionem magis præſtant quam occupationem. Si te ſubtraxeris à ſuperfluis

loquutionibus & otiosis circuitionibus, necnon à novitatibus & rumoribus audiendis; invenies tempus sufficiens & aptum pro bonis meditationibus insistendis. Maximi Sanctorum humana consortia, ubi poterant, vitabant, & Deo in secreto servire eligebant.

2. Dixit quidam (Seneca, *ep. 7. sed aliis verbis*): « Quoties inter homines fui, » minor homo redii ». Hoc sæpiùs experimur, quando diu confabulamur. Facilius est omnino tacere, quam verbo non excedere: facilius est domi latere, quam foris se posse sufficienter custodire. Qui igitur intendit ad interiora & spiritualia pervenire, oportet eum cum JESU à turbâ declinare. Nemo securè apparet, nisi qui libenter latet: nemo securè loquitur, *nisi* qui libenter tacet: nemo securè præest, nisi qui libenter subest: nemo securè præcipit, nisi qui bene obedire didicit.

3. Nemo securè gaudet, nisi bonæ conscientiæ in se testimonium habeat. Semper tamen Sanctorum securitas plena timoris

Dei exſtitit ; nec eo minùs ſoliciti & humiles in ſe fuerunt, quia magnis virtutibus & gratiâ emicuerunt. Pravorum autem ſecuritas ex ſuperbiâ & præſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui vertitur. Nunquam promittas tibi ſecuritatem in hâc vitâ, quamvis bonus videaris cœnobita aut devotus eremita.

4. Sæpe meliores in æſtimatione hominum graviùs periclitati ſunt propter ſuam nimiam confidentiam. Unde multis utilius eſt ut non penitùs tentationibus careant, ſed ſæpiùs impugnentur ; ne nimiùm ſecuri ſint, ne fortè in ſuperbiam eleventur, ne etiam ad exteriores conſolationes licentiùs declinent. O ! qui nunquam tranſitoriam lætitiam quæreret, qui nunquam cum mundo ſe occuparet, quam bonam conſcientiam ſervaret ! O ! qui omnem vanam ſolicitudinem amputaret, & duntaxat ſalutaria ac divina cogitaret, & totam ſpem in Deo conſtitueret, quam magnam pacem & quietem poſſideret !

5. Nemo dignus eſt cœleſti conſolatio-

ne, nisi diligenter se exercuerit in sanctâ compunctione. Si vis corde tenùs compungi, intra in cubile tuum & exclude tumultus mundi, sicut scriptum est; *In cubilibus vestris compungimini.* (Ps. *iv*, *5*.) In cellâ invenies quod de foris sæpiùs amittes. Cella continuata dulcescit, & malè custodita tædium generat. Si in principio conversionis tuæ bene eam incolueris & custodieris, erit tibi postea dilecta amica & gratissimum solatium.

6. In silentio & quiete, proficit anima devota & discit abscondita Scripturarum. Ibi invenit fluenta lacrymarum, quibus singulis noctibus se lavet & mundet, ut Conditori suo tanto familiarior fiat, quanto longiùs ab omni sæculari tumultu degit. Qui ergo se abstrahit à notis & amicis, approximabit illi Deus cum angelis sanctis. Melius est latere & sui curam agere, quam, se neglecto, signa facere. Laudabile est homini religioso, raro foras ire, fugere videri, nolle etiam homines videre.

7. Quid vis videre quod non licet habere? *Mundus transit & concupiscentia ejus.* (I. Joan. *ij*, *17.*) Trahunt desideria sensualitatis ad spatiandum; sed quum hora transierit, quid nisi gravitatem conscientiæ & cordis dispersionem reportas? Lætus exitus tristem sæpe reditum parit; & læta vigilia serotina triste mane facit. Sic omne carnale gaudium blandè intrat, sed in fine mordet & perimit. Quid potes alibi videre, quod hîc non vides? Ecce cœlum, & terra, & omnia elementa; nam ex istis omnia sunt facta.

8. Quid potes alicubi videre, quod diu potest sub sole permanere? Credis te forsitan satiari, sed non poteris pertingere. Si cuncta videres præsentia, quid esset nisi visio vana? Leva oculos tuos ad Deum in excelsis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis. Dimitte vana vanis; tu autem, intende illis quæ tibi præcepit Deus. Claude super te ostium tuum, & voca ad te JESUM dilectum tuum: mane cum eo in cellâ, quia non invenies alibi tantam pa-

cem. Si non exisses nec quidquam de rumoribus audisses, meliùs in bonâ pace permansisses. Ex quo nova delectat aliquando audire, oportet te exinde turbationem cordis tolerare.

CAPUT XXI.

De compunctione cordis.

1. SI vis aliquid proficere, conserva te in timore Dei; & noli esse nimis liber; sed sub disciplinâ cohibe omnes sensus tuos nec ineptæ te tradas lætitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & invenies devotionem: compunctio multa bona aperit, quæ dissolutio cito perdere consuevit. Mirum est quod homo possit unquam perfectè lætari in hâc vitâ, qui suum exsilium & tam multa pericula animæ suæ considerat & pensat.

2. Propter levitatem cordis & negligentiam defectuum nostrorum, non sentimus animæ nostræ dolores; sed sæpe vanè ri-

demus, quando merito flere deberemus. Non eſt vera libertas nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bonâ conſcientiâ. Felix, qui abjicere poteſt omne impedimentum diſtractionis, & ad unionem ſe recolligere ſanctæ compunctionis! Felix, qui à ſe abdicat quidquid conſcientiam ſuam maculare poteſt vel gravare! Certa viriliter; conſuetudo conſuetudine vincitur. Si tu ſcis homines dimittere, ipſi bene te dimittent tua facta facere.

3. Non attrahas tibi res aliorum, nec te implices cauſis Majorum. Habeas ſemper oculum ſuper te primum, & admoneas te ipſum ſpecialiter præ omnibus tibi dilectis. Si non habes favorem hominum, noli ex hoc triſtari; ſed hoc ſit tibi grave, quia non habes te ſatis bene & circumſpectè, ſicut deceret Dei ſervum & devotum Religioſum converſari. Utilius eſt ſæpe & ſecurius quod homo non habeat multas conſolationes in hâc vitâ, ſecundum carnem præcipuè. Tamen, quod divinas non habemus aut rariùs ſentimus, nos in

culpâ ſumus ; quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas omnino abjicimus.

4. Cognoſce te indignum divinâ conſolatione, ſed magis dignum multâ tribulatione. Quando homo eſt perfectè compunctus, tunc gravis & amarus eſt ei totus mundus. Bonus homo ſufficientem invenit materiam dolendi & flendi. Sive enim ſe conſiderat, ſive de proximo penſat, ſcit quia nemo ſine tribulatione hìc vivit ; & quanto ſtrictiùs ſeſe conſiderat, tanto ampliùs dolet. Materiæ juſti doloris & internæ compunctionis ſunt peccata & vitia noſtra, quibus ita involuti jacemus, ut raro cœleſtia contemplari valeamus.

5. Si frequentiùs de morte tuâ quam de longitudine vitæ cogitares, non dubium quin ferventiùs te emendares. Si etiam futuras Inferni ſive Purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo quod libenter laborem & dolorem ſuſtineres & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor iſta non tranſeunt & blandimenta adhuc amamus,

ideo frigidi & valde pigri remanemus.

6. Sæpe eſt inopia ſpiritûs, unde tam leviter conqueritur miſerum corpus. Ora igitur humiliter ad Dominum ut det tibi compunctionis ſpiritum, & dic cum Prophetâ : *Ciba me, Domine, pane lacrymarum, & potum da mihi in lacrymis in menſurâ* (Pſ. *lxxix, 6*).

CAPUT XXII.

De conſideratione humanæ miſeriæ.

1. MISER eris, ubicumque fueris & quocumque te verteris, niſi ad Deum te convertas. Quid turbaris, quia non ſuccedit tibi ſicut vis & deſideras ? Quis eſt qui habet omnia ſecundum ſuam voluntatem ? nec ego, nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram. Nemo eſt in mundo ſine aliquâ tribulatione vel anguſtiâ, quamvis rex ſit vel papa. Quis eſt qui meliùs habet ? utique qui pro Deo aliquid pati valet.

2. Dicunt multi imbecilles & infirmi :

« Ecce quam bonam vitam ille homo ha-
» bet ! quam dives ! quam magnus ! quam
» potens & excelſus ! » Sed attende ad cœleſtia bona ; & videbis quod omnia iſta temporalia nulla ſunt, ſed valde incerta & magis gravantia, quia nunquam ſine ſolicitudine & timore poſſidentur. Non eſt hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam ; ſed ſufficit ei mediocritas. Verè miſeria eſt vivere ſuper terram. Quanto homo voluerit eſſe ſpiritualior, tanto præſens vita fit ei amarior, quia ſentit meliùs & videt clariùs humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare, & ceteris neceſſitatibus naturæ ſubjacere, verè magna miſeria eſt & afflictio homini devoto, qui libenter eſſet abſolutus & liber ab omni peccato.

3. Valde enim gravatur interior homo neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo. Unde Propheta devotè rogat, quatenùs liber ab iſtis eſſe valeat, dicens : *De neceſſitatibus meis erue me, Domine.* (Pſ. *xxiv*,

17.) Sed væ non cognoſcentibus ſuam miſeriam! & ampliùs væ illis qui diligunt hanc miſeram & corruptibilem vitam! Nam in tantum quidam hanc amplectuntur, licet etiam vix neceſſaria laborando aut mendicando habeant, ut, ſi poſſent hîc ſemper vivere, de regno Dei nihil curarent.

4. O! inſani & infideles corde, qui tam profundè in terrenis jacent ut nihil niſi carnalia ſapiant! Sed miſeri adhuc in fine graviter ſentient quam vile & nihilum erat quod amaverunt. Sancti autem Dei & omnes devoti amici CHRISTI, non attenderunt quæ carni placuerunt nec quæ in hoc tempore floruerunt; ſed tota ſpes eorum & intentio ad æterna bona anhelabat. Ferebatur totum deſiderium eorum ſurſum ad manſura & inviſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima. Noli, Frater, amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia; adhuc habes tempus & horam.

5. Quare vis procraſtinare propoſitum tuum ? Surge, & in inſtanti incipe, & dic : « Nunc tempus eſt faciendi, nunc » tempus eſt pugnandi, nunc aptum tem» pus eſt emendandi ». Quando malè habes & tribularis, tunc tempus eſt merendi. Oportet *te tranſire per ignem & aquam*, ante quam venias *ad refrigerium* (Pſ. *lxv*, *11*). Niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis. Quam diu iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus nec ſine tædio & dolore vivere. Libenter haberemus ab omni miſeriâ quietem; ſed, quia per peccatum amiſimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiam & Dei exſpectare miſericordiam, *donec tranſeat iniquitas* (Pſ. *lvj*, *2*) hæc & *abſorbeatur quod mortale eſt à vitâ.* (II. Cor. *v*, 4.)

6. O ! quanta fragilitas humana, quæ ſemper prona eſt ad vitia ! Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confeſſa : nunc proponis cavere, & poſt horam agis quaſi nihil propoſuiſſes.

Merito ergo nos ipſos humiliare poſſumus nec unquam aliquid magni de nobis ſentire, quia tam fragiles & inſtabiles ſumus. Cito etiam poteſt perdi, per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam.

7. *Quid fiet de nobis adhuc in fine*, qui tepeſcimus tam mane? Væ nobis, ſi ſic volumus declinare ad quietem quaſi jam pax ſit & ſecuritas, quum necdum appareat veſtigium veræ ſanctitatis in converſatione noſtrâ! Bene opus eſſet quod iterum inſtrueremur tanquam boni novitii ad mores optimos, ſi forte ſpes eſſet de aliquâ futurâ emendatione & majori ſpirituali profectu.

CAPUT XXIII.

De meditatione mortis.

1. VALDE cito erit tecum hîc factum; vide aliter quomodo te habeas. Hodie homo est, & cras non comparet; quum autem sublatus fuerit ab oculis, etiam cito transit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani, quod solum præsentia meditatur & futura non magis prævidet! Sic te in omni facto & cogitatu debes tenere, quasi hodie esses moriturus. Si bonam conscientiam haberes, non multum mortem timeres. Melius esset peccata cavere quam mortem fugere. Si hodie non es paratus, quomodo cras eris? Cras est dies incerta; & quid scis si crastinum habebis?

2. Quid prodest diu vivere, quando tam parum emendamur? Ah! longa vita non semper emendat, sed sæpe culpam magis auget. Utinam per unam diem bene essemus conversati in hoc mundo! Multi annos

computant conversionis, sed sæpe parvus est fructus emendationis. Si formidolosum est mori, forsitan periculosius erit diutiùs vivere. Beatus, qui horam mortis suæ semper ante oculos habet & ad moriendum quotidie se disponit. Si vidisti aliquando hominem mori, cogita quia & tu per eamdem viam transibis.

3. Quum mane fuerit, puta te ad vesperum non perventurum; vespere autem facto, mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus esto, & taliter vive ut nunquam te imparatum mors inveniat. Multi subito & improvisè moriuntur; nam *quâ horâ non putatis filius hominis veniet* (Luc. *xij, 40*). Quando illa extrema hora veniet, multum aliter sentire incipies de totâ vitâ tuâ præteritâ, & valde dolebis quia tam negligens & remissus fuisti.

4. Quam felix & prudens, qui talis nunc nititur esse in vitâ qualis optat inveniri in morte! dabit namque magnam fiduciam feliciter moriendi perfectus contemptus mundi, fervens desiderium in virtuti-

bus proficiendi, amor disciplinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio sui, & supportatio cujuslibet adversitatis pro amore CHRISTI. Multa bona potes operari dum sanus es; sed infirmatus, nescio quid poteris. Pauci ex infirmitate meliorantur, sic & qui multum peregrinantur raro sanctificantur.

5. Noli confidere super amicos & proximos, nec in futurum tuam differas salutem; quia citiùs oblivifcentur tui homines quam æstimas. Melius est nunc tempestivè providere & aliquid boni præmittere, quam super aliorum auxilio sperare. Si non es pro te ipso solicitus modo, quis erit solicitus pro te in futuro? Nunc tempus est valde pretiosum; *ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis* (II. Cor. *vj*, 2): sed proh dolor! quod hoc utiliùs non expendis, in quo promereri vales unde æternaliter vivas! Veniet quando unam diem seu horam pro emendatione desiderabis, & nescio an impetrabis.

6. Eia, Carissime, de quanto periculo

te poteris liberare, de quam magno timore eripere, ſi modo ſemper timoratus fueris & ſuſpectus de morte ? Stude nunc taliter vivere, ut in horâ mortis valeas potiùs gaudere quam timere. Diſce nunc mori mundo, ut tunc incipias vivere cum CHRISTO. Diſce nunc omnia contemnere, ut tunc poſſis liberè ad CHRISTUM pergere. Caſtiga nunc corpus tuum per pœnitentiam, ut tunc certam valeas habere confidentiam.

7. Ah ! Stulte, quid cogitas te diu victurum, quum nullum diem habeas ſecurum ? Quam multi decepti ſunt & inſperatè de corpore extracti ! Quoties audiſti à dicentibus, quia « Ille gladio cecidit, ille ſub» merſus eſt, ille ab alto ruens cervicem » fregit, ille manducando obriguit, ille » ludendo finem fecit ? » Alius igne, alius ferro, alius peſte, alius latrocinio interiit: & ſic omnium finis mors eſt, & vita hominum tamquam umbra ſubito pertranſit.

8. Quis memorabitur tui poſt mortem ? & quis orabit pro te ? Age, age nunc,

Cariſſime , quidquid agere potes ; quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid tibi poſt mortem ſequetur. Dum tempus habes, congrega tibi divitias immortales. Præter ſalutem tuam nihil cogites ; ſolum quæ Dei ſunt cures. *Fac* nunc *tibi amicos*, venerando Dei Sanctos & eorum actus imitando ; *ut , quum defeceris* in hâc vitâ, illi *recipiant te in æterna tabernacula* (Luc. *xvj*, 9).

[illegible] Serva te tamquam peregrinum & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis. Serva cor liberum & ad Deum ſurſum erectum, quia *non habes hîc manentem civitatem.* (Hebr. *xiij*, 14.) Illuc preces & gemitus quotidianos cum lacrymis dirige , ut ſpiritus tuus mereatur ad Dominum poſt mortem feliciter tranſire. Amen.

CAPUT XXIV.

De judicio & pœnis peccatorum.

1. IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum ſtabis judicem, cui nihil eſt occultum; qui muneribus non placatur nec excuſationes recipit, ſed quod juſtum eſt judicabit. O miſerrime & inſipiens Peccator! quid reſpondebis Deo omnia mala tua ſcienti, qui interdum formidas vultum hominis irati? Ut quid non prævides tibi in die judicii, quando nemo poterit per alium excuſari vel defendi, ſed unuſquiſque ſufficiens onus erit ſibi ipſi? Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius & purgativus.

2. Magnum habet & ſalubre purgatorium patiens homo, qui, ſuſcipiens injurias, plus dolet de alterius malitiâ quam de ſuâ injuriâ; qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget;

qui veniam ab aliis petere non retardat; qui faciliùs miseretur quam irascitur; qui sibi ipsi violentiam frequenter facit, & carnem omnino spiritui subjugare conatur. Melius est modo purgare peccata & vitia resecare, quam in futuro purganda reservare. Verè nos ipsos decipimus per inordinatum amorem quem ad carnem habemus.

3. Quid aliud ignis ille devorabit, nisi peccata tua? Quanto ampliùs tibi ipsi nunc parcis & carnem sequeris, tanto duriùs postea lues & majorem materiam comburendi reservas. In quibus homo peccavit, in illis graviùs punietur. Ibi acediosi ardentibus stimulis perurgebuntur, & gulosi ingenti siti ac fame cruciabuntur: ibi luxuriosi & voluptatum amatores ardenti pice & fœtido sulphure perfundentur; & sicut furiosi canes, præ dolore, invidiosi ululabunt.

4. Nullum vitium erit, quod suum proprium cruciatum non habebit. Ibi superbi omni confusione replebuntur, & avari mi-

serrimâ

ſerrimâ egeſtate arctabuntur. Ibi erit una hora gravior in pœnâ, quam hîc centum anni in graviſſimâ pœnitentiâ. Ibi nulla requies eſt, nulla conſolatio damnatis; hîc tamen interdum ceſſatur à laboribus, atque amicorum fruitur ſolatiis. Eſto modo ſolicitus & dolens pro peccatis tuis, ut in die judicii ſecurus ſis cum Beatis: *tunc* enim *ſtabunt juſti in magnâ conſtantiâ adversùs eos qui ſe anguſtiaverunt* (Sap. *v*, *1*) & depreſſerunt; tunc ſtabit ad judicandum qui modo ſe ſubjicit humiliter judiciis hominum; tunc magnam fiduciam habebit pauper & humilis, & pavebit undique ſuperbus.

5. Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus & deſpectus eſſe; tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſſa, *& omnis iniquitas oppilabit os ſuum* (Pſ. *cvj*, *42*); tunc gaudebit omnis devotus, & mœrebit omnis irreligioſus; tunc plus exultabit caro afflicta, quam ſi in deliciis fuiſſet ſemper nutrita; tunc ſplendebit habitus vilis, &

obtenebrescet vestis subtilis ; tunc plus laudabitur pauperculum domicilium quam deauratum palatium ; tunc juvabit plus constans patientia quam omnis mundi potentia ; tunc ampliùs exaltabitur simplex obedientia quam omnis secularis astutia.

6. Tunc plus lætificabit pura & bona conscientia quam docta philosophia ; tunc plus ponderabit contemptus divitiarum quam totus thesaurus terrigenarum ; tunc magis consolaberis super devotâ oratione quam super delicatâ comestione ; tunc plus gaudebis de servato silentio quam de longâ fabulatione ; tunc plus valebunt sancta opera quam multa pulchra verba ; tunc plus placebit stricta vita & ardua pœnitentia quam omnis delectatio terrena. Disce te nunc in modico pati, ut tunc à gravioribus valeas liberari. Hîc primo proba quid possis postea : si nunc tam parum vales sustinere, quomodo æterna tormenta poteris sufferre ? si modo modica passio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet ? Ecce verè non potes duo gaudia habere ;

delectari hîc in mundo, & postea regnare cum CHRISTO.

7. Si usque in hodiernum diem semper in honoribus & voluptatibus vixisses; quid totum tibi profuisset, si jam mori in instanti contingeret? *Omnia* ergo *vanitas* (Eccle. *j*, *2*), præter amare Deum & illi soli servire. Qui enim Deum ex toto corde amat, nec mortem, nec supplicium, nec judicium, nec Infernum metuit; quia perfectus amor securum ad Deum accessum facit: quem autem adhuc peccare delectat, non mirum si mortem & judicium timeat. Bonum tamen est ut, si necdum amor à malo te revocat, saltem timor gehennalis coërceat. Qui vero timorem Dei postponit, diu stare in bono non valebit, sed Diaboli laqueos citiùs incurret.

CAPUT XXV.

De ferventi emendatione totius vitæ nostræ.

1. ESTO vigilans & diligens in Dei servitio ; & cogita frequenter, ad quid huc venisti, & cur sæculum reliquisti : nonne ut Deo viveres & spiritualis homo fieres? Igitur ad profectum ferveas, quia mercedem laborum tuorum in brevi recipies, nec erit tunc ampliùs timor aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis, & magnam requiem, immo perpetuam lætitiam, invenies. Si tu permanseris fidelis & fervidus in agendo, Deus procul dubio erit fidelis & locuples in retribuendo. Spem bonam retinere debes quod ad palmam pervenies ; sed securitatem capere non oportet, ne torpeas aut elatus fias.

2. Quum quidam anxius inter metum & spem frequenter fluctuaret, & quâdam vice mœrore confectus in ecclesiâ ante

quoddam altare se in oratione prostravisset; hæc intrà se revolvit, dicens, « O ! si » scirem quod adhuc perseveraturus essem ! « statimque audivit divinum intus responsum : » Quod si hoc scires, quid facere » velles ? fac nunc quod tunc facere velles, » & bene securus eris «. Moxque consolatus & confortatus, divinæ se commisit voluntati ; & cessavit anxia fluctuatio : noluitque curiosè investigare ut sciret quæ sibi essent futura ; sed magis studuit inquirere quæ esset voluntas Dei bene placens & perfecta, ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum.

3. *Spera in Domino, & fac bonitatem*, ait propheta ; *& inhabita terram*, & *pascêris in divitiis ejus* (Ps. *xxxvj, 3*). Unum est quod multos à profectu & ferventi emendatione retrahit, horror difficultatis seu labor certaminis : enimvero illi maximè præ cæteris in virtutibus proficiunt, qui ea quæ sibi magis gravia & contraria sunt viriliùs vincere nituntur ; nam ibi homo plus proficit & gratiam meretur am-

pliorem, ubi magis ſe ipſum vincit & in ſpiritu mortificat.

4. Sed non omnes habent æquè multum ad vincendum & moriendum. Diligens tamen æmulator valentior erit ad proficiendum, etiamſi plures habeat paſſiones, quam alius bene morigeratus, minùs tamen fervens ad virtutes. Duo ſpecialiter ad magnam emendationem juvant; videlicet ſubtrahere ſe violenter ab eo ad quod natura vitiosè inclinatur, & ferventer inſtare pro eo bono quo ampliùs quis indiget. Illa etiam ſtudeas magis cavere & vincere quæ tibi frequentiùs in aliis diſplicent.

5. Ubique profectum tuum capias; ut, ſi bona exempla videas vel audias, ad imitandum accendaris: ſi quid autem reprehenſibile conſideraveris, cave ne idem facias; aut, ſi aliquando feciſti, citiùs emendare te ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic iterum ab aliis notaris. Quam jucundum & dulce eſt videre fervidos & devotos fratres, bene morigera-

tos & disciplinatos! quam triste est & grave videre inordinatè ambulantes, qui ea ad quæ vocati sunt non exercent! quam nocivum est negligere vocationis suæ propositum, & ad non commissa sensum inclinare!

6. Memor esto arrepti propositi, & imaginem tibi propone Crucifixi. Bene verecundari potes, inspectâ vitâ JESU-CHRISTI; quia necdum magis illi te conformare studuisti, licet diu in viâ Dei fuisti. Religiosus qui se intentè & devotè in sanctissimâ vitâ & passione Domini exercet, omnia utilia & necessaria sibi abundanter ibi inveniet; nec opus est ut extra JESUM aliquid meliùs quærat. O! si JESUS crucifixus in cor nostrum veniret, quam cito & sufficienter docti essemus!

7. Religiosus fervidus omnia bene portat & capit quæ illi jubentur. Religiosus negligens & tepidus habet tribulationem super tribulationem, & ex omni parte patitur angustiam; quia interiori consolatione caret, & exteriorem quærere prohibe-

tur. Religiosus extra disciplinam vivens gravi ruinæ patet. Qui laxiora quærit & remissiora, semper in angustiis erit; quia unum aut reliquum sibi displicebit.

8. Quomodo faciunt tam multi alii Religiosi, qui satis arctati sunt sub disciplinâ claustrali? Raro exeunt, abstractè vivunt, pauperrimè comedunt, grossè vestiuntur, multum laborant, parum loquuntur, diu vigilant, maturè surgunt, orationes prolongant, frequenter legunt, & se in omni disciplinâ custodiunt. Attende carthusienses, cisterciensés, & diversæ religionis monachos ac moniales, qualiter omni nocte ad psallendum Domino assurgunt: & ideo turpe esset ut tu deberes in tam sancto opere pigritare, ubi tanta multitudo Religiosorum incipit Deo jubilare.

9. O! si nihil aliud faciendum incumberet, nisi Dominum Deum nostrum toto corde & ore laudare! o! si nunquam indigeres comedere, nec bibere, nec dormire; sed semper posses Deum laudare, & solummodo spiritualibus studiis vacare!

tunc multo felicior esses quam modo, quum carni ex qualicumque necessitate servis. Utinam non essent istæ necessitates, sed solummodo spirituales animæ refectiones, quas, heu! satis raro degustamus!

10. Quando homo ad hoc pervenit quod de nullâ creaturâ consolationem suam quærit: tunc ei Deus primo perfectè sapere incipit; tunc etiam bene contentus de omni eventu rerum erit; tunc nec pro magno lætabitur, nec pro modico contristabitur; sed ponet se integrè & fiducialiter in Deo, qui est ei omnia in omnibus, cui nihil utique perit nec moritur, sed omnia ei vivunt & ad nutum incunctanter deserviunt.

11. Memento semper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine solicitudine & diligentiâ nunquam acquires virtutes. Si incipis tepescere, incipies malè habere: si autem dederis te ad fervorem, invenies magnam pacem, & senties leviorem laborem propter Dei gratiam & virtutis amorem. Homo fervidus & diligens ad omnia est paratus. Major labor est resistere vitiis

& passionibus, quam corporalibus insudare laboribus. Qui parvos non vitat defectus paulatim labitur ad majores. Gaudebis semper vespere, si diem expendas fructuosè. Vigila super te ipsum; excita te ipsum; admone te ipsum; & quidquid de aliis sit, non negligas te ipsum. Tantum proficies, quantum tibi ipsi vim intuleris.

Expliciunt admonitiones ad spiritualem vitam utiles.

Marillier inv. De Longueil Sculp.

Marie Magdeleine aux pieds du Seigneur chez Simon le Pharisien.

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER SECUNDUS.

Admonitiones ad interna trahentes.

CAPUT I.

De internâ conversatione.

1. REGNUM *Dei intrà vos est*, dicit Dominus (Luc. *xvij*, 21). Converte te ex toto corde tuo ad Dominum & relinque hunc miserum mundum, & inveniet anima tua requiem. Disce exteriora contemnere & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire : est enim regnum Dei *pax & gaudium in Spiritu sancto* (Rom.

D vj

xiv, 17), quod non datur impiis. Veniet ad te CHRISTUS oſtendens tibi conſolationem ſuam, ſi dignam illi ab intus paraveris manſionem. *Omnis gloria ejus* & decor *ab intus* (Pſ. *xliv, 14*) eſt, & ibi complacet ſibi. Frequens illi viſitatio cum homine interno, dulcis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, familiaritas ſtupenda nimis.

2. Eia, Anima fidelis, præpara huic ſponſo cor tuum, quatenus ad te venire & in te habitare dignetur. Sic enim dicit: *Si quis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus* (Joan. *xiv, 23*). Da ergo CHRISTO locum, & ceteris omnibus nega introïtum. Quum CHRISTUM habueris, dives es & ſufficit tibi: ipſe erit proviſor tuus & fidelis procurator in omnibus, ut non ſit opus in hominibus ſperare; homines enim cito mutantur & deficiunt velociter, CHRISTUS autem manet in æternum & adſtat uſque in finem firmiter.

3. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiamſi utilis ſit & dilectus; neque triſtitia multa ex hoc capienda, ſi interdum adverſetur & contradicat. Qui hodie tecum ſunt cras contrariari poſſunt, & è converſo; ſæpe ut aura vertuntur. Pone totam fiduciam in Deo, & ſit ipſe timor tuus & amor tuus: ipſe pro te reſpondebit, & faciet bene ſicut melius fuerit. *Non habes hîc manentem civitatem* (Hebr. *xiij*, *14*); & ubicumque fueris, extraneus es & peregrinus, nec requiem aliquando habebis, niſi CHRISTO intimè fueris unitus.

4. Quid hîc circumſpicis, quum iſte non ſit locus tuæ requietionis? in cœleſtibus debet eſſe habitatio tua, & ſicut in tranſitu cuncta terrena ſunt aſpicienda. Tranſeunt omnia, & tu cum eis pariter. Vide ut non inhæreas, ne capiaris & pereas. Apud Altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad CHRISTUM ſine intermiſſione dirigatur. Si neſcis ſpeculari alta & cœleſtia, requieſce in paſſione CHRISTI,

fectè tibi ipsi mortuus nec segregatus ab omnibus terrenis. Nil sic maculat & implicat cor hominis, sicut impurus amor in creaturis. Si renuis consolari, exteriùs poteris speculari cœlestia & frequenter jubilare interiùs.

CAPUT II.

De humili submissione.

1. NON magni pendas quis pro te vel contra te sit, sed hoc age & cura ut Deus tecum sit in omni re quam facis. Habeas conscientiam bonam, & Deus bene te defensabit : quem enim Deus adjuvare voluerit, nullius perversitas nocere poterit. Si tu scis tacere & pati, videbis procul dubio auxilium Domini. Ipse novit tempus & modum liberandi te, & ideo te debes illi resignare. Dei est adjuvare & ab omni confusione liberare. Sæpe valde prodest ad majorem humilitatem conservandam, quod defectus nostros alii sciunt & redarguunt.

2. Quando homo pro defectibus suis se humiliat, tunc faciliter alios placat & leviter satisfacit sibi irascentibus. Humilem Deus protegit & liberat; humilem diligit & consolatur; humili homini se inclinat; humili largitur gratiam magnam, & post suam depressionem levat ad gloriam; humili sua secreta revelat, & ad se dulciter trahit & invitat. Humilis, acceptâ confusione, satis bene est in pace, quia stat in Deo, & non in mundo. Non reputes te aliquid profecisse, nisi omnibus inferiorem te esse sentias.

CAPUT III.

De bono pacifico homine.

1. TENE te primo in pace, & tunc poteris alios pacificare. Homo pacificus magis prodest quam bene doctus. Homo passionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo omnia ad bonum convertit. Qui bene

in pace eſt de nullo ſuſpicatur : qui autem malè contentus eſt & commotus, variis ſuſpicionibus agitatur ; nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit. Dicit ſæpe quod dicere non deberet, & omittit quod ſibi magis facere expediret : conſiderat quod alii facere tenentur, & negligit quod ipſe tenetur. Habe ergo primo zelum ſuper te ipſum, & tunc juſtè zelare poteris etiam proximum tuum.

2. Tu bene ſcis facta tua excuſare & colorare, & aliorum excuſationes non vis recipere : juſtius eſſet ut te accuſares & fratrem tuum excuſares. Si portari vis, porta & alium. Vide quam longè es adhuc à verâ caritate & humilitate, quæ nulli novit iraſci vel indignari, niſi tantum ſibi. Non eſt magnum cum bonis & manſuetis converſari ; hoc enim omnibus naturaliter placet, & unuſquiſque libenter pacem habet & ſecum ſentientes magis diligit : ſed cum duris & perverſis, aut indiſciplinatis, aut nobis contrariantibus pacificè poſſe vivere, magna gratia eſt & laudabile nimis virileque factum.

3. Sunt qui ſe ipſos in pace tenent & cum aliis etiam pacem habent: & ſunt qui nec pacem habent nec alios in pace dimittunt; aliis ſunt graves, ſed ſibi ſemper graviores: & ſunt qui ſe ipſos in pace retinent & ad pacem alios reducere ſtudent. Eſt tamen tota pax noſtra, in hâc miſerabili vitâ, potiùs in humili ſufferentiâ ponenda quam in non ſentiendo contraria. Qui meliùs ſcit pati majorem tenebit pacem: iſte eſt victor ſui & dominus mundi, amicus CHRISTI & heres cœli.

CAPUT IV.

De purâ mente & ſimplici intentione.

1. DUABUS alis homo ſublevatur à terrenis, ſimplicitate ſcilicet & puritate. Simplicitas debet eſſe in intentione; puritas, in affectione: ſimplicitas intendit Deum, puritas apprehendit & guſtat. Nulla bona actio te impediet, ſi liber intus ab inordinato affectu fueris. Si nihil aliud quam

Dei beneplacitum & proximi utilitatem intendis & quæris, internâ libertate perfruêris. Si rectum cor tuum esset, tunc omnis creatura speculum vitæ & liber sanctæ doctrinæ esset. Non est creatura tam parva & vilis, quæ Dei bonitatem non repræsentet.

2. Si tu esses intus bonus & purus, tunc omnia sine impedimento videres & bene caperes. Cor purum penetrat cœlum & infernum. Qualis unusquisque intus est, taliter judicat exteriùs. Si est gaudium in mundo, hoc utique possidet puri cordis homo: & si est alicubi tribulatio & angustia, hoc meliùs novit mala conscientia. Sicut ferrum missum in ignem amittit rubiginem & totum candens efficitur, sic homo integrè ad Deum se convertens à torpore exuitur & in novum hominem transmutatur.

3. Quando homo incipit tepescere, tunc parvum metuit laborem & libenter externam accipit consolationem. Sed quando perfectè incipit se vincere & viriliter in viâ Dei ambulare, tunc minùs ea reputat quæ sibi priùs gravia esse sentiebat.

CAPUT V.

De propriâ consideratione.

1. NON possumus nobis ipsis nimis credere, quia sæpe gratia nobis deest & sensus. Modicum lumen est in nobis, & hoc cito per negligentiam amittimus. Sæpe etiam non advertimus quod tam cæci intus sumus. Sæpe malè agimus, & pejùs excusamus. Passione interdum movemur, & zelum putamus. Parva in aliis reprehendimus, & nostra majora pertransimus. Satis cito sentimus & ponderamus quid ab aliis sustinemus, sed quantum alii de nobis sustinent non advertimus. Qui benè & rectè sua ponderaret, non esset quod de alio graviter judicaret.

2. Internus homo sui ipsius curam omnibus curis anteponit; & qui sibi ipsi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Nunquam eris internus & devotus, nisi de alienis silueris & ad te ipsum specialiter

respexeris. Si tibi & Deo totaliter intendis, modicum te movebit quod foris percipis. Ubi es, quando tibi ipsi præsens non es? & quando omnia percurristi, quid, te neglecto, profecisti? Si debes habere pacem & unionem veram, oportet quod totum adhuc postponas, & te solum præ oculis habeas.

3. Multum proinde proficies, si te feriatum ab omni temporali curâ conserves: valde deficies, si aliquid temporale reputaveris. Nil magnum, nil altum, nil gratum, nil acceptum tibi sit, nisi purè Deus aut de Deo sit. Totum vanum existima quidquid consolationis occurrit de aliquâ creaturâ. Amans Deum anima sub Deo despicit universa. Solus Deus æternus & immensus, implens omnia, solatium animæ, & vera cordis lætitia.

CAPUT VI.

De lætitiâ bonæ conſcientiæ.

1. GLORIA boni hominis teſtimonium bonæ conſcientiæ. Habe bonam conſcientiam, & habebis ſemper lætitiam. Bona conſcientia valde multa poteſt portare, & valde læta eſt inter adverſa. Mala conſcientia ſemper timida eſt & inquieta. Suaviter requieſces, ſi cor tuum te non reprehenderit. Noli lætari, niſi quum bene feceris. Mali nunquam habent veram lætitiam, nec internam ſentiunt pacem; quia *non eſt pax impiis, dicit Dominus* (Iſ. *xlviij, 22 : lvij, 21*). Et ſi dixerint. « In » pace ſumus, non venient ſuper nos mala : » & quis nobis nocere audebit ? » ne credas eis; quoniam repentè exſurget ira Dei, & in nihilum redigentur actus eorum, & *peribunt omnes cogitationes eorum* (Pſ. *cxlv, 4*).

2. Gloriari in tribulatione non eſt grave

amanti ; ſic enim gloriari, eſt gloriari in cruce Domini. Brevis gloria, quæ ab hominibus datur & accipitur. Mundi gloriam ſemper comitatur triſtitia. Bonorum gloria in conſcientiis eorum, & non in ore hominum. Juſtorum lætitia de Deo & in Deo eſt ; & gaudium eorum, de veritate. Qui veram & æternam gloriam deſiderat, temporalem non curat ; & qui temporalem requirit gloriam aut non ex animo contemnit, minùs amare convincitur cœleſtem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat nec vituperia.

3. Facile erit contentus & pacatus, cujus conſcientia munda eſt. Non es ſanctior, ſi laudaris ; nec vilior, ſi vituperaris. Quod es, hoc es ; nec major dici vales quam Deo teſte ſis. Si attendis quid apud te ſis intus, non curabis quid de te loquantur homines. Homo videt in facie ; Deus autem, in corde : homo conſiderat actus, Deus vero penſat intentiones. Bene ſemper agere & modicum de ſe tenere, humilis animæ indicium eſt. Nolle conſolari ab ali-

quâ

quâ creaturâ, magnæ puritatis & internæ fiduciæ signum est.

4. Qui nullum extrinsecus pro se testimonium quærit, liquet, quod totaliter se Deo commisit. *Non enim qui se ipsum commendat, ille probatus est*, ait B. Paulus; *sed quem Deus commendat.* (II. Cor. *x*, *18*). Ambulare cum Deo intus nec aliquâ affectione teneri foris, status est interni hominis.

CAPUT VII.

De amore JESU *super omnia.*

1. BEATUS, qui intelligit quid sit amare JESUM & contemnere se ipsum propter JESUM. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia JESUS vult solus super omnia amari. Dilectio creaturæ, fallax & instabilis; dilectio JESU, fidelis & perseverabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili; qui amplectitur JESUM, firmabitur in ævum. Illum dilige & amicum tibi retine, qui, omnibus recedentibus, te non

relinquet nec patietur in fine perire. Ab omnibus oportet te aliquando separari, sive velis, sive nolis.

2. Teneas te apud JESUM vivens ac moriens; & illius fidelitati te committe, qui, omnibus deficientibus, solus te potest juvare. Dilectus tuus talis est naturæ, ut alienum non velit admittere; sed solus vult cor tuum habere, & tanquam rex in proprio throno sedere. Si scires te bene ab omni creaturâ evacuare, JESUS deberet libenter tecum habitare. Penè totum perditum invenies quidquid extra JESUM in hominibus posueris. Non confidas nec innitaris super calamum ventosum, quia *omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus quasi flos agri* (Is. *xl*, *6*) cadet.

3. Cito decipieris, si ad externam hominum apparentiam tantum aspexeris. Si enim tuum in aliis quæris solatium & lucrum, senties sæpiùs detrimentum. Si quæris in omnibus JESUM, invenies utique JESUM: si autem quæris te ipsum, invenies etiam te ipsum, sed ad tuam perni-

ciem ; plus enim homo nocivior ſibi ſi JESUM non quærit, quam totus mundus & omnes ſui adverſarii.

CAPUT VIII.

De familiari amicitiâ JESU.

1. QUANDO JESUS adeſt, totum bonum eſt nec quidquam difficile videtur; quando vero JESUS non adeſt, totum durum eſt. Quando JESUS intus non loquitur, conſolatio vilis eſt ; ſi autem JESUS unum tantum verbum loquitur, magna conſolatio ſentitur. Nonne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco in quo flevit, quando Martha illi dixit, *Magiſter adeſt & vocat te* (Joan. *xj, 28*) ? Felix hora, quando JESUS vocat de lacrymis ad gaudium ſpiritûs ! Quam aridus & durus es ſine JESU ! quam inſipiens & vanus, ſi cupis aliquid extra JESUM ! Nonne hoc eſt majus damnum, quam ſi totum perderes mundum ?

2. Quid poteſt tibi mundus conferre ſine JESU? Eſſe ſine JESU, gravis eſt infernus; & eſſe cum JESU, dulcis paradiſus. Si fuerit tecum JESUS, nullus poterit nocere inimicus. Qui invenit JESUM invenit theſaurum bonum, immo bonum ſuper omne bonum; & qui perdit JESUM perdit nimis multum, & plus quam totum mundum. Pauperrimus eſt, qui vivit ſine JESU; & ditiſſimus, qui bene eſt cum JESU.

3. Magna ars eſt, ſcire cum JESU converſari; & ſcire JESUM tenere, magna prudentia. Eſto humilis & pacificus, & erit tecum JESUS. Sis devotus & quietus, & manebit tecum JESUS. Potes cito fugare JESUM & gratiam ejus perdere, ſi volueris ad exteriora declinare; & ſi illum effugaveris & perdideris, ad quem fugies & quem tunc quæres amicum? Sine amico non potes bene vivere; & ſi JESUS non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis & deſolatus. Fatuè igitur agis, ſi in aliquo altero confidis aut

lætaris. Eligendum eſt magis totum mundum habere contrarium quam JESUM offenſum. Ex omnibus ergo caris, ſit JESUS dilectus ſpecialis.

4. Diligantur omnes propter JESUM; JESUS autem, propter ſe ipſum. Solus JESUS-CHRISTUS ſingulariter eſt amandus, quia ſolus bonus & fidelis præ omnibus invenitur amicis. Propter ipſum & in ipſo, tam amici quam inimici tibi ſint cari; & pro omnibus his exorandus eſt, ut omnes ipſum cognoſcant & diligant. Nunquam cupias ſingulariter laudari vel amari; quia hoc ſolius Dei eſt, qui ſimilem ſibi non habet: nec velis quod aliquis tecum in corde ſuo occupetur, neque tu cum alicujus occuperis amore; ſed ſit JESUS in te & in omni bono homine.

5. Eſto purus & liber ab intus ſine alicujus creaturæ implicamento. Oportet te eſſe nudum & purum cor ad Deum gerere, ſi vis vacare & videre quam ſuavis ſit Dominus. Et reverâ ad hoc non pervenies, niſi gratiâ ejus fueris præventus &

intractus, ut, omnibus evacuatis & licentiatis, solus cum solo uniaris. Quando enim gratia Dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia; & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit & quasi tantum ad flagella relictus. In his non debet dejici nec desperare, sed ad voluntatem Dei æquanimiter stare & cuncta supervenientia sibi ad laudem JESU-CHRISTI perpeti; quia post hiemem sequitur æstas, post noctem redit dies, & post tempestatem magna serenitas.

CAPUT IX.

De carentiâ omnis solatii.

1. NON est grave humanum contemnere solatium, quum adest divinum. Magnum est & valde magnum tam humano quam divino posse carere solatio, & pro honore Dei libenter exsilium cordis velle sustinere, & in nullo se ipsum quærere, nec ad proprium meritum respicere. Quid magni

est, si hilaris sis & devotus adveniente gratiâ? optabilis cunctis hæc hora. Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat: & quid mirum, si onus non sentit qui portatur ab Omnipotente & ducitur à summo ductore?

2. Libenter *habemus* aliquid pro solatio, & difficulter homo exuitur à se ipso. Vicit sanctus martyr Laurentius seculum cum suo sacerdote; quia omne quod in mundo delectabile videbatur despexit, & summum Dei sacerdotem Sixtum, quem maximè diligebat, pro amore CHRISTI etiam à se tolli clementer ferebat. Amore igitur Creatoris amorem hominis superavit, & pro humano solatio divinum beneplacitum magis elegit. Ita & tu aliquem necessarium & dilectum amicum pro amore Dei disce relinquere; nec graviter feras quum ab amico derelictus fueris, sciens quoniam oportet nos omnes tandem ab invicem separari.

3. Multum & diu oportet hominem in se ipso certare, ante quam discat se ip-

ſum plenè ſuperare & totum affectum ſuum in Deum trahere. Quando homo ſtat ſuper ſe ipſum, facilè labitur ad conſolationes humanas. Sed verus amator CHRISTI & ſtudioſus ſectator virtutum, non cadit ſuper conſolationes nec quærit tales ſenſibiles dulcedines, ſed magis fortes exercitationes & pro CHRISTO duros ſuſtinere labores.

4. Quum igitur ſpiritualis à Deo conſolatio datur, cum gratiarum actione accipe eam; ſed Dei munus intellige eſſe, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimium gaudere nec inaniter præſumere: ſed eſto magis humilior ex dono, cautior quoque, & timoratior in cunctis actibus tuis; quoniam tranſibit hora illa & ſequetur tentatio. Quum ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes; ſed cum humilitate & patientiâ exſpecta cœleſtem viſitationem, quoniam potens eſt Deus ampliorem tibi redonare conſolationem. Iſtud non eſt novum, nec alienum viam Dei expertis; quia in magnis Sanctis & in an-

tiquis prophetis fuit sæpe talis alternationis modus.

5. Unde quidam, præsente jam gratiâ, dicebat; *Ego dixi in abundantiâ meâ, Non movebor in æternum* (Ps. *xxix*, *7*) : absente vero gratiâ, quid in se fuerit expertus adjungit, dicens; *Avertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus* (Ib. *8*). Inter hæc tamen nequaquam desperat, sed instantiùs Dominum rogat & dicit; *Ad te, Domine, clamabo, & ad Deum meum deprecabor* (Ib. *9*). Denique orationis suæ fructum reportat & se exauditum testatur, dicens; *Audivit Dominus & misertus est mei, Dominus factus est adjutor meus* (Ib. *11*) : sed in quo? *Convertisti*, inquit, *planctum meum in gaudium mihi, & circumdedisti me lætitiâ* (Ib. *12*). Si sic actum est cum magnis Sanctis, non est desperandum nobis infirmis & pauperibus, si interdum in fervore & interdum in frigiditate sumus; quoniam Spiritus venit & recedit secundum suæ beneplacitum voluntatis. Unde beatus Job ait : *Visitas eum diluculo*,

& subito probas illum (Job. *vij* , *18*).

6. Super quid igitur sperare possum aut in quo confidere debeo , nisi in solâ misericordiâ Dei & in solâ spe gratiæ cœlestis ? Sive enim adsint homines boni, sive devoti fratres vel amici fideles, sive libri sancti vel tractatus pulchri , sive dulcis cantus & hymni ; omnia hæc modicum juvant , modicum sapiunt , quando desertus sum à gratiâ & in propriâ paupertate relictus. Tunc non est meliùs remedium , quam patientia & abnegatio mei in voluntate Dei.

7. Nunquam inveni aliquem tam religiosum & devotum , qui non habuerit interdum gratiæ subtractionem aut non senserit fervoris diminutionem. Nullus Sanctus fuit tam altè raptus & illuminatus , qui , priùs vel postea , non fuit tentatus. Non enim dignus est altâ Dei contemplatione, qui pro Deo non est exercitatus aliquâ tribulatione ; solet enim sequentis consolationis tentatio præcedens esse signum. Nam tentationibus probatis cœlestis pro-

mittitur consolatio. *Vincenti*, inquit, *dabo edere de ligno vitæ* (Apoc. *ij*, 7).

8. Datur autem consolatio divina, ut homo fortior sit ad sustinendum adversa. Sequitur etiam tentatio, ne se elevet de bono. Non dormit diabolus, nec caro adhuc mortua est; ideo non cesses te præparare ad certamen, quia à dextris & à sinistris hostes sunt, qui nunquam quiescunt.

CAPUT X.

De gratitudine pro gratiâ Dei.

1. CUR quæris quietem, quum natus sis ad laborem? Pone te ad patientiam magis quam ad consolationes, & ad crucem portandam magis quam ad lætitiam. Quis enim secularium non libenter consolationem & lætitiam spiritualem acciperet, si semper obtinere posset? Excedunt enim spirituales consolationes omnes mundi delicias & carnis voluptates: nam omnes

deliciæ mundanæ aut vanæ ſunt aut turpes ; ſpirituales vero deliciæ, ſolæ jucundæ & honeſtæ, ex virtutibus progenitæ, & à Deo puris mentibus infuſæ. Sed iſtis divinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet, quia tempus tentationis non diu ceſſat.

2. Multum autem contrariatur ſupernæ viſitationi falſa libertas animi & magna confidentia ſui. Deus bene facit, conſolationis gratiam dando ; ſed homo malè agit, non totum Deo cum gratiarum actione retribuendo. Et ideo non poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus auctori nec totum refundimus fontali origini ; ſemper enim datur gratia dignè gratias referenti, & auferetur ab elato quod dari ſolet humili.

3. Nolo conſolationem quæ mihi aufert compunctionem, nec affecto contemplationem quæ ducit in elationem : non enim omne altum, ſanctum ; nec omne dulce, bonum ; nec omne deſiderium, purum ; nec omne carum, Deo gratum. Libenter

accepto gratiam, unde semper humilior & timoratior inveniar atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ & eruditus subtractionis verbere, non sibi audebit quidquam boni attribuere, sed potiùs se pauperem & nudum confitebitur. Da Deo quod Dei est, & tibi adscribe quod tuum est; hoc est, Deo gratias pro gratiâ tribue, tibi autem soli culpam & dignam pœnam pro culpâ deberi sentias.

4. Pone te semper ad infimum, & dabitur tibi summum; nam summum non stat sine infimo. Summi Sancti apud Deum minimi sunt apud se; & quanto gloriosiores, tanto in se humiliores. Pleni veritate & gloriâ cœlesti, non sunt vanæ gloriæ cupidi. In Deo fundati & confirmati, nullo modo possunt esse elati: & qui totum Deo adscribunt quidquid boni acceperunt, gloriam ab invicem non quærunt; sed gloriam quæ à solo Deo est volunt, & Deum in se & in omnibus Sanctis laudari super omnia cupiunt, & semper in idipsum tendunt.

5. Esto igitur gratus pro minimo, & eris dignus majora accipere. Sit tibi minimum etiam pro maximo, & magis contemptibile pro speciali dono. Si dignitas datoris inspicitur, nullum datum parvum aut nimis vile videbitur; non enim parvum est quod à summo Deo donatur. Etiamsi pœnas & verbera dederit, gratum esse debet; quia semper pro salute nostrâ facit quidquid nobis advenire permittit. Qui gratiam Dei retinere desiderat, sit gratus pro gratiâ datâ, patiens pro sublatâ: oret ut redeat; cautus sit & humilis, ne amittat.

CAPUT XI.

De paucitate amatorum crucis JESU.

1. HABET JESUS nunc multos amatores regni sui cœlestis; sed paucos bajulatores suæ crucis: multos habet desideratores consolationis; sed paucos, tribulationis: plures invenit socios mensæ; sed

paucos, abſtinentiæ. Omnes cupiunt cum eo gaudere, pauci volunt pro eo aliquid ſuſtinere. Multi JESUM ſequuntur uſque ad fractionem panis; ſed pauci, uſque ad bibendum calicem paſſionis. Multi miracula ejus venerantur; pauci ignominiam crucis ſequuntur. Multi *JESUM* diligunt quandiu adverſa non contingunt; multi illum laudant & benedicunt quandiu conſolationes aliquas ab ipſo percipiunt: ſi autem JESUS ſe abſconderit & modicum eos reliquerit, aut in querimoniam vel in dejectionem nimiam cadunt.

2. Qui autem JESUM, propter JESUM & non propter ſuam aliquam conſolationem, diligunt, ipſum in omni tribulatione & anguſtiâ cordis, ſicut in ſummâ conſolatione, benedicunt: & ſi nunquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent & ſemper gratias agere vellent.

3. O! quantum poteſt amor JESU purus, nullo proprio commodo vel amore permixtus! Nonne omnes mercenarii ſunt di-

cendi qui consolationes semper quærunt? Nonne amatores sui magis quam CHRISTI probantur, qui sua commoda & lucra semper meditantur? Ubi invenietur talis, qui velit Deo servire gratis?

4. Raro invenitur tam spiritualis aliquis, qui omnibus sit nudatus: nam verum pauperem spiritu & ab omni creaturâ nudum quis inveniet? *Procul & de ultimis finibus pretium ejus* (Proverb. *xxxj*, *10*). Si dederit homo omnem substantiam suam, adhuc nihil est; & si fecerit pœnitentiam magnam, adhuc exiguum est; & si apprehenderit omnem scientiam, adhuc longè est; & si habuerit virtutem magnam & devotionem nimis ardentem, adhuc multum sibi deest, scilicet unum quod summè sibi necessarium est. Quid illud? ut omnibus relictis se relinquat; & à se totaliter exeat; nihilque de privato amore retineat; quumque omnia fecerit quæ facienda noverit, nihil se fecisse sentiat.

5. Non grande ponderet quod grande æstimari possit; sed in veritate servum

inutilem se pronunciet, sicut Veritas ait: *Quum feceritis omnia quæ præcepta sunt vobis, dicite, Servi inutiles sumus* (Luc. *xvij*, *10*). Tunc verè pauper & nudus spiritu esse poterit, & cum prophetâ dicere; *Quia unicus & pauper sum ego.* (Ps. *xxiv*, *16*). Nemo tamen isto ditior, nemo potentior, nemo liberior, qui se & omnia relinquere scit & ad infimum se ponere.

CAPUT XII.

De regiâ viâ sanctæ Crucis.

1. DURUS multis videtur hic sermo; *Abnega temet ipsum, tolle crucem tuam, & sequere* JESUM (Luc. *ix*, *23*): sed multo durius erit audire illud extremum verbum; *Discedite à me, Maledicti, in ignem æternum* (Matth. *xxv*, *41*). Qui enim modo libenter audiunt & sequuntur verbum crucis, tunc non timebunt ab auditione æternæ damnationis. Hoc signum crucis erit in cœlo, quum Dominus ad judican-

dum venerit : tunc omnes ſervi crucis, qui ſe Crucifixo conformaverunt in vitâ, accedent ad CHRISTUM judicem cum magnâ fiduciâ.

2. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? in cruce ſalus, in cruce vita, in cruce protectio ab hoſtibus, in cruce infuſio ſupernæ ſuavitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritûs, in cruce ſumma virtutis, in cruce perfectio ſanctitatis; non eſt ſalus animæ nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce. Tolle ergo crucem tuam & ſequere JESUM, & ibis in vitam æternam. Præceſſit ille bajulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce; ut & tu tuam portes crucem, & mori affectes in cruce: quia, ſi commortuus fueris, etiam cum illo pariter vives; & ſi ſocius fueris pœnæ, eris & gloriæ.

3. Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum jacet; & non eſt alia via ad vitam & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis & quotidianæ

mortificationis. Ambula ubi vis, quære quodcumque volueris; & non invenies altiorem viam ſupra nec ſecuriorem viam infra, niſi viam ſanctæ crucis. Diſpone & ordina omnia ſecundum tuum velle & videre: & non invenies niſi ſemper aliquid pati debere aut ſponte aut invitè, & ita crucem ſemper invenies; aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in animâ ſpiritûs tribulationem ſuſtinebis.

4. Interdum à Deo relinquêris, interdum à proximo exercitaberis, & quod amplius eſt, ſæpe tibimet ipſi gravis eris: nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari ſeu alleviari poteris, ſed donec Deus voluerit oportet ut ſuſtineas; vult enim Deus, ut tribulationem ſine conſolatione pati diſcas, & ut illi totaliter te ſubjicias, & humilior ex tribulatione fias. Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem CHRISTI, ſicut is cui contigerit ſimilia pati. Crux ergo ſemper parata eſt & ubique te exſpectat. Non potes effugere ubicumque cucurreris; quia, ubicumque ve-

neris, te ipſum tecum portas & ſemper te ipſum invenies. Converte te ſupra, converte te infra, converte te extra, converte te intrà : & in his omnibus invenies crucem ; & neceſſe eſt te ubique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem & perpetuam promereri coronam.

5. Si libenter crucem portas, portabit te & ducet ad deſideratum finem, ubi ſcilicet finis patiendi erit, quamvis hîc non erit. Si invitè portas, onus tibi facis & te ipſum magis gravas ; & tamen oportet ut ſuſtineas. Si abjicis unam crucem, aliam procul dubio invenies & forſitan graviorem.

6. Credis tu evadere quod nullus mortalium potuit præterire ? Quis Sanctorum in mundo ſine cruce & tribulatione fuit ? Nec enim JESUS-CHRISTUS, Dominus noſter, unâ horâ ſine dolore paſſionis fuit quandiu vixit. *Oportuit*, ait, *pati CHRISTUM*, & reſurgere à mortuis, *& ita intrare in gloriam ſuam* (Luc. *xxiv*,

æ): & quomodo tu aliam viam quæris quam hanc regiam viam, quæ est via sanctæ crucis?

7. Tota vita CHRISTI crux fuit & martyrium, & tu tibi quæris requiem & gaudium? Erras, erras, si aliud quæris, quam pati tribulationes; quia tota ista vita mortalis plena est miseriis & circumsignata crucibus. Et quanto altiùs quis in spiritu profecerit, tanto graviores sæpe cruces invenit; quia exsilii sui pœna magis ex amore crescit.

8. Sed tamen iste sic multipliciter afflictus non est sine levamine consolationis; quia fructum maximum sibi sentit accrescere ex sufferentiâ suæ crucis: nam dum sponte se illi subjicit, omne onus tribulationis in fiduciam divinæ consolationis convertitur; & quanto caro magis per afflictionem atteritur, tanto spiritus ampliùs per internam gratiam roboratur. Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & adversitatis, ob amorem conformitatis crucis CHRISTI, ut

malè habebis, & ſequetur te ubique fuga tribulationis.

12. Si ponis te ad quod eſſe debes, videlicet ad patiendum & moriendum; fiet cito meliùs, & pacem invenies. Etiamſi raptus fueris uſque ad tertium cœlum cum Paulo, non es propterea ſecuratus de nullo contrario patiendo. *Ego*, inquit JESUS, *oſtendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati* (Act. *ix*, *16*). Pati ergo tibi remanet, ſi JESUM diligere & perpetuò illi ſervire placet.

13. Utinam dignus eſſes aliquid pro nomine JESU pati! quam magna gloria remaneret tibi! quanta exſultatio omnibus Sanctis Dei! quanta quoque ædificatio eſſet proximi! Nam patientiam omnes recommendant, quamvis pauci tamen pati velint. Merito deberes libenter modicum pati pro CHRISTO, quum multi graviora patiuntur pro mundo.

14. Scias pro certo quia morientem te oportet ducere vitam: & quanto quiſque plus ſibi moritur, tanto magis Deo vivere incipit.

incipit. Nemo aptus eſt ad comprehendendum cœleſtia, niſi ſe ſubmiſerit ad portandum pro CHRISTO adverſa. Nihil Deo acceptius, nihil tibi ſalubrius in mundo iſto, quam libenter pati pro CHRISTO: & ſi eligendum tibi eſſet, magis optare deberes pro CHRISTO adverſa pati, quam multis conſolationibus recreari; quia CHRISTO ſimilior eſſes & omnibus Sanctis magis conformior. Non enim ſtat meritum noſtrum & profectus ſtatûs noſtri, in multis ſuavitatibus & conſolationibus; ſed potiùs in magnis gravitatibus & tribulationibus perferendis.

15. Si quidem aliquid melius & utilius ſaluti hominum quam pati fuiſſet, CHRISTUS utique verbo & exemplo oſtendiſſet. Nam & ſequentes ſe diſcipulos omneſque eum ſequi cupientes manifeſtè ad crucem portandam hortatur, & dicit; *Si quis vult poſt me venire, abneget ſemet ipſum, & tollat crucem ſuam quotidie, & ſequatur me* (Luc. *ix*, *23*). Omnibus ergo perlectis & ſcrutatis, ſit hæc concluſio fina-

F

lis ; *Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei* (Act. *xiv*, *21*).

Expliciunt admonitiones ad interna trahentes.

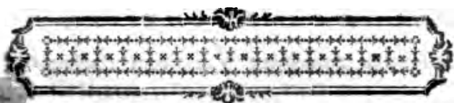

Marillier Inv. DeLongueil Sculp.

JESUS-CHRIST *chez* Marthe *et* Marie

Luc. C. 10. l. 38.-42.

DE IMITATIONE CHRISTI.

LIBER TERTIUS.

De internâ consolatione.

CAPUT I.

De internâ CHRISTI *loquutione ad animam fidelem.*

1. AN. FID. *AUDIAM quid loquatur in me Dominus Deus* (Ps. *lxxxiv*, 9). Beata anima, quæ Dominum in se loquentem audit, & de ore ejus verbum consolationis accipit! Beatæ aures, quæ venas divini susurri suscipiunt, & de mundi hujus susurrationibus nihil advertunt! Beatæ planè aures, quæ, non vocem foris sonantem,

ſed intus auſcultant Veritatem docentem! Beati oculi, qui, exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti! Beati, qui interna penetrant, & ad capienda arcana cœleſtia magis ac magis per quotidiana exercitia ſe ſtudent præparare! Beati, qui Deo vacare geſtiunt & ab omni impedimento ſeculi ſe excutiunt! Animadverte hæc, Anima mea, & claude ſenſualitatis tuæ oſtia, ut poſſis audire quid loquatur in te Dominus Deus tuus.

2. CHR. Hæc dicit dilectus tuus: *Salus tua ego ſum* (Pſ. *xxxiv. 3*), pax tua, & vita tua. Serva te apud me, & pacem invenies; dimitte omnia tranſitoria, quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? Et quid juvant omnes creaturæ, ſi fueris à Creatore deſerta? Omnibus ergo abdicatis, Creatori tuo te redde placitam ac fidelem, ut veram valeas apprehendere beatitudinem.

CAPUT II.

Quod Veritas intus loquitur sine strepitu verborum.

1. AN. FID. LOQUERE, *Domine, quia audit servus tuus* (I. Reg. *iij, 9, 10*). *Servus tuus sum ego, da mihi intellectum ut sciam testimonia tua* (Ps. *cxviij, 125*). Inclina cor meum in verba oris tui; *fluat ut ros eloquium tuum* (*Deut. xxxij, 2*). Dicebant olim filii Israël ad Moysen : *Loquere tu nobis, & audiemus; non loquatur nobis Dominus, ne forte moriamur* (Exod. *xx, 19*). Non sic, Domine, non sic oro; sed magis cum Samuele prophetâ humiliter ac desideranter obsecro, *Loquere, Domine, quia audit servus tuus* (I. Reg. *iij, 9, 10*). Non loquatur mihi Moyses aut aliquis ex prophetis : sed tu potiùs loquere, Domine Deus, inspirator & illuminator omnium prophetarum; quia tu solus sine eis potes me perfectè imbuere, illi autem sine te nihil proficient.

2. Possunt quidem verba sonare, sed spiritum non conferunt : pulchriter dicunt ; sed, te tacente, cor non accendunt : litteras tradunt, sed tu sensum aperis : mysteria proferunt, sed tu reseras intellectum signatorum : mandata edicunt, sed tu juvas ad perficiendum : viam ostendunt, sed tu confortas ad ambulandum : illi foris tantum agunt, sed tu corda instruis & illuminas : illi exteriùs rigant, sed tu fœcunditatem donas : illi clamant verbis, sed tu auditui intelligentiam tribuis.

3. Non ergo loquatur mihi Moyses, sed tu, Domine Deus meus, æterna Veritas : ne forte moriar & sine fructu efficiar, si fuero tantum foris admonitus & intus non accensus ; ne sit mihi ad judicium verbum auditum & non factum, cognitum & non amatum, creditum & non servatum. *Loquere* igitur, *Domine, quia audit servus tuus* (I. Reg. *iij, 9, 10*) ; *verba* enim *vitæ æternæ habes* (Joan. *vj, 69*). Loquere mihi ad qualemcumque animæ meæ consolationem, & ad totius vitæ meæ

emendationem ; tibi autem ad laudem, & gloriam, & perpetuum honorem.

CAPUT III.

Quod verba Dei cum humilitate sunt audienda, & quod multi ea non ponderant.

1. CHR. AUDI, Fili, verba mea, verba suavissima, omnem philosophorum & sapientium hujus mundi scientiam excedentia. *Verba mea spiritus & vita sunt* (Joan. *vj, 64*), nec humano sensu pensanda : non sunt ad vanam complacentiam trahenda ; sed in silentio audienda, & cum omni humilitate atque magno affectu suscipienda.

2. AN. FID. Et dixi : *Beatus homo, quem tu erudieris, Domine, & de lege tuâ docueris eum, ut mitiges ei à diebus malis* (Psf. *xciij, 12, 13*), & non desoletur in terrâ.

3. CHR. Ego, inquit Dominus, docui prophetas ab initio, & usque nunc non cesso omnibus loqui ; sed multi ad vocem

meam ſurdi ſunt & duri. Plures mundum libentiùs audiunt quam Deum, faciliùs ſequuntur carnis ſuæ appetitum quam Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia & parva, & ſervitur ei aviditate magnâ; ego promitto ſumma & æterna, & torpeſcunt mortalium corda. Quis tantâ curâ mihi in omnibus ſervit & obedit, ſicut mundo & dominis ejus ſervitur? *Erubeſce, Sidon, ait mare* (Iſ. *xxiij*, 4); & ſi cauſam quæris, audi quare. Pro modicâ præbendâ, longa via curritur; pro æternâ vitâ, à multis vix pes ſemel à terrâ levatur: vile pretium quæritur, pro uno numiſmate interdum turpiter litigatur, pro vanâ re & parvâ promiſſione diu noctuque fatigari non timetur.

4. Sed proh pudor! pro bono incommutabili, pro præmio inæſtimabili, pro ſummo honore & gloriâ interminabili, vel ad modicum fatigari pigritatur. Erubeſce ergo, Serve piger & queruloſe, quod illi paratiores inveniuntur ad perditionem quam tu ad vitam; gaudent illi ampliùs ad vani-

tatem quam tu ad veritatem. Equidem à ſpe ſuâ nonnunquam fruſtrantur ; ſed promiſſio mea neminem fallit, nec confidentem mihi dimittit inanem. Quod promiſi dabo, quod dixi implebo, ſi tamen uſque in finem fidelis in dilectione meâ quis permanſerit : ego remunerator ſum omnium bonorum, & fortis probator omnium devotorum.

5. Scribe verba mea in corde tuo, & pertracta diligenter ; erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria. Quod non intelligis quum legis, cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet & conſolatione : & duas lectiones eis quotidie lego ; unam, increpando eorum vitia ; alteram, exhortando ad incrementa virtutum. *Qui ſpernit me & non accipit verba mea, habet qui judicet eum... in noviſſimo die* (Joan. *xij*, 48).

ORATIO
ad implorandam devotionis gratiam.

6. AN. FID. DOMINE Deus, omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum, ut au-

deam ad te loqui ? Ego ſum pauperrimus ſervulus tuus, & abjectus vermiculus, multo pauperior & contemptibilior quam ſcio & dicere audeo. Memento tamen, Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilque valeo. Tu ſolus bonus, juſtus, & ſanctus; tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens. *Reminiſcere miſerationum tuarum* (Pſ. *xxiv*, *6*), & imple cor meum gratiâ tuâ, qui non vis eſſe vacua opera tua.

7. Quomodo poſſum me tolerare in hâc miſerâ vitâ, niſi me confortaverit miſericordia & gratia tua ? Noli *avertere faciem tuam à me* (Pſ. *xxvj*, *9*), noli viſitationem tuam prolongare, noli conſolationem tuam abſtrahere; ne fiat *anima mea ſicut terra ſine aquâ tibi* (Pſ. *cxlij*, *6*). Domine, *doce me facere voluntatem tuam* (Ibid. *10*), doce me coram te dignè & humiliter converſari; quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, & cognoviſti ante quam fieret mundus & ante quam natus eſſem in mundo.

CAPUT IV.

Quod in veritate & humilitate coram Deo conversandum est.

1. CHR. FILI, ambula coram me in veritate, & in simplicitate cordis tui quære me semper. Qui ambulat coram me in veritate tutabitur ab incursibus malis, & veritas liberabit eum à seductoribus & detractionibus iniquorum. Si veritas te liberaverit, verè liber eris & non curabis de vanis hominum verbis.

2. AN. FID. Domine, verum est sicut dicis; ita, quæso, mecum fiat. Veritas tua me doceat, ipsa me custodiat & usque ad salutarem finem conservet: ipsa me liberet ab omni affectione malâ & inordinatâ dilectione, & ambulabo tecum in magnâ cordis libertate.

3. CHR. Ego te docebo, ait Veritas, quæ recta sunt & placita coram me. Cogita peccata tua cum displicentiâ magnâ

& mœrore, & numquam reputes te aliquid esse propter opera bona. Reverâ peccator es; & multis passionibus obnoxius & implicatus. Ex te semper ad nihilum tendis; cito laberis, cito vinceris, cito turbaris, cito dissolveris; non habes quidquam unde possis gloriari, sed multa unde te debeas vilificare; quia multo infirmior es quam vales comprehendere.

4. Nil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis; nil grande, nil pretiosum & admirabile, nil reputatione appareat dignum, nil altum, nihil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est. Placeat tibi super omnia æterna veritas; displiceat tibi semper tua maxima vilitas. Nil sic timeas, sic vituperes & fugias, sicut vitia & peccata tua, quæ magis displicere debent quam quælibet rerum damna. Quidam non sincerè coram me ambulant; sed quâdam curiositate & arrogantiâ ducti, volunt secreta mea scire & alta Dei intelligere, se & suam salutem negligentes: hi sæpe in magnas tentationes

& peccata, propter ſuam ſuperbiam & curioſitatem me eis adverſante, labuntur.

5. Time judicia Dei, expaveſce iram Omnipotentis. Noli autem diſcutere opera Altiſſimi; ſed tuas iniquitates perſcrutare, in quantis deliquiſti, & quam multa bona neglexiſti. Quidam ſolum portant ſuam devotionem in libris; quidam, in imaginibus; quidam autem, in ſignis exterioribus & figuris. Quidam habent me in ore, ſed modicum eſt in corde. Sunt alii qui, intellectu illuminati & affectu purgati, ad æterna ſemper anhelant, de terrenis graviter audiunt, neceſſitatibus naturæ dolenter inſerviunt: & hi ſentiunt quid Spiritus loquatur in eis; quia docet eos terrena deſpicere & amare cœleſtia, mundum negligere & cœlum totâ die ac nocte deſiderare.

CAPUT V.

De mirabili effectu divini amoris.

1. AN. FID. BENEDICO te, Pater cœlestis, Pater Domini mei JESU-CHRISTI, quia mei pauperis dignatus es recordari. *O Pater misericordiarum & Deus totius consolationis* (II. Cor. *j*, *3*), gratias tibi, qui me, indignum omni consolatione, quandoque tuâ recreas consolatione. Benedico te semper & glorifico, cum unigenito Filio tuo & Spiritu sancto Paracleto, in secula seculorum. Eia, Domine Deus, Amator sancte meus, quum tu veneris in cor meum exsultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea & *exsultatio cordis mei* (Ps. *cxviij*, *111*) ; tu spes mea & refugium meum in die tribulationis meæ.

2. Sed quia adhuc debilis sum in amore & imperfectus in virtute, ideo necesse habeo à te confortari & consolari ; propterea visita me sæpiùs & instrue disciplinis

ſanctis. Libera me à paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis; ut, intus ſanatus & bene purgatus, aptus efficiar ad amandum, fortis ad patiendum, ſtabilis ad perſeverandum.

3. Magna res eſt amor, magnum omnino bonum, quod ſolum leve facit omne oneroſum, & fert æqualiter omne inæquale; nam onus ſine onere portat, & omne amarum dulce ac ſapidum efficit. Amor JESU nobilis ad magna operanda impellit, & ad deſideranda ſemper perfectiora excitat. Amor vult eſſe ſurſum, nec ullis infimis rebus retineri. Amor vult eſſe liber & ab omni mundanâ affectione alienus, ne internus ejus impediatur aſpectus, ne per aliquod commodum temporale implicationes ſuſtineat aut per incommodum ſuccumbat. Nihil dulcius eſt amore, nihil fortius, nihil altius, nihil latius, nihil jucundius, nihil plenius nec melius in cœlo & in terrâ; quia amor ex Deo natus eſt, nec poteſt niſi in Deo ſuper omnia creata quieſcere.

4. Amans volat, currit, & lætatur; liber eſt, & non tenetur. Dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus; quia in uno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe convertit ſuper omnia bona. Amor modum ſæpe neſcit, ſed ſuper omnem modum ferveſcit. Amor onus non ſentit, labores non reputat; plus affectat quam valet; de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia; & multa implet & effectui mancipat, ubi non amans deficit & jacet.

5. Amor vigilat, & dormiens non dormitat: fatigatus non laſſatur, arctatus non coarctatur, territus non conturbatur; ſed, ſicut vivax flamma & ardens facula, ſurſum erumpit ſecurèque pertranſit. Si quis amat, novit quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei eſt ipſe ardens affectus animæ quæ dicit, » Deus meus! » Amor meus! tu totus meus, & ego totus » tuus. ».

6. Dilata me in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quam suave sit amare & in amore liquefieri & natare. Tenear amore, vadens supra me præ nimio fervore & stupore; cantem amoris canticum; sequar te dilectum meum in altum; deficiat in laude tuâ anima mea, jubilans ex amore. Amem te plus quam me, nec me nisi propter te, & omnes in te qui verè amant te, sicut jubet lex amoris lucens ex te.

7. Est amor velox, sincerus, pius, jucundus & amœnus, fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis, & se ipsum nunquam quærens; ubi enim se ipsum aliquis quærit, ibi ab amore cadit. Est amor circumspectus, humilis & rectus; non mollis, non levis, nec vanis intendens rebus; sobrius, castus, stabilis, quietus, & in cunctis sensibus custoditus. Est amor subjectus & obediens prælatis, sibi vilis & despectus, Deo devotus & gratificus, fidens & sperans semper in eo, etiam quum sibi non sapit Deus; quia sine dolore non vivitur in amore.

8. Qui non est paratus omnia pati, & ad voluntatem stare dilecti, non est dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

CAPUT VI.

De probatione veri amatoris.

1. CHR. FILI, non es adhuc fortis & prudens amator.

2. AN. FID. Quare, Domine?

3. CHR. Quia propter modicam contrarietatem deficis à cœptis, & nimis avidè consolationem quæris. Fortis amator stat in tentationibus, nec callidis credit persuasionibus inimici: sicut ei in prosperis placeo, ita nec in adversis displiceo.

4. Prudens amator non tam donum amantis considerat quam dantis amorem; affectum potiùs attendit quam censum, & infra dilectum omnia data ponit. Nobilis

amator non quiescit in dono, sed in me super omne donum.

5. Non est ideo totum perditum, si quandoque minùs bene de me vel de Sanctis meis sentis quam velles. Affectus ille bonus & dulcis quem interdum percipis, effectus gratiæ præsentis est & quidam prægustus patriæ cœlestis; super quo non nimium innitendum, quia vadit & venit. Certare autem adversùs malos motus animi suggestionemque spernere diaboli, insigne est virtutis & magni meriti.

6. Non ergo te conturbent alienæ phantasiæ, de quâcumque materiâ ingestæ. Forte serva propositum & intentionem rectam ad Deum. Nec est illusio, quod aliquando in excessum subito raperis, & statim ad solitas ineptias cordis reverteris: illas enim invitè magis pateris quam agis; & quandiu displicent & reniteris, meritum est & non perditio.

7. Scito quod antiquus inimicus omnino nititur impedire desiderium tuum in bono, & ab omni devoto exercitio evacuare; à

Sanctorum scilicet cultu, à piâ passionis meæ memoriâ, à peccatorum utili recordatione, à proprii cordis custodiâ, & à firmo proposito proficiendi in virtute: multas malas cogitationes ingerit, ut tædium tibi faciat & horrorem, ut te ab oratione revocet & sacrâ lectione: displicet sibi humilis confessio, &, si posset, à communione cessare faceret. Non credas ei neque cures illum, licet sæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos: sibi imputa, quum mala inserit & immunda: dicito illi; » Vade, immunde Spiritus; erubesce, Miser; » valde immundus es tu, qui talia infers » auribus meis. Discede à me, Seductor » pessime, non habebis in me partem ullam; sed JESUS mecum erit tanquam » bellator fortis, & tu stabis confusus. » Malo mori & omnem pœnam subire, » quam tibi consentire. Tace & obmutesce; non audiam te ampliùs, licet plures » mihi moliaris molestias. *Dominus illuminatio mea & salus mea, quem timebo?* » *Dominus protector vitæ meæ, à quo trepi-*

» *dabo? Si consistant adversùm me castra,*
» *non timebit cor meum* (Ps. *xxvj, 1, 3*).
» *Dominus adjutor meus & redemptor meus*
(Ps. *xviij, 15*) ».

8. Certa, tanquam miles bonus; & si interdum ex fragilitate corruis, resume vires fortiores prioribus, confidens de ampliori gratiâ meâ; & multum præcave à vanâ complacentiâ & superbiâ. Propter hoc multi in errorem ducuntur, & in cæcitatem penè incurabilem labuntur. Sit tibi in cautelam & perpetuam humilitatem ruina hæc superborum, de se stultè præsumentium.

CAPUT VII.

De occultandâ gratiâ sub humilitatis custodiâ.

1. CHR. FILI, utilius est tibi & securius devotionis gratiam abscondere, nec in altum te efferre, nec multum inde loqui; neque multum ponderare; sed magis temet

ipſum deſpicere & tanquam indigno datam timere. Non eſt huic affectioni tenaciùs inhærendum, quæ citiùs poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratiâ, quam miſer & inops eſſe ſoles ſine gratiâ. Nec eſt in eo tantum vitæ ſpiritualis profectus, quum conſolationis habueris gratiam; ſed quum humiliter, & abnegatè, patienterque tuleris ejus ſubtractionem: ita quod tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex uſu facienda omnino dilabi permittas; ſed ſicut meliùs potueris & intellexeris libenter quod in te eſt facias; nec, propter ariditatem ſeu anxietatem mentis quam ſentis, te totaliter negligas.

2. Multi enim ſunt qui, quum non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt aut deſides: *non* enim ſemper *eſt* in poteſtate *hominis via ejus* (Jer. *x*, *23*); ſed Dei eſt dare & conſolari, quando vult, & quantum vult, & cui vult, ſicut ſibi placuerit & non ampliùs. Quidam incauti, propter devotionis gratiam, ſe ipſos deſtruxerunt; quia plus agere voluerunt quam

potuerunt, non pensantes suæ parvitatis mensuram, sed magis cordis affectum sequentes quam rationis judicium : & quia majora præsumpserunt quam Deo placitum fuit, idcirco gratiam cito perdiderunt. Facti sunt inopes & viles relicti, qui in cœlum posuerunt nidum sibi ; ut, humiliati & depauperati, discant non in alis suis volare sed sub pennis meis sperare. Qui adhuc novi sunt & imperiti in viâ Domini, nisi consilio discretorum se regant, faciliter decipi possunt & elidi.

3. Quod si suum sentire magis sequi quam aliis exercitatis credere volunt, erit eis periculosus exitus, si tamen retrahi à proprio conceptu noluerint. Raro sibi ipsis sapientes ab aliis regi humiliter patiuntur. Melius est sapere modicum cum humilitate & parvâ intelligentiâ, quam magni scientiarum thesauri cum vanâ complacentiâ. Melius est tibi minus habere, quam multum unde posses superbire. Non satis discretè agit qui se totum lætitiæ tradit, obliviscens pristinæ inopiæ suæ & casti timo-

ris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Nec etiam ſatis virtuosè ſapit qui, tempore adverſitatis & cujuſcumque gravitatis, nimis deſperatè ſe gerit, & minùs fidenter de me quam oportet recogitat ac ſentit.

4. Qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpe tempore belli nimis dejectus & formidoloſus reperietur. Si ſcires ſemper humilis & modicus in te permanere, necnon ſpiritum tuum bene moderare ac regere, non incideres tam cito in periculum & offenſam. Conſilium bonum eſt ut, ferveris ſpiritu concepto, mediteris quid futurum ſit abſcedente lumine. Quod dum contigerit, recogita & demùm lucem poſſe reverti, quam, ad cautelam tibi, mihi autem ad gloriam, ad tempus ſubtraxi.

5. Utilior eſt ſæpe talis probatio, quam ſi ſemper proſpera pro tuâ haberes voluntate. Nam merita non ſunt ex hoc exiſtimanda, ſi quis plures viſiones aut conſolationes habeat, vel ſi peritus ſit in Scripturis, aut in altiori ponatur gradu: ſed ſi verâ

verâ fuerit humilitate fundatus & divinâ caritate repletus ; si Dei honorem purè & integrè semper quærat ; si se ipsum nihil reputet & in veritate despiciat, atque ab aliis etiam despici & humiliari magis gaudeat quam honorari.

CAPUT VIII.

De vili æstimatione sui ipsius in oculis Dei.

1. AN. FID. LOQUAR *ad Dominum meum, quum sim pulvis & cinis* (Gen. *xviij*, 27). Si me ampliùs reputavero, ecce tu stas contra me ; dicunt testimonium verum iniquitates meæ, nec possum contradicere. Si autem me vilificavero, & ad nihilum redegero, & ab omni propriâ reputatione defecero, atque sicut sum pulverisavero : erit mihi propitia gratia tua, & vicina cordi meo lux tua ; & omnis æstimatio, quantulacumque minima, in valle nihileitatis meæ submergetur & peribit in æter-

num. Ibi ostendis me mihi, quid sum; quid fui, & quo deveni; quia nihil sum, & nescivi. Si mihi ipsi relinquor, ecce nihil & tota infirmitas; si autem subito me respexeris, statim fortis efficior & novo repleor gaudio: & mirum valde, quod sic repentè sublevor & tam benignè à te complector, qui proprio pondere semper ad ima feror.

2. Facit hoc amor tuus, gratis præveniens me, & in tam multis subveniens necessitatibus, à gravibus quoque custodiens me periculis, & ab innumeris, ut verè dicam, eripiens malis. Me siquidem malè amando, me perdidi; & te solum quærendo & purè amando, me & te pariter inveni, atque ex amore profundiùs ad nihilum me redegi: quia tu, ô Dulcissime, facis mecum supra meritum omne & supra id quod audeo sperare vel rogare.

3. Benedictus sis, Deus meus; quia, licet ego omnibus bonis sim indignus, tua tamen nobilitas & infinita bonitas numquam cessat benefacere, etiam ingratis &

longè à te aversis. Converte nos ad te, ut simus grati, humiles, & devoti; quia salus nostra tu es, virtus, & fortitudo nostra.

CAPUT IX.

Quod omnia ad Deum, sicut ad finem ultimum, sunt referenda.

1. CHR. FILI, ego debeo esse finis tuus supremus & ultimatus, si verè desideras esse beatus. Ex hâc intentione purificabitur affectus tuus, sæpiùs ad se ipsum & ad creaturas malè incurvatus. Nam si te ipsum in aliquo quæris, statim in te deficis & arescis. Omnia ergo ad me principaliter referas, quia ego sum qui omnia dedi: sic singula considera, sicut ex summo bono manantia; & ideo ad me, tanquam ad suam originem, cuncta sunt reducenda.

2. Ex me pusillus & magnus, pauper & dives, tanquam ex fonte vivo, aquam vivam hauriunt; & qui mihi sponte & liberè deserviunt, gratiam pro gratiâ acci-

pient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo privato bono delectari, non ſtabilietur in vero gaudio neque in corde ſuo dilatabitur, ſed multipliciter impedietur & anguſtiabitur. Nihil ergo tibi de bono adſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas; ſed totum da Deo, ſine quo nihil habet homo : ego totum dedi ; ego totum rehabere volo, & cum magnâ diſtrictione gratiarum actiones requiro.

3. Hæc eſt veritas, quâ fugatur gloriæ vanitas. Et ſi intraverit cœleſtis gratia & vera caritas, non erit aliqua invidia, nec contractio cordis, neque privatus amor occupabit : vincit enim omnia divina caritas & dilatat omnes animæ vires. Si rectè ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis ; quia *nemo bonus niſi ſolus Deus* (Luc. *xviij*, *19*), qui eſt ſuper omnia laudandus & in omnibus benedicendus.

CAPUT X.

Quod, spreto mundo, dulce est servire Deo.

1. AN. FID. NUNC iterum loquar, Domine, & non silebo; dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & Regis mei, qui est in excelso: *O quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te* (Ps. xxx, 26)! Sed quid es amantibus? quid, toto corde tibi servientibus? Verè ineffabilis dulcedo contemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maximè ostendisti mihi dulcedinem caritatis tuæ, quia, quum non essem, fecisti me; & quum errarem longè à te, reduxisti me ut servirem tibi, & præcepisti ut diligam te.

2. O Fons amoris perpetui! quid dicam de te? Quomodo potero tui oblivisci, qui mei dignatus es recordari etiam post quam contabui & perii? Fecisti, ultra

tabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commendabilem! O amplectendum & semper optandum servitium, quo summum promeretur bonum & gaudium acquiritur sine fine mansurum!

CAPUT XI.

Quod desideria cordis examinanda sunt & moderanda.

1. CHR. FILI, oportet te adhuc multa addiscere quæ necdum bene didicisti.

2. AN. FID. Quæ sunt hæc, Domine?

3. CHR. Ut desiderium tuum ponas totaliter secundum beneplacitum meum; & tui ipsius amator non sis, sed meæ voluntatis cupidus æmulator. Desideria te sæpe accendunt & vehementer impellunt: sed considera, an propter honorem meum an propter tuum commodum magis movearis. Si ego sum in causâ; bene contentus eris, quomodocumque ordinavero: si autem de proprio quæsitu aliquid latet,

ecce hoc est quod te impedit & gravat.

4. Cave ergo ne nimium innitaris super desiderio præconcepto, me non consulto; ne forte postea pœniteat, aut displiceat quod primo placuit & quasi pro meliore zelasti. Non enim omnis affectio quæ videtur bona statim est sequenda; sed neque omnis contraria affectio ad primum fugienda. Expedit interdum refrenatione uti, etiam in bonis studiis & desideriis; ne per importunitatem mentis distractionem incurras, ne aliis per indisciplinationem scandalum generes, vel etiam per resistentiam aliorum subito turberis & corruas.

5. Interdum vero oportet violentiâ uti, & viriliter appetitui sensitivo contraire, nec advertere quid velit caro & quid non velit; sed hoc magis satagere ut subjecta sit, etiam nolens, spiritui. Et tam diu castigari ea debet & cogi servituti subesse, donec parata sit ad omnia, paucisque contentari discat & simplicibus delectari, nec contra aliquod inconveniens mussitare.

CAPUT XII.

De informatione patientiæ, & luctamine adversùs concupiscentias.

1. AN. FID. DOMINE Deus, ut video, patientia eſt mihi valde neceſſaria: multa enim in hâc vita accidunt contraria; nam qualitercumque ordinavero de pace meâ, non poteſt eſſe ſine bello & dolore vita mea.

3. CHR. Ita eſt, Fili. Sed volo te non talem quærere pacem, quæ tentationibus careat aut contraria non ſentiat; ſed tunc etiam æſtimare te pacem inveniſſe, quum fueris variis tribulationibus exercitatus & in multis contrarietatibus probatus. Si dixeris te non poſſe multa pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem Purgatorii? De duobus malis minus eſt ſemper eligendum: ut ergo æterna futura ſupplicia poſſis evadere, mala præſentia ſtude pro Deo æquanimiter tolerare. An putas quod homines

ſeculi hujus nihil vel parum patiantur ? nec hoc invenies, etiamſi delicatiſſimos quæſieris.

3. Sed habent, inquis, multas delectationes & proprias ſequuntur voluntates, ideoque parum ponderant ſuas tribulationes.

4. *Eſto*, ita ſit ut habeant quidquid voluerint ; ſed quam diu, putas, durabit ? Ecce, *quemadmodum fumus deficient* (Pſ. *xxxvj*, *20*) abundantes in ſeculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum : ſed &, quum adhuc vivunt, non ſine amaritudine, & tædio, ac timore in eis quieſcunt. Ex eâdem namque re unde ſibi delectationem concipiunt, inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Juſtè illis fit ut, quia inordinatè delectationes quærunt & ſequuntur, non ſine confuſione & amaritudine eas expleant. O quam breves, quam falſæ, quam inordinatæ & turpes omnes ſunt ! Verumtamen præ ebrietate & cæcitate non intelligunt ; ſed velut muta animalia, propter modicum corruptibilis vitæ

delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo, Fili, *post concupiscentias tuas non eas, & à voluntate tuâ avertere* (Eccli. xviij, 30). *Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui* (Ps. xxxvj, 4).

5. Etenim si veraciter vis delectari & abundantiùs à me consolari: ecce in contemptu omnium mundanorum & in abscissione omnium infirmarum delectationum erit benedictio tua, & copiosa tibi reddetur consolatio; & quanto te plus ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tanto in me suaviores & potentiores consolationes invenies. Sed primo non sine quâdam tristitiâ & labore certaminis ad has pertinges: obsistet inolita consuetudo, sed meliori consuetudine devincetur: remurmurabit caro, sed fervore spiritûs frenabitur: instigabit & exacerbabit te serpens antiquus, sed oratione fugabitur; insuper & labore utili aditus ei magnus obstruetur.

CAPUT XIII.

De obedientiâ humilis subditi, ad exemplum JESU-CHRISTI.

1. CHR. FILI, qui se subtrahere nititur ab obedientiâ, ipse se subtrahit à gratiâ; & qui quærit habere privata, amittit communia: qui non libenter & sponte suo Superiori se subdit, signum est quod caro sua necdum perfectè sibi obedit, sed sæpe recalcitrat & remurmurat. Disce ergo celeriter Superiori tuo te submittere, si carnem propriam optas subjugare. Citiùs namque exterior vincitur inimicus, si interior homo non fuerit devastatus. Non est molestior & pejor animæ hostis, quam tu ipse tibi non bene concordans spiritui. Oportet omnino verum te assumere tui ipsius contemptum, si vis prævalere adversùs carnem & sanguinem. Quia adhùc nimis inordinatè te diligis, ideo plenè te resignare aliorum voluntati trepidas.

2. Sed quid magnum, si tu, qui pulvis es & nihil, propter Deum te homini subdis; quando ego, Omnipotens & Altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter subjeci? Factus sum omnium humillimus & infimus, ut tuam superbiam meâ humilitate vinceres. Disce obtemperare, Pulvis; disce te humiliare, Terra & limus, & sub omnium pedibus incurvare; disce voluntates tuas frangere & ad omnem subjectionem te dare.

3. Exardesce contra te, nec patiaris tumorem in te vivere; sed ita subjectum & parvulum te exhibe, ut omnes super te ambulare possint & sic *ut lutum platearum* (Ps. *xvij, 43*) conculcare. Quid habes, Homo inanis, conqueri? Quid, sordide Peccator, potes contradicere exprobrantibus tibi, qui toties Deum offendisti & infernum multoties meruisti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia pretiosa fuit anima tua in conspectu meo; ut cognosceres dilectionem meam & gratus semper benefi-

ciis meis exiſteres, & ut ad veram ſubjectionem & humilitatem te jugiter dares, patienterque proprium contemptum ferres.

CAPUT XIV.

De occultis Dei judiciis conſiderandis, ne extollamur in bonis.

1. AN. FID. INTONAS ſuper me judicia tua, Domine, & timore ac tremore concutis omnia oſſa mea, & expaveſcit anima mea valde. Sto attonitus & conſidero quia *cœli non ſunt mundi in conſpectu tuo* (Job. *xv*, *15*). Si *in angelis reperiſti pravitatem* (Job. *iv*, *18*) nec tamen pepercisti, quid fiet de me? *Stellæ de cœlo ceciderunt* (Apoc. *vj*, *13*): & ego, pulvis, quid præſumo? Quorum opera videbantur laudabilia, ceciderunt ad infima; & qui comedebant panem angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum.

2. Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam, Domine, ſubtrahas; nulla prodeſt

ſapientia, ſi gubernare deſiſtas; nulla juvat fortitudo, ſi conſervare deſinas; nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas; nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi non adſit tua ſacra vigilantia. Nam relicti, mergimur & perimus; viſitati vero, erigimur & vivimus: inſtabiles quippe ſumus, ſed per te confirmamur; tepeſcimus, ſed per te accendimur.

3. O! quam humiliter & abjectè mihi de me ipſo ſentiendum eſt! quam nihili pendendum, ſi quid boni videar habere! O! quam profundè ſubmittere me debeo ſub abyſſalibus judiciis tuis, Domine, ubi nihil aliud me eſſe invenio quam nihil & nihil! O pondus immenſum! O pelagus intranſnatabile, ubi nihil aliud de me reperio quam in toto nihil! Ubi eſt ergo latebra gloriæ? ubi confidentia de virtute concepta? Abſorpta omnis eſt gloriatio vana in profunditate judiciorum tuorum ſuper me.

4. Quid eſt omnis caro in conſpectu tuo? Numquid gloriabitur lutum contra

formantem se ? Quomodo potest erigi vaniloquio, cujus cor in veritate subjectum est Deo ? Non eum totus mundus eriget quem veritas sibi subjecit ; nec omnium laudantium ore movebitur qui totam spem suam in Deo firmavit : nam & ipsi qui loquuntur ecce omnes nihil ; deficient enim cum sonitu verborum , *veritas* autem *Domini manet in æternum* (Ps. *cxvj* , *2*).

CAPUT XV.

Qualiter standum sit ac dicendum in omni re desiderabili.

1. CHR. FILI , sic dicas in omni re ; » Domine , si tibi placitum fuerit , fiat hoc » ita. Domine , si fuerit honor tuus , fiat hoc » in nomine tuo. Domine , si mihi videris » expedire & utile esse probaveris , tunc » dona mihi hoc uti ad honorem tuum ; » sed si mihi nocivum fore cognoveris » nec animæ meæ saluti prodesse , aufer » à me tale desiderium ». Non enim omne

desiderium est à Spiritu sancto, etiamsi homini videatur rectum & bonum. Difficile est pro vero judicare, utrum spiritus bonus an alienus te impellat ad desiderandum hoc vel illud, an etiam ex proprio movearis spiritu. Multi in fine sunt decepti, qui primo bono spiritu videbantur inducti.

2. Igitur semper cum timore Dei & cordis humilitate desiderandum est & petendum quidquid desiderabile menti occurrit : maximèque cum propriâ resignatione mihi totum committendum est, atque dicendum ; » Domine, tu scis qualiter me-
» lius est ; fiat hoc vel illud sicut volueris.
» Da quod vis, & quantum vis, & quando
» vis. Fac mecum sicut scis, & sicut tibi
» magis placuerit & major honor tuus
» fuerit. Pone me ubi vis, & liberè age
» mecum in omnibus. In manu tuâ sum;
» gyra & reversa me per circuitum. En
» servus tuus ego, paratus ad omnia :
» quoniam non desidero mihi vivere, sed
» tibi ; utinam dignè & perfectè! «

Oratio pro beneplacito Dei perficiendo.

3. AN. FID. Concede mihi, benigniſſime JESU, gratiam tuam, *ut mecum ſit & mecum laboret* (Sap. *ix*, *10*), mecumque uſque in finem perſeveret. Da mihi hoc ſemper deſiderare & velle quod tibi magis acceptum eſt & cariùs placet. Tua voluntas mea ſit ; & mea voluntas tuam ſemper ſequatur & optimè ei concordet! Sit mihi unum velle & nolle tecum, nec aliud poſſe velle aut nolle niſi quod tu vis aut nolis.

4. Da mihi omnibus mori quæ in mundo ſunt, & propter te amare contemni & neſciri in hoc ſeculo. Da mihi ſuper omnia deſiderata in te requieſcere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu ſola requies ; extra te dura ſunt omnia & inquieta. *In* hâc *pace in idipſum*, hoc eſt, in te, uno ſummo æterno bono, *dormiam & requieſcam* (Pſ. *iv*, *9*). Amen!

CAPUT XVI.

Quod verum ſolatium in ſolo Deo eſt quærendum.

1. AN. FID. QUIDQUID deſiderare poſſum vel cogitare ad ſolatium meum, non hîc exſpecto, ſed in poſterum. Quod ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem & omnibus deliciis frui poſſem, certum eſt quod diu durare non poſſent. Unde non poteris, Anima mea, plenè conſolari nec perfectè recreari niſi in Deo, conſolatore pauperum ac ſuſceptore humilium. Exſpecta modicum, Anima mea; exſpecta divinum promiſſum, & habebis abundantiam omnium bonorum in cœlo. Si nimis inordinatè iſta appetis præſentia, perdes æterna & cœleſtia. Sint temporalia in uſu, æterna in deſiderio. Non potes aliquo bono temporali ſatiari, quia ad hæc fruenda non es creata.

2. Etiamſi omnia creata bona haberes,

non posses esse felix & beata ; sed in Deo, qui cuncta creavit, tota beatitudo tua & felicitas consistit : non qualis videtur & laudatur à stultis mundi amatoribus ; sed qualem exspectant boni CHRISTI fideles, & prægustant interdum spirituales ac mundicordes, quorum *conversatio in cœlis est* (Philipp. *iij*, *20*). Vanum est & breve omne humanum solatium : beatum & verum solatium, quod intus à Veritate percipitur. Devotus homo ubique secum fert consolatorem suum JESUM, & dicit ad eum : « Adesto mihi, Domine JESU, in » omni loco & tempore. Hæc mihi sit » consolatio libenter velle carere omni hu» mano solatio : & si tua defuerit conso» latio, sit mihi tua voluntas & justa pro» batio pro summo solatio ; *non enim in* » *perpetuum irasceris*, *neque in æternum* » *comminaberis* (Ps. *cij*, *9*). »

CAPUT XVIII.

Quod temporales miseriæ, exemplo CHRISTI, æquanimiter sunt ferendæ.

1. CHR. FILI, ego descendi de cælo pro tuâ salute : suscepi tuas miserias, non necessitate, sed caritate trahente ; ut patientiam disceres, & temporales miserias non indignanter ferres. Nam, ab horâ ortus mei usque ad exitum in cruce, non defuit mihi tolerantia doloris : defectum rerum temporalium magnum habui ; multas querimonias de me frequenter audivi ; confusiones & opprobria benignè sustinui ; pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blasphemias, pro doctrinâ reprehensiones.

2. AN. FID. Domine, quia tu patiens fuisti in vitâ tuâ, in hoc maximè implendo præceptum Patris tui ; dignum est ut ego, misellus peccator, secundum voluntatem

tatem tuam patienter me ſuſtineam, &c, donec ipſe volueris, onus corruptibilis vitæ pro ſalute meâ portem. Nam etſi oneroſa ſentitur præſens vita; facta eſt tamen jam per gratiam tuam valde meritoria, atque, exemplo tuo & Sanctorum tuorum veſtigiis, infirmis tolerabilior: ſed & multo magis conſolatoria quam olim in lege veteri fuerat, quum porta cœli clauſa perſiſteret; & obſcurior etiam via ad cœlum videbatur, quando tam pauci regnum cœlorum quærere curabant. Sed neque qui tunc juſti erant & ſalvandi, ante paſſionem tuam & ſacræ mortis debitum, cœleſte regnum poterant introïre.

3. O! quantas tibi gratias teneor referre, quod viam rectam & bonam dignatus es mihi & cunctis Fidelibus ad æternum regnum tuum oſtendere! Nam vita tua, via noſtra; & per ſanctam patientiam ambulamus ad te, qui es corona noſtra. Niſi tu nos præceſſiſſes & docuiſſes, quis ſequi curaret? Heu! quanti longè retroque manerent, niſi tua præclara exempla inſpice-

rent ! Ecce, adhuc tepeſcimus, auditis tot ſignis tuis & doctrinis ; quid fieret, ſi tantum lumen ad ſequendum te non haberemus ?

CAPUT XIX.

De tolerantiâ injuriarum, & quis verus patiens probetur.

. CHR. QUID eſt quod loqueris, Fili ? Ceſſa conqueri, conſideratâ meâ & aliorum Sanctorum paſſione. *Nondum uſque ad ſanguinem reſtitiſti* (Hebr. *xij*, 4). Parum eſt quod tu pateris, in comparatione eorum qui tam multa paſſi ſunt, tam fortiter tentati, tam graviter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorum graviora ad mentem reducere, ut leviùs feras tua minima ; & ſi tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia : ſive tamen parva ſive magna ſint, ſtude cuncta patienter ſufferre.

2. Quanto meliùs ad patiendum te disponis, tanto sapientiùs agis & ampliùs promereris; feres quoque leviùs, animo & usu ad hoc non segniter paratus. Nec dicas; « Non valeo hæc ab homine tali » pati, nec hujusceemodi mihi patienda » sunt; grave enim intulit damnum, & » improperat mihi quæ nunquam cogita» veram : sed ab alio libenter patiar, & » sicut patienda videro ». Insipiens est talis cogitatio, quæ virtutem patientiæ non considerat nec à quo coronanda erit, sed magis personas & offensas sibi illatas perpendit.

3. Non est verus patiens, qui pati non vult, nisi quantum sibi visum fuerit & à quo sibi placuerit. Verus autem patiens non attendit à quo homine, utrum à prælato suo an ab aliquo æquali aut inferiori; utrum à bono & sancto viro vel à perverso & indigno exerceatur : sed indifferenter ab omni creaturâ, quantumcumque & quotiescumque ei aliquid adversi acciderit, totum hoc de manu Dei gratanter

accipit, & ingens lucrum reputat; quia nil apud Deum, quantumlibet parvum, pro Deo tamen passum, poterit sine merito transire.

4. Esto itaque expeditus ad pugnam, si vis habere victoriam. Sine certamine non potes venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis, recusas coronari; si autem coronari desideras, certa viriliter, sustine patienter. Sine labore non tenditur ad requiem, nec sine pugnâ pervenitur ad victoriam.

5. AN. FID. Fiat, Domine, mihi possibile per gratiam, quod mihi impossibile videtur per naturam. Tu scis quod modicum possum pati, & quod cito dejicior levi exsurgente adversitate. Efficiatur mihi quælibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis; nam pati & vexari pro te valde salubre est animæ meæ.

CAPUT XX.

De confessione propriæ infirmitatis, & hujus vitæ miseriis.

1. AN. FID. CONFITEBOR *adversùm me injustitiam meam* (Ps. *xxxj, 5*): confitebor tibi, Domine, infirmitatem meam. Sæpe parva res est quæ me dejicit & contristat. Propono me fortiter acturum; sed quum modica tentatio venerit, magna mihi angustia fit. Valdè vilis quandoque res est unde gravis tentatio provenit; & dum puto me aliquantulum tutum, quum non sentio, invenio me nonnunquam penè devictum ex levi flatu.

2. Vide ergo, Domine, humilitatem meam & fragilitatem tibi undique notam. Miserere & *eripe me de luto, ut non infigar* (Ps. *lxviij, 15*), ne permaneam dejectus usquequaque. Hoc est quod me frequenter reverberat & coram te confundit, quod tam labilis sum & infirmus ad re-

ſiſtendum paſſionibus : etſi non omnino ad conſenſionem, tamen mihi etiam moleſta & gravis eſt earum inſectatio ; & tædet me valde ſic quotidie vivere in lite. Ex hinc nota mihi fit infirmitas mea, quia multo faciliùs irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ quam diſcedunt.

3. Utinam, fortiſſime Deus Iſrael, zelator animarum fidelium, reſpicias ſervi tui laborem & dolorem, affiſtaſque illi in omnibus ad quæcumque perrexerit ! Robora me cœleſti fortitudine, ne vetus homo, miſera caró ſpiritui necdum plenè ſubacta, prævaleat dominari ; adversùs quam certare oportebit, quam diù ſpirabitur in hâc vitâ miſerrimâ. Heu ! qualis eſt hæc vita, ubi non deſunt tribulationes & miſeriæ, ubi plena laqueis & hoſtibus ſunt omnia ! nam unâ tribulatione ſeu tentatione recedente, alia accedit ; ſed & priore adhuc durante conflictu, alii plures ſuperveniunt & inſperatè.

4. Et quomodo poteſt amari vita tantas habens amaritudines, tot ſubjecta calami-

tatibus & miſeriis ! Quomodo etiam dicitur vita, tot generans mortes & peſtes ? & tamen amatur, & delectari in eâ à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus quod fallax ſit & vanus; nec tamen facilè relinquitur, quia concupiſcentiæ carnis nimis dominantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum : trahunt ad amorem mundi, *deſiderium carnis*, *deſiderium oculorum*, & *ſuperbia vitæ* (I. Joan. *ij*, *16*); ſed pœnæ ac miſeriæ, juſtè ſequentes ea, odium mundi pariunt & tædium.

5. Sed vincit, proh dolor ! delectatio prava mentem mundo deditam, & eſſe ſub ſentibus delicias reputat; quia Dei ſuavitatem & internam virtutis amœnitatem nec vidit nec guſtavit. Qui autem mundum perfectè contemnunt & Deo vivere ſub ſanctâ diſciplinâ ſtudent, illi divinam dulcedinem veris abrenunciatoribus promiſſam non ignorant, & quam graviter mundus errat & variè fallitur clariùs vident.

CAPUT XXI.

Quod in Deo super omnia bona & dona requiescendum est.

1. AN. FID. SUPER omnia & in omnibus requiesces, Animea mea, in Domino semper; quia ipse est Sanctorum æterna requies. Da mihi, dulcissime & amantissime JESU, in te super omnem creaturam requiescere, super omnem salutem & pulchritudinem, super omnem gloriam & honorem, super omnem potentiam & dignitatem, super omnem scientiam & subtilitatem, super omnes divitias & artes, super omnem lætitiam & exsultationem, super omnem famam & laudem, super omnem suavitatem & consolationem, super omnem spem & promissionem, super omne meritum & desiderium, super omnia dona & munera quæ potes dare & infundere, super omne gaudium & jubilationem quam potest mens capere ac

ſentire, denique ſuper angelos & archangelos & ſuper omnem exercitum cœli, ſuper omnia viſibilia & inviſibilia, & ſuper omne quod tu, Deus meus, non es.

2. Quia tu, Domine Deus meus, ſuper omnia optimus es; tu ſolus altiſſimus; tu ſolus potentiſſimus; tu ſolus ſufficientiſſimus & pleniſſimus; tu ſolus ſuaviſſimus & ſolatioſiſſimus; tu ſolus pulcherrimus & amantiſſimus; tu ſolus nobiliſſimus & glorioſiſſimus ſuper omnia, in quo cuncta bona ſimul & perfectè ſunt, & ſemper fuerunt, & erunt: atque ideo minus eſt & inſufficiens quidquid præter te ipſum mihi donas, aut de te ipſo revelas vel promittis, te non viſo nec plenè adepto; quoniam quidem non poteſt cor meum veraciter requieſcere nec totaliter contentari, niſi in te requieſcat & omnia dona omnemque creaturam tranſcendat.

3. O mi dulciſſime Sponſe, JESU-CHRISTE, amator puriſſime, dominator univerſæ creaturæ! quis mihi det pennas veræ libertatis ad volandum & pau-

ſandum in te? O quando ad plenum dabitur mihi vacare, & videre quam ſuavis es, Domine Deus meus! Quando ad plenum me recolligam in te, ut præ amore tuo non ſentiam me; ſed te ſolum ſupra omnem ſenſum & modum, in modo non omnibus noto! Nunc autem frequenter gemo, & infelicitatem meam cum dolore porto: quia multa mala in hâc valle miſeriarum occurrunt, quæ me ſæpiùs conturbant, contriſtant, & obnubilant; ſæpiùs impediunt & diſtrahunt, alliciunt & implicant, ne liberum habeam acceſſum ad te, & ne jucundis fruar amplexibus, præſtò ſemper beatis ſpiritibus. Moveat te ſuſpirium meum & deſolatio multiplex in terrâ!

4. O JESU, ſplendor æternæ gloriæ, ſolamen peregrinantis animæ! apud te eſt os meum ſine voce, & ſilentium meum loquitur tibi. Uſquequo tardat venire Dominus meus? Veniat ad me pauperculum ſuum, & lætum faciat! Mittat manum ſuam, & miſerum eripiat de omni anguſ-

tiâ ! Veni, veni ; quia ſine te nulla erit læta dies aut hora ; quia tu lætitia mea, & ſine te vacua eſt menſa mea. Miſer ſum, & quodammodo incarceratus, & compedibus gravatus, donec luce præſentiæ tuæ me reficias, ac libertati dones, vultumque amicabilem demonſtres.

5. Quærant alii pro te aliud quodcumque libuerit ; mihi aliud interim nil placet nec placebit, niſi tu, Deus meus, ſpes mea, ſalus æterna. Non reticebo nec deprecari ceſſabo, donec gratia tua revertatur mihique tu intus loquaris.

6. CHR. Ecce adſum. Ecce ego ad te, quia invocaſti me. Lacrymæ tuæ & deſiderium animæ tuæ, humiliatio tua & contritio cordis, inclinaverunt me & adduxerunt ad te.

7. AN. FID. Et dixi : Domine, vocavi te & deſideravi frui te, paratus omnia reſpuere propter te ; tu enim prior excitaſti me ut quærerem te. Sis ergo benedictus, Domine, qui feciſti hanc bonitatem cum ſervo tuo, ſecundum multitudi-

nem misericordiæ tuæ. Quid habet ultra dicere servus tuus coram te, nisi ut humiliet se valde ante te, memor semper propriæ iniquitatis & vilitatis? Non enim est similis tibi in cunctis mirabilibus cœli & terræ. Sunt opera tua bona valde, judicia vera; & providentiâ tuâ reguntur universa. Laus ergo tibi & gloria, ô Patris Sapientia: te laudet & benedicat os meum, anima mea, & cuncta creata simul.

CAPUT XXII.

De recordatione multiplicium beneficiorum Dei.

1. AN. FID. APERI, Domine, cor meum in lege tuâ, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magnâ reverentiâ ac diligenti consideratione beneficia tua, tam in generali quam in speciali, memorari; ut dignè tibi ex hinc valeam gratias referre. Verum scio & confiteor, nec pro

minimo puncto me posse debitas gratiarum laudes persolvere. Minor ego sum omnibus bonis mihi præstitis ; & quum tuam nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine spiritus meus.

2. Omnia quæ in animâ habemus & corpore, quæcumque exteriùs vel interiùs, naturaliter vel supernaturaliter possidemus, tua sunt beneficia, & te beneficum, pium, ac bonum commendant, à quo bona cuncta accepimus. Et si alius plura, alius pauciora accepit ; omnia tamen tua sunt, & sine te nec minimum potest haberi. Ille qui majora accepit non potest merito suo gloriari, neque super alios extolli, nec minori insultare ; quia ille major & melior, qui sibi minus adscribit & in regratiando humilior est atque devotior : & qui omnibus viliorem se existimat & indigniorem se judicat, aptior est ad percipienda majora.

3. Qui autem pauciora accepit, contristari non debet, nec indignanter ferre, neque ditiori invidere ; sed te potiùs at-

tendere & tuam bonitatem maximè laudare, qui tam affluenter, tam gratis & libenter, ſine perſonarum acceptione, tua munera largiris. Omnia ex te; & ideo in omnibus es laudandus. Tu ſcis quid unicuique donari expediat; & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrum, ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita.

4. Unde, Domine Deus, pro magno etiam reputo beneficio non multa habere, unde exteriùs & ſecundum homines laus & gloria apparet: ita ut conſideratâ quis paupertate & vilitate perſonæ ſuæ, non modo gravitatem aut triſtitiam vel dejectionem inde concipiat, ſed potiùs conſolationem & hilaritatem magnam; quia tu, Deus, pauperes, & humiles, atque huic mundo deſpectos tibi elegiſti in familiares & domeſticos. Teſtes ſunt ipſi apoſtoli tui, *quos conſtituiſti principes ſuper omnem terram* (Pſ. *xliv*, *17*) : fuerunt tamen ſine querelâ converſati in mundo, tam humiles & ſimplices, ſine omni ma-

litiâ & dolo, ut etiam pati contumelias gauderent pro nomine tuo, & quæ mundus abhorret ipsi amplecterentur affectu magno.

5. Nihil ergo amatorem tuum & cognitorem beneficiorum tuorum ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo & beneplacitum æternæ dispositionis tuæ: de quâ tantum contentari debet & consolari, ut ita libenter velit esse minimus sicut aliquis optaret esse maximus; & ita pacificus & contentus in novissimo sicut in loco primo; atque ita libenter despicabilis & abjectus, nullius quoque nominis & famæ, sicut ceteris honorabilior & major in mundo. Nam voluntas tua & amor honoris tui omnia excedere debet, & plus eum consolari magisque placere quam omnia beneficia sibi data vel danda.

CAPUT XXIII.

De quatuor magnam importantibus pacem.

1. CHR. FILI, nunc docebo te viam pacis & veræ libertatis.

2. AN. FID. Fac, Domine, quod dicis; quia hoc mihi gratum eſt audire.

3. CHR. Stude, Fili, alterius potiùs facere voluntatem quam tuam; elige ſemper minus quam plus habere; quære ſemper inferiorem locum & omnibus ſubeſſe; opta ſemper & ora ut voluntas Dei integrè in te fiat : ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis.

4. AN. FID. Domine, ſermo tuus iſte brevis multum in ſe continet perfectionis; parvus eſt dictu, ſed plenus ſenſu & uber in fructu : nam ſi poſſet à me fideliter cuſtodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri; nam quoties me impacatum ſentio & gravatum, ab hâc doctrinâ

me receſſiſſe invenio. Sed tu, qui omnia potes & animæ profectum ſemper diligis, adauge majorem gratiam, ut poſſim tuum complere ſermonem & meam perficere ſalutem.

Oratio contra cogitationes malas.

5. DOMINE, Deus meus, *ne elongeris à me; Deus meus, in auxilium meum reſpice* (Pſ. *lxx*, 12); quoniam inſurrexerunt in me variæ cogitationes & timores magni affligentes animam meam. Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas?

6. *Ego*, inquis, *ante te ibo, & glorioſos terræ humiliabo* (Iſ. *xlv*, 2): aperiam januas carceris, & arcana ſecretorum revelabo tibi.

7. Fac, Domine, ut loqueris; & fugiant à facie tuâ omnes iniquæ cogitationes. Hæc ſpes & unica conſolatio mea, ad te in omni tribulatione confugere, tibi confidere, ex intimo invocare, & patienter conſolationem tuam exſpectare.

Oratio pro illuminatione mentis.

8. CLARIFICA me, JESU bone, claritate interni luminis, & educ de habitaculo cordis mei tenebras universas. Cohibe evagationes multas, & vim facientes elide tentationes. Pugna fortiter pro me & expugna malas bestias, concupiscentias dico illecebrosas, ut *fiat pax in virtute tuâ* (Ps. *cxxj*, 7), & abundantia laudis tuæ resonet in aulâ sanctâ, hoc est, in conscientiâ purâ. Impera ventis & tempestatibus: dic mari, Quiesce; & aquiloni, Ne flaveris; & erit tranquillitas magna.

9. *Emitte lucem tuam & veritatem tuam* (Ps. *xlij*, 3), ut luceant super terram; quia terra sum inanis & vacua, donec illumines me. Effunde, Domine, gratiam tuam desuper; perfunde cor meum rore cœlesti; ministra devotionis aquas ad irrigandam faciem terræ, ad producendum fructum bonum & optimum. Eleva mentem pressam mole peccatorum, & ad cœlestia totum desiderium meum suspende;

ut, gustatâ suavitate supernæ felicitatis, pigeat de terrenis cogitare.

10. Rape me & eripe ab omni creaturarum indurabili consolatione, quia nulla res creata appetitum meum valet plenariè quietare & consolari : junge me tibi inseparabili dilectionis vinculo, quoniam tu solus sufficis amanti, & absque te frivola sunt universa.

CAPUT XXIV.

De evitatione curiosæ inquisitionis super alterius vitâ.

1. CHR. FILI, noli esse curiosus nec vacuas gerere sollicitudines. *Quid* hoc vel illud *ad te ? Tu me sequere* (Joan. *xxj*, 22). Quid enim ad te, utrum ille sit talis vel talis, aut iste sic & sic agit vel loquitur ? Tu non indiges respondere pro aliis, sed pro te ipso rationem reddes. Quid ergo te implicas ? Ecce ego omnes cognosco; & cuncta quæ sub sole fiunt video ; &

ſcio qualiter cum unoquoque ſit, quid cogitet, quid velit, & ad quem finem tendat ejus intentio. Mihi igitur committenda ſunt; tu vero ſerva te in bonâ pace. Dimitte agitantem agitare quantum voluerit; veniet ſuper eum quidquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non poteſt.

2. Non tibi ſit curæ de magni nominis umbrâ, non de multorum familiaritate, nec de privatâ hominum dilectione; iſta enim generant diſtractiones & magnas in corde obſcuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum & abſcondita revelarem, ſi adventum meum diligenter obſervares & oſtium cordis mihi aperires. Eſto providus, & vigila in orationibus, & humilia te in omnibus.

CAPUT XXV.

In quibus firma pax cordis & verus profectus consistit.

1. CHR. FILI, ego loquutus sum : *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis; non quomodo mundus dat ego do vobis* (Joan. *xiv, 27*). Pacem omnes desiderant, sed quæ ad veram pacem pertinent non omnes curant. Pax mea cum humilibus & mansuetis corde. Pax tua erit in multâ patientiâ. Si me audieris & vocem meam sequutus fueris, poteris multâ pace frui.

2. AN. FID. Quid igitur faciam?

3. CHR. In omni re attende tibi quid facias & quid dicas; & omnem intentionem tuam ad hoc dirige, ut mihi soli placeas & extra me nihil cupias vel quæras. Sed & de aliorum dictis vel factis nil temerè judices, nec cum rebus tibi non commissis te implices; & poterit fieri ut

parum vel raro turberis. Nunquam autem ſentire aliquam turbationem nec aliquam pati cordis vel corporis moleſtiam, non eſt præſentis temporis; ſed ſtatus æternæ quietis. Non ergo æſtimes te veram pacem inveniſſe, ſi nullam ſenſeris gravitatem; nec tunc totum eſſe bonum, ſi neminem pateris adverſarium; nec hoc eſſe perfectum, ſi cuncta fiunt ſecundum tuum affectum: neque tunc aliquid magni te reputes aut ſpecialiter dilectum exiſtimes, ſi in magnâ fueris devotione atque dulcedine; quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis, nec in iſtis conſiſtit profectus & perfectio hominis.

4. AN. FID. In quo ergo, Domine?

5. CHR. In offerendo te ex toto corde tuo voluntati divinæ; non quærendo quæ tua ſunt, nec in parvo, nec in magno, nec in tempore, nec in æternitate; ita ut unâ æquali facie in gratiarum actione permaneas inter proſpera & contraria, omnia æquâ lance penſando. Si fueris tam fortis & longanimis in ſpe, ut, ſubtractâ

omni interiori consolatione, etiam ad ampliora sustinenda cor tuum præparaveris; nec te justificaveris quasi hæc tantaque pati non deberes, sed me in omnibus dispositionibus justificaveris & sanctum laudaveris: tunc in verâ & rectâ viâ pacis ambulas, & spes indubitata erit quod rursus in jubilo faciem meam sis visurus. Quod si ad plenum tui ipsius contemptum perveneris, scito quod tunc abundantiâ pacis perfruêris secundum possibilitatem tui incolatûs.

CAPUT XXVI.

De eminentiâ liberæ mentis, quam supplex oratio magis meretur quam lectio.

1. AN. FID. DOMINE, hoc opus est perfecti viri, nunquam ab intentione cœlestium animum relaxare, & inter multas curas quasi sine curâ transire, non more torpentis, sed prærogativâ quâdam liberæ

mentis, nulli creaturæ inordinatâ affectione adhærendo.

2. Obsecro te, piissime Deus meus, præserva me à curis hujus vitæ, ne nimis implicer; à multis necessitatibus corporis, ne voluptate capiar; ab universis animæ obstaculis, ne molestiis fractus dejiciar: non dico ab his rebus quas toto affectu ambit vanitas mundana; sed ab his quoque miseriis quæ animam servi tui, communi maledicto mortalitatis, pœnaliter gravant, & retardant ne in libertatem spiritûs, quoties libuerit, valeat introïre.

3. O Deus meus, dulcedo ineffabilis! verte mihi in amaritudinem omnem consolationem carnalem, ab æternorum amore me abstrahentem & ad se intuitu cujusdam boni delectabilis præsentis malè allicientem. Non me vincat, Deus meus, non me vincat caro & sanguis; non me decipiat mundus & brevis gloria ejus; non me supplantet diabolus & astutia illius! Da mihi fortitudinem resistendi, patientiam

patientiam tolerandi, constantiam perseverandi. Da, pro omnibus mundi consolationibus, suavissimam Spiritûs tui unctionem; & pro carnali amore, tui nominis infunde amorem.

4. Ecce cibus, potus, vestis, ac cætera utensilia ad corporis sustentaculum pertinentia, ferventi spiritui sunt onerosa. Tribue talibus fomentis temperatè uti, non desiderio nimio implicari. Abjicere omnia non licet, quia natura sustentanda est: requirere autem superflua & quæ magis delectant, lex sancta prohibet; nam aliàs, caro adversùs spiritum insolesceret. Inter hæc, quæso, manus tua me regat & doceat, ne quid nimium fiat.

CAPUT XXVII.

Quod privatus amor à summo bono maximè retardat.

1. CHR. FILI, oportet te dare totum pro toto, & nihil tui ipsius esse. Scito quod amor tui ipsius magis nocet tibi quam aliqua res mundi. Secundùm amorem & affectum quem geris, quælibet res plus vel minus adhæret. Si fuerit amor tuus purus, simplex, & bene ordinatus; eris sine captivitate rerum. Noli concupiscere quod non licet habere, noli habere quod te potest impedire & libertate interiori privare. Mirum, quod non ex toto fundo cordis te ipsum mihi committis cum omnibus quæ desiderare potes vel habere.

2. Quare vano mœrore consumeris? Cur superfluis curis fatigaris? Sta ad beneplacitum meum, & nullum patieris detrimentum. Si quæris hoc vel illud, &

volueris esse ibi vel ibi propter tuum commodum & proprium beneplacitum magis habendum ; nunquam eris in quietudine nec liber à solicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus & in omni loco erit qui adverſetur.

3. Juvat igitur, non quælibet res adepta vel multiplicata exteriùs, ſed potiùs contempta & decisa ex corde radicitus. Quod non tantum de censu æris & divitiarum intelligas, ſed de honoris etiam ambitu ac vanæ laudationis desiderio ; quæ omnia transeunt cum mundo. Munit parum locus, si deest spiritus fervoris : nec diu stabit pax illa quæsita forinsecus, si vacat à vero fundamento status cordis, hoc est, nisi steteris in me. Permutare te potes, ſed non meliorare : nam occasione ortâ & acceptâ, invenies quod fugisti & ampliùs.

Oratio pro purgatione cordis & cœlesti sapientiâ.

4. AN. FID. CONFIRMA me, Deus, per gratiam sancti Spiritûs. Da virtutem

corroborari in interiori homine, & cor meum ab omni inutili ſolicitudine & angore evacuare, nec variis deſideriis trahi cujuſcumque rei, vilis aut pretioſæ : ſed omnia inſpicere ſicut tranſeuntia, & me pariter cum illis tranſiturum ; quia *nihil permanet ſub ſole*, ubi *cuncta vanitas & afflictio ſpiritûs* (Eccle. *ij*, *11*, *17*). O quam ſapiens eſt qui iſta conſiderat !

5. Da mihi, Domine, cœleſtem ſapientiam, ut diſcam te ſuper omnia quærere & invenire ; te ſuper omnia ſapere & diligere ; & cætera ſecundùm ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt, intelligere. Da prudenter declinare blandientem, & patienter ferre adverſantem : quia hæc magna ſapientia, non moveri omni vento verborum nec aurem malè blandienti præbere ſirene ; ſic enim incœpta pergitur via ſecurè.

CAPUT XXVIII.

Contra linguas obtrectatorum.

1. CHR. FILI, non ægrè feras, si quidam de te malè senserint & dixerint quod non libenter audias: tu deteriora de te ipso sentire debes & neminem infirmiorem te credere. Si ambulas ad intra, non multum curabis volantia verba. Est non parva prudentia silere in tempore malo, & introrsus ad me converti, nec humano judicio disturbari.

2. Non sit pax tua in ore hominum; sive enim bene sive malè interpretati fuerint, non es ideo alter homo. Ubi est vera pax & vera gloria? nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere nec timet displicere, multâ perfruetur pace. Ex inordinato amore & vano timore oritur omnis inquietudo cordis & distractio sensuum.

CAPUT XXIX.

Qualiter, instante tribulatione Deus invocandus est & benedicendus.

1. AN. FID. SIT nomen tuum, Domine, benedictum in sæcula, qui voluisti hanc tentationem & tribulationem venire super me. Non possum eam effugere; sed necesse habeo ad te confugere, ut me adjuves & eam in bonum mihi convertas. Domine, modò sum in tribulatione & non est cordi meo bene, sed multum vexor à præsenti passione. Et nunc, Pater dilecte, quid dicam? Deprehensus sum inter angustias: *salvifica me ex hâc horâ* (Joan. *xij*, *27*). Sed propterea veni in hanc horam ut tu clarificeris, quum fuero valdè humiliatus & per te liberatus. *Complaceat tibi, Domine, ut eruas me* (Ps. *xxxix*, *14*); nam ego pauper quid agere possum? & quo ibo sine te? Da patientiam, Domine, etiam hâc vice. Adjuva

me, Deus meus, & non timebo, quantumcumque gravatus fuero.

2. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine, *fiat voluntas tua* (Matth. *vj*, *10*). Ego bene merui tribulari & gravari: oportet utique ut sustineam; & utinam patienter, donec transeat tempestas & melius fiat! Potens est autem omnipotens manus tua etiam hanc tentationem à me auferre & ejus impetum mitigare, ne penitus succumbam; quemadmodum & priùs sæpiùs egisti mecum, *Deus meus, misericordia mea* (Ps. *lviij*, *18*). Et quanto mihi difficilius, tanto tibi facilior est *hæc mutatio dexteræ Excelsi* (Ps. *lxxvj*, *11*).

CAPUT XXX.

De divino petendo auxilio, & confidentiâ recuperandæ gratiæ.

1. CHR. FILI, ego *Dominus confortans in die tribulationis* (Nahum. j, 7). Venias ad me quum tibi non fuerit bene: hoc eſt quod maximè conſolationem impedit cœleſtem; quia tardiùs te convertis ad orationem. Nam ante quam me intentè roges, multa interim ſolatia quæris & recreas te in externis; ideoque fit ut parum omnia proſint, donec advertas quia ego ſum qui eruo ſperantes in me, nec eſt extra me valens auxilium, neque utile conſilium, ſed neque durabile remedium. Sed jam, reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem, reconvaleſce in luce miſerationum mearum: quia prope ſum (dicit Dominus) ut reſtaurem univerſa, non ſolum integrè, ſed & abundanter ac cumulatè.

2. Numquid mihi quidquam eſt diffici-

le ? aut ero ſimilis dicenti & non facienti ? Ubi eſt fides tua ? Sta firmiter & perſeveranter ; eſto longanimis & vir fortis : veniet tibi conſolatio in tempore ſuo. Exſpecta me, exſpecta : *veniam & curabo te* (Matth. *viij*, *7*). Tentatio eſt quæ te vexat, & formido vana quæ te exterret. Quid importat ſolicitudo de futuris contingentibus, niſi ut *triſtitiam ſuper triſtitiam habeas ?* (II. Cor. *ij*, *3*). *Sufficit diei malitia ſua.* (Matth. *vj*, *34.*) Vanum eſt & inutile de futuris conturbari vel gratulari, quæ forte nunquam evenient.

3. Sed humanum eſt hujus-modi imaginationibus illudi ; & parvi adhuc animi ſignum, tam leviter trahi à ſuggeſtione inimici. Ipſe enim non curat, utrum veris an falſis illudat & decipiat, utrum præſentium amore aut futurorum formidine proſternat. *Non* ergo *turbetur cor tuum neque formidet* (Joan. *xiv*, *27*). Crede in me, & in miſericordiâ meâ habeto fiduciam. Quando tu putas te elongatum à me, ſæpe ſum propinquior. Quando tu

æſtimas pænè totum perditum, tunc ſæpe majus merendi inſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes judicare ſecundum præſens ſentire; nec ſic gravitati alicui undecumque venienti inhærere & accipere, tanquam omnis ſpes ſit ablata emergendi.

4. Noli putare te relictum ex toto, quamvis ad tempus tibi miſerim aliquam tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem; ſic enim tranſitur ad regnum cœlorum. Et hoc ſine dubio magis expedit tibi & cæteris ſervis meis ut exerceamini adverſis, quam ſi cuncta ad libitum haberetis. Ego novi cogitationes abſconditas; quia multum expedit pro ſalute tuâ ut interdum ſine ſapore relinquaris, ne forte eleveris in bono ſucceſſu & tibi ipſi placere velis in eo quod non es. Quod dedi, auferre poſſum & reſtituere quum mihi placuerit.

5. Quum dedero, meum eſt; quum ſubtraxero, tuum non tuli; quia meum eſt *omne datum optimum & omne donum per-*

fectum (Jac. *j*, *17*). Si tibi immisero gravitatem aut quamlibet contrarietatem, ne indigneris neque concidat cor tuum; ego cito sublevare possum & omne onus in gaudium transmutare. Verumtamen justus sum & recommendabilis multum, quum sic facio tecum.

6. Si rectè sapis & in veritate aspicis, nunquam debes propter adversa tam dejectè contristari; sed magis gaudere & gratias agere, imò hoc unicum putare gaudium quod affligens te doloribus non parco tibi. *Sicut dilexit me Pater, & ego dilexi vos* (Joan. *xv*, *9*), dixi dilectis discipulis meis, quos utique non misi ad gaudia temporalia, sed ad magna certamina; non ad honores, sed ad despectiones; non ad otium, sed ad labores; non ad requiem, sed ad afferendum fructum multum in patientiâ. Horum memento, Fili mi, verborum.

CAPUT XXXI.

De neglectu omnis creaturæ, ut creator possit inveniri.

1. AN. FID. DOMINE, bene indigeo adhuc majori gratiâ, si debeam illuc pervenire ubi me nemo poterit nec ulla creatura impedire: nam quandiu res aliqua me retinet, non possum liberè ad te volare. Cupiebat liberè volare qui dicebat; *Quis mihi dabit pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam?* (Ps. *liv*, 7). Quid simplici oculo quietius? & quid liberius nil desiderante in terris? Oportet igitur omnem supertransire creaturam, & se ipsum perfectè deserere, ac in excessu mentis stare, & videre te omnium conditorem cum creaturis nil commune habere. Et nisi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit liberè intendere divinis. Ideo enim pauci inveniuntur contemplativi, quia pauci sciunt se à peri-

turis & creaturis ad plenum sequestrare.

2. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animam levet & supra semetipsam rapiat: & nisi homo sit in spiritu elevatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus unitus; quidquid scit, quidquid etiam habet, non est magni ponderis. Diu parvus erit & infra jacebit, qui aliquid magni æstimat, nisi solum unum, immensum, æternum bonum: nam quidquid Deus non est, nihil est & pro nihilo computari debet. Est magna differentia, sapientia illuminati & devoti viri & scientia literati atque studiosi clerici. Multo nobilior est illa doctrina quæ de sursum ex divinâ influentiâ manat, quam quæ laboriosè humano acquiritur ingenio.

3. Plures reperiuntur contemplationem desiderare, sed quæ ad eam requiruntur non student exercere. Est & magnum impedimentum, quia in signis & sensibilibus rebus statur, & parum de perfectâ mortificatione habetur. Nescio quid est, & quo spiritu ducimur, & quid prætendimus,

qui ſpirituales dici videmur ; quod tantum laborem & ampliorem ſolicitudinem pro tranſitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix raro, plenè recollectis ſenſibus, recogitamus.

4. Proh dolor ! Statim poſt modicam recollectionem foras erumpimus, nec opera noſtra diſtrictâ examinatione trutinamus. Ubi jacent affectus noſtri non attendimus; & quam impura ſint omnia, non deploramus. *Omnis quippe caro corruperat viam ſuam* (Gen. *vj*, *12*), & ideo ſequebatur diluvium magnum. Quum ergo interior affectus noſter corruptus ſit, neceſſe eſt ut actio ſequens, index carentiæ interioris vigoris, corrumpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ.

5. Quantum quis fecerit quæritur, ſed ex quantâ virtute agat non tam ſtudiosè penſatur. Si fuerit fortis, dives, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator, inveſtigatur ; quam pauper ſit ſpiritu, quam patiens & mitis, quam devotus & internus, à multis tace-

tur. Natura exteriora hominis respicit, gratia ad interiora se convertit : illa frequenter fallitur, ista in Deo sperat ut non decipiatur.

CAPUT XXXII.

De abnegatione sui & abdicatione omnis cupiditatis.

1. CHR. FILI, non potes perfectam possidere libertatem, nisi totaliter abneges temet ipsum. Compediti sunt omnes proprietarii & sui ipsius amatores, cupidi, curiosi, gyrovagi, quærentes semper mollia non quæ JESU-CHRISTI, sed hoc sæpe fingentes & componentes quod non stabit; peribit enim totum quod non est ex Deo ortum. Tene breve & consummatum verbum : « Dimitte omnia, & invenies omnia; relinque cupidinem, & reperies requiem ». Hoc mente pertracta; & quum impleveris, intelliges omnia.

2. AN. FID. Domine, hoc non est opus

unius diei nec ludus parvulorum : imò in hoc brevi includitur omnis perfectio Religiosorum.

3. CHR. Fili, non debes averti nec ſtatim dejici, auditâ viâ perfectorum ; ſed magis ad ſublimiora provocari & ad minus ad hæc ex deſiderio ſuſpirare. Utinam ſic tecum eſſet, & ad hoc perveniſſes ut tui ipſius amator non eſſes, ſed ad nutum meum purè ſtares & ejus quem tibi præpoſui Patris ! tunc mihi valdè placeres, & tota vita tua in gaudio & pace tranſiret. Adhuc multa habes ad relinquendum; quæ niſi mihi ex integro reſignaveris, non acquires quod poſtulas. *Suadeo tibi emere à me aurum, ignitum probatum, ut locuples fias*, (Apoc. *iij*, *18.*) id eſt, ſapientiam cœleſtem omnia infima conculcantem : poſtpone terrenam ſapientiam, omnem humanam & propriam complacentiam.

4. Dixi viliora tibi emenda pro pretioſis & altis in rebus humanis : nam valdè vilis & parva, ac penè oblivioni tradita videtur vera cœleſtis ſapientia, non ſapiens

alta de se nec magnificari quærens in terrâ, quam multi ore tenus prædicant sed vitâ longè dissentiunt; ipsa tamen est pretiosa margarita, à multis abscondita.

CAPUT XXXIII.

De instabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habendâ.

1. CHR. FILI, noli credere affectui tuo: qui nunc est, cito mutabitur in aliud. Quam diu vixeris, mutabilitati subjectus eris, etiam nolens: ut modo lætus, modo tristis; modo pacatus, modo turbatus; nunc devotus, nunc indevotus; nunc studiosus, nunc acediosus; nunc gravis, nunc levis inveniaris. Sed stat super hæc mutabilia sapiens & bene doctus in spiritu; non attendens quid in se sentiat vel quâ parte flet ventus instabilitatis, sed ut tota intentio mentis ejus ad debitum & optimum proficiat finem. Nam sic poterit unus & idem inconcussusque permanere, simplici inten-

cunditatem esse poterit ? Sed deficiunt in sapientiâ suâ mundi sapientes & qui carnem sapiunt ; quia ibi plurima vanitas, & hîc mors invenitur. Qui autem te per contemptum mundanorum & carnis mortificationem sequuntur, verè sapientes esse cognoscuntur ; quia de vanitate ad veritatem, de carne ad spiritum transferuntur : istis sapit Deus ; & quidquid boni invenitur in creaturis, totum ad laudem referunt sui conditoris. Dissimilis tamen & multum dissimilis sapor Creatoris & creaturæ, æternitatis & temporis, lucis increatæ & lucis illuminatæ.

3. O lux perpetua, cuncta creata transcendens lumina ! *fulgura coruscationem* (Ps. *cxliij*, *6*) de sublimi, penetrantem omnia cordis mei intima : purifica, lætifica, clarifica, & vivifica spiritum meum cum suis potentiis, ad inhærendum tibi jubilosis excessibus. O quando veniet hæc beata & desiderabilis hora, ut tuâ me saties præsentiâ & sis mihi omnia in omnibus ! Quam diu hoc datum non fuerit, nec ple-

num gaudium erit. Adhuc, proh dolor! vivit in me vetus homo, non eſt totus crucifixus, non eſt perfectè mortuus; adhuc concupiſcit fortiter contra ſpiritum, bella movet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum.

4. Sed *Tu*, qui, *dominaris poteſtati maris motum autem fluctuum ejus mitigas* (Pſ. *lxxxviij*, *10*), *exſurge*, *Domine*, *adjuva me* (Pſ. *xliij*, *26*). *Diſſipa gentes quæ bella volunt* (Pſ. *lxvij*, *31*), contere eas in virtute tuâ. Oſtende, quæſo, magnalia tua & glorificetur dextera tua; quia non eſt ſpes alia nec refugium mihi, niſi in te, Domine Deus meus.

CAPUT XXXV.

Quod non est securitas à tentatione in hâc vitâ.

1. CHR. FILI, nunquam securus es in hâc vitâ ; sed quoad vixeris, semper arma spiritualia tibi sunt necessaria. Inter hostes versaris ; & à dextris & à sinistris impugnaris. Si ergo non uteris undique scuto patientiæ, non eris diu sine vulnere : insuper, si non ponis cor tuum fixè in me cum verâ voluntate cuncta patiendi propter me, non poteris ardorem istum sustinere nec ad palmam pertingere Beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia pertransire, & potenti manu uti adversùs objecta; nam *vincenti datur manna* (Apoc. *ij*, *17*), & torpenti relinquitur multa miseria.

2. Si quæris in hâc vitâ requiem, quomodo tunc pervenies ad æternam requiem? Non ponas te ad multam requiem, sed ad magnam patientiam. Quære veram pacem,

non in terris, ſed in cœlis; non in hominibus nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo. Pro amore Dei debes omnia libenter ſubire; labores ſcilicet & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, injurias, oblocutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones, & deſpectiones: hæc juvant ad virtutem, hæc probant CHRISTI tironem, hæc fabricant cœleſtem coronam. Ego reddam mercedem æternam, pro brevi labore; & infinitam gloriam, pro tranſitoriâ confuſione.

3. Putas tu quod ſemper habebis pro tuâ voluntate conſolationes ſpirituales? Sancti mei non ſemper habuerunt tales; ſed multas grâvitates, & tentationes varias, magnaſque deſolationes: ſed patienter ſuſtinuerunt ſe in omnibus, & magis confiſi ſunt Deo quam ſibi; ſcientes *quod non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam* (Rom. *viij*, *18*), promerendam. Vis tu ſtatim habere quod multi

post multas lacrymas & magnos labores vix obtinuerunt? *Exspecta Dominum, viriliter age, & confortetur cor tuum*: (Ps. *xxvj, 14*): noli diffidere, noli discedere, sed corpus & animam expone constanter pro gloriâ Dei: ego reddam plenissimè, ego tecum ero in omni tribulatione.

CAPUT XXXVI.

Contra vana hominum judicia.

1. CHR. FILI, jacta cor tuum firmiter in Domino; & humanum ne metuas judicium, ubi te conscientia pium reddit & insontem. Bonum est & beatum taliter pati; nec hoc erit grave humili corde, & Deo magis quam sibi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parva fides est adhibenda. Sed & omnibus satis esse non est possibile. Etsi Paulus omnibus studuit in Domino placere & omnibus omnia factus est, tamen etiam pro minimo duxit quod ab humano die judicatus fuit.

2. Egit

2. Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute, quantum in ſe erat & poterat; ſed ne ab aliis aliquando judicaretur vel deſpiceretur prohibere non potuit. Ideo totum Deo commiſit, qui totum noverat; & patientiâ ac humilitate, contra *os loquentium iniqua* (Pſ. *lxij*, *12*), aut etiam vana ac mendoſa cogitantium, atque pro libitu ſuo quæque jactantium, ſe defendit. Reſpondit tamen interdum, ne infirmis ex ſuâ taciturnitate generaretur ſcandalum.

3. *Quis tu, ut timeas ab homine mortali* (Iſ. *lj*, *12*)? hodie eſt, & cras non comparet. Deum time, & hominum terrores non expaveſces. Quid poteſt aliquis in te verbis aut injuriis? ſibi potiùs nocet quam tibi; nec poterit judicium Dei effugere, quicumque eſt ille. Tu habe Deum præ oculis & noli contendere verbis queruloſis. Quod ſi ad præſens tu videris ſuccumbi & confuſionem pati quam non meruiſti; ne indigneris ex hoc, neque per impatientiam minuas coronam tuam; ſed ad me potiùs reſpice in cœlum, qui potens ſum

eripere ab omni confusione & injuriâ, & unicuique reddere secundum opera sua.

CAPUT XXXVII.

De purâ & integrâ resignatione sui ad obtinendam cordis libertatem.

1. CHR. FILI, relinque te, & invenies me. Sta sine electione & omni proprietate, & lucraberis semper: nam & adjicietur tibi amplior gratia, statim ut te resignaveris nec resumpseris.

2. AN. FID. Domine, quoties me resignabo, & in quibus me relinquam?

3. CHR. Semper, & in omni horâ; sicut in parvo, sic & in magno: nihil excipio, sed in omnibus te nudatum inveniri volo. Alioquin, quomodo poteris esse meus, & ego tuus, nisi fueris ab omni propriâ voluntate intus & foris spoliatus? Quanto celeriùs hoc agis, tanto melius habebis; & quanto pleniùs & sinceriùs, tanto mihi plus placebis & amplius lucraberis.

4. Quidam se resignant, sed cum aliquâ exceptione; non enim plenè Deo confidunt, ideo sibi providere satagunt. Quidam etiam primo totum offerunt; sed postea, tentatione pulsati, ad propria redeunt: ideò minimè in virtute proficiunt. Hi ad veram puri cordis libertatem & jucundæ familiaritatis meæ gratiam non pertingent, nisi integrâ resignatione, & quotidianâ sui immolatione priùs factâ, sine quâ non stat nec stabit unio fruitiva.

5. Dixi tibi sæpissimè, & nunc iterum dico: Relinque te, resigna te, & fruêris magnâ internâ pace. Da totum pro toto; nil exquire, nil repete; sta purè & inhæsitanter in me: & habebis me; eris liber in corde, & *tenebræ* non *conculcabunt*, (Ps. *cxxxviij*, *11*), te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc desidera, ut ab omni proprietate possis exspoliari & nudus nudum JESUM sequi, tibi mori, & mihi æternaliter vivere. Tunc deficient omnes vanæ phantasiæ, conturbationes iniquæ, & curæ superfluæ: tunc etiam recedet im-

moderatus timor, & inordinātus amor morietur.

CAPUT XXXVIII.

De bono regimine in externis, & recursu ad Deum in periculis.

1. CHR. FILI, ad istud diligenter tendere debes, ut, in omni loco & actione seu occupatione externâ, sis intimus, liber, & tui ipsius potens; & sint omnia sub te, & non tu sub eis; ut sis dominus actionum tuarum & rector, non servus nec emptitius; sed magis, exemptus verusque Hebræus, in sortem ac libertatem transiens filiorum Dei, qui stant super præsentia & speculantur æterna, qui transitoria sinistro intuentur oculo, & dextro cœlestia; quos temporalia non trahunt ad inhærendum; sed trahunt ipsi magis ea ad bene serviendum prout ordinata sunt à Deo & instituta à summo opifice, qui nil inordinatum in suâ reliquit creaturâ.

2. Si etiam in omni eventu ſtas non in apparentiâ externâ, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita, ſed mox in quâlibet causâ intras cum Moyſe in tabernaculum ad conſulendum Dominum; audies nonnunquam divinum reſponſum, & redies inſtructus de multis præſentibus & futuris. Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum pro dubiis & quæſtionibus ſolvendis; fugitque ad orationis adjutorium pro periculis & improbitatibus hominum ſublevandis: ſic & tu confugere debes in cordis tui ſecretarium, divinum intentiùs implorando ſuffragium. Propterea namque Joſue & filii Iſraël à Gabaonitis leguntur decepti, quia *os Domini* priùs *non interrogaverunt* (Joſu. *ix*, *14*), ſed nimium creduli dulcibus ſermonibus, falsâ pietate deluſi ſunt.

CAPUT XXXIX.

Quod homo non ſit importunus in negotiis.

1. CHR. FILI, committe mihi ſemper cauſam tuam, ego bene diſponam in tempore ſuo. Exſpecta ordinationem meam, & ſenties inde profectum.

2. AN. FID. Domine, ſatis libenter tibi omnes res committo, quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Utinam non multum adhærerem futuris eventibus, ſed ad beneplacitum tuum incunctanter me offerrem!

3. CHR. Fili, ſæpe homo rem aliquam vehementer agitat, quam deſiderat: ſed quum ad eam pervenerit, aliter ſentire incipit; quia affectiones circa idem non ſunt durabiles, ſed magis de uno ad aliud impellunt. Non eſt igitur minimum, etiam in minimis, ſe ipſum relinquere.

4. Verus profectus hominis eſt abnega-

tio sui ipsius, & homo abnegatus valdè liber est & securus. Sed antiquus hostis, omnibus bonis adversans, à tentatione non cessat, sed diu noctuque graves molitur insidias, si forte in laqueum deceptionis possit præcipitare incautum. *Vigilate & orate*, dicit Dominus, *ut non intretis in tentationem* (Matth. *xxv*, 41).

CAPUT XL.

Quod homo nihil boni ex se habet, & de nullo gloriari potest.

1. AN. FID. DOMINE, *quid est homo, quod memor es ejus? aut filius hominis, quoniam visitas eum* (Ps. *viij*, 5)? Quid promeruit homo, ut dares illi gratiam tuam? Domine, quid possum conqueri si me deseris? aut quid justè obtendere possum si quod peto non feceris? Certè hoc in veritate cogitare possum & dicere: « Domi-
» ne, nihil sum, nihil possum, nihil boni
» ex me habeo; sed in omnibus deficio

» & ad nihil ſemper tendo ; & , niſi à » te fuero adjutus & interiùs informatus, » totus efficior tepidus & diſſolutus ».

2. *Tu autem*, Domine, ſemper *idem ipſe es* (Pſ. *cj*, *28*) ; & permanes in æternum, ſemper bonus, juſtus, & ſanctus, bene, juſtè, ac ſanctè agens omnia & diſponens in ſapientiâ. Sed ego, qui ad defectum ſum magis pronus quam ad profectum, non ſum ſemper in uno ſtatu perdurans; quia ſeptem tempora mutantur ſuper me. Verumtamen cito melius fit, quum tibi placuerit & manum porrexeris adjutricem : quia tu ſolus ſine humano ſuffragio potes auxiliari, & in tantum confirmare ut vultus meus amplius in diverſa non mutetur, ſed in te uno cor meum convertatur & quieſcat.

3. Unde, ſi bene ſcirem omnem humanam conſolationem abjicere, ſive propter devotionem adipiſcendam, ſive propter neceſſitatem quâ compellor te quærere quia non eſt homo qui me conſoletur ; tunc poſſem merito de gratiâ tuâ ſperare, &

de dono novæ consolationis exsultare.

4. Gratias tibi, unde totum venit quotiescumque mihi bene succedit. Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconstans homo & infirmus. Unde ergo possum gloriari, aut cur appeto reputari? Numquid de nihilo? & hoc vanissimum est. Verè inanis gloria, mala pestis, vanitas maxima; quia à verâ trahit gloriâ & cœlesti spoliat gratiâ: dum enim homo complacet sibi, displicet tibi; dum inhiat laudibus humanis, privatur veris virtutibus.

5. Est autem vera gloria & exsultatio sancta gloriari in te, & non in se; gaudere in nomine tuo, non in propriâ virtute; nec in aliquâ creaturâ delectari, nisi propter te. Laudetur nomen tuum, non meum; magnificetur opus tuum, non meum; benedicatur nomen sanctum tuum, nihil mihi autem attribuatur de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exsultatio cordis mei, in te gloriabor & exsultabo totâ die; pro me autem nihil, *nisi in infirmitatibus meis* (II. Cor. *xij*, *5*).

6. Quærant Judæi gloriam quæ ab invicem eſt ; ego hanc requiram *quæ à ſolo Deo eſt* (Joan. v, 44). Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana, æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas & ſtultitia. O Veritas mea & miſericordia mea, Deus meus, Trinitas beata ! tibi ſoli laus, honor, virtus, & gloria per infinita ſæculorum ſæcula.

CAPUT XLI.

De contemptu omnis temporalis honoris.

1. CHR. FILI, noli tibi attrahere, ſi videas alios honorari & elevari, te autem deſpici & humiliari. Erige cor tuum ad me in cœlum, & non contriſtabit te contemptus hominum in terrâ.

2. AN. FID. Domine, in cæcitate ſumus, & vanitate cito ſeducimur. Si rectè me inſpicio, nunquam mihi facta eſt inju-

ria ab aliquâ creaturâ, unde nec justè habeo conqueri adversùm te. Quia autem frequenter & graviter peccavi tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur justè debetur confusio & contemptus; tibi autem laus, honor, & gloria: & nisi me ad hoc præparavero, quod velim libenter ab omni creaturâ despici & relinqui, atque penitus nihil videri; non possum interiùs pacificari & stabiliri, nec spiritualiter illuminari, neque plenè tibi uniri.

CAPUT XLII.

Quod pax non est ponenda in hominibus.

1. CHR. FILI, si ponis pacem tuam cum aliquâ personâ propter tuum sentire & convivere, instabilis eris & implicatus; sed si recursum habes ad semper viventem & manentem Veritatem, non contristabit amicus recedens aut moriens. In me debet amici

dilectio stare ; & propter me diligendus est, quisquis tibi bonus visus est & multum carus in hâc vitâ. Sine me non valet nec durabit amicitia, nec est vera & munda dilectio quam ego non copulo. Ita mortuus debes esse talibus affectionibus dilectorum hominum, ut, quantum ad te pertinet, sine omni humano optares esse consortio. Tanto homo Deo magis appropinquat, quanto ab omni solatio terreno longiùs recedit ; tanto etiam altiùs ad Deum ascendit, quanto profundiùs in se descendit & plus sibi vilescit.

2. Qui autem sibi aliquid boni attribuit, gratiam Dei in se venire impedit ; quia gratia Spiritûs sancti cor humile semper quærit. Si scires te perfectè annihilare atque ab omni creato amore evacuare, tunc deberem in te cum magnâ gratiâ emanare. Quando tu respicis ad creaturas, subtrahitur tibi aspectus Creatoris. Disce te in omnibus propter Creatorem vincere, tunc ad divinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcumque modicum sit, si inordi-

natè diligitur & respicitur, retardat à summo & vitiat.

CAPUT XLIII.

Contra vanam & sæcularem scientiam.

1. CHR. FILI, non te moveant pulchra & subtilia hominum dicta; *non enim in sermone est regnum Dei, sed in virtute* (I. Cor. *iv*, 20). Attende verba mea, quæ corda accendunt & mentes illuminant, inducunt compunctionem & variam ingerunt consolationem. Nunquam ad hoc legas verbum ut doctior aut sapientior possis videri : stude mortificationi vitiorum, quia hoc amplius tibi proderit quam notitia multarum difficilium quæstionum.

2. Quum multa legeris & cognoveris, ad unum semper oportet redire principium. Ego sum *qui doceo hominem scientiam*, (Ps. *lxxxiij*, 10), & clariorem intelligentiam parvulis tribuo quam ab homine possit doceri. Cui ego loquor, cito sapiens erit

& multum in ſpiritu proficiet. Væ eis qui multa curioſa ab hominibus inquirunt, & de viâ mihi ſerviendi parum curant! Veniet tempus quando apparebit magiſter magiſtrorum, Chriſtus, Dominus angelorum, cunctorum auditurus lectiones, hoc eſt, ſingulorum examinaturus conſcientias; & tunc *ſcrutabitur Jeruſalem in lucernis* (Sophon. *j*, *12*.) *& illuminabit abſcondita tenebrarum* (I. Cor. *iv*, *5*), tacebuntque argumenta linguarum.

3. Ego ſum qui humilem in puncto elevo mentem, ut plures æternæ veritatis capiat rationes, quam ſi quis decem annis ſtuduiſſet in ſcholis. Ego doceo ſine ſtrepitu verborum, ſine confuſione opinionum, ſine faſtu honoris, ſine pugnatione argumentorum. Ego ſum qui doceo terrena deſpicere, præſentia faſtidire, æterna quærere, æterna ſapere, honores fugere, ſcandala ſufferre, omnem ſpem in me ponere, extra me nihil cupere, & ſuper omnia me ardenter amare.

4. Nam quidam, amando me intimè,

didicit divina & loquebatur mirabilia; plus profecit in relinquendo omnia, quam in studendo subtilia. Sed aliis loquor communia, aliis specialia: aliquibus in signis & figuris dulciter appareo, quibusdam vero in multo lumine revelo mysteria. Una vox librorum, sed non omnes æquè informat; quia intus sum doctor veritatis, scrutator cordis, cogitationum intellector, actionum promotor, distribuens singulis sicut dignum judico.

CAPUT XLIV.

De non attrahendo sibi res exteriores.

1. CHR. FILI, in multis oportet te esse inscium, & æstimare te tanquam mortuum super terram & cui totus mundus crucifixus sit. Multa etiam oportet surdâ aure pertransire, & quæ tuæ pacis sunt magis cogitare. Utilius est oculos à rebus displicentibus avertere & unicuique suum sentire relinquere, quam contentiosis sermonibus

deſervire. Si bene ſteteris cum Deo & ejus judicium aſpexeris, faciliùs te victum portabis.

2. AN. FID. O Domine, quouſque venimus? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quæſtu laboratur & curritur; & ſpirituale detrimentum in oblivionem tranſit, & vix ſero reditur; quod parum vel nihil prodeſt attenditur, & quod ſummè neceſſarium eſt negligenter prætaritur; quia totus homo ad externa defluit, &, niſi cito reſipiſcat, libens in exterioribus jacet.

CAPUT XLV.

Quod omnibus non eſt credendum; & de facili lapſu verborum.

1. AN. FID. DA mihi *auxilium*, Domine, *de tribulatione, quia vana ſalus hominis* (Pſ. *lix*, *13*). Quam ſæpe ibi non inveni fidem, ubi me habere putavi! Quoties etiam ibi reperi, ubi minus præſumpſi!

Vana ergo ſpes in hominibus ; ſalus autem juſtorum in te, Deus. Benedictus ſis, Domine, Deus meus, in omnibus quæ accidunt nobis ! Infirmi ſumus & inſtabiles, cito fallimur & permutamur.

2. Quis eſt homo, qui ita cautè & circumſpectè in omnibus ſe cuſtodire valet, ut aliquando in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat ? Sed qui in te, Domine, confidit ac ſimplici ex corde quærit, non tam facile labitur : & ſi inciderit in aliquam tribulationem, quocumque modo fuerit etiam implicatus, citiùs per te eruetur aut à te conſolabitur ; quia tu non deſeres in te ſperantem uſque in finem. Rarus fidus amicus, in cunctis perſeverans amici preſſuris ; tu, Domine, tu ſolus es fideliſſimus in omnibus, & præter te non eſt alter talis.

3. O ! quam bene ſapuit ſancta illa anima (S. Agatha) quæ dixit, *Mens mea ſolidata eſt & in Chriſto fundata !* Si ita mecum foret, non tam facilè timor humanus me ſolicitaret, nec verborum jacula move-

rent. Quis omnia prævidere, quis præcavere futura mala sufficit? Si prævisa sæpe etiam lædunt, quid improvisa nisi graviter feriunt? Sed quare mihi misero non melius providi? Cur etiam tam facile aliis credidi? Sed homines sumus; nec aliud quam fragiles homines sumus; etiamsi angeli à multis æstimamur & dicimur. Cui credam, Domine? cui, nisi tibi? Veritas es, quæ non fallis, nec falli potes. Et rursum, *Omnis homo mendax* (Ps. *cxv*, *11*), infirmus, instabilis, & labilis, maximè in verbis; ita ut statim vix credi debeat quod rectum in facie sonare videtur.

4. Quam prudenter præmonuisti cavendum ab hominibus! & quia *inimici hominis domestici ejus* (Mich. *vij*, *6* : Math. *x*, *26*), nec credendum, si quis dixerit, *Ecce hîc, aut ecce illic* (Luc. *xvij*, *21*). Doctus sum damno meo; & utinam ad cautelam majorem, *& non ad insipientiam mihi* (Ps. *xxj*, *3*)? « Cautus esto, ait quidam, cau» tus esto; serva apud te quod dico ». Et dum ego sileo & absconditum credo, nec

ille ſilere poteſt quod ſilendum petiit, ſed ſtatim prodit me & ſe, & abit. Ab hujuſmodi fabulis & incautis hominibus protege me, Domine; ne in manus eorum incidam, nec unquam talia committam. Verbum verum & ſtabile da in os meum, & linguam callidam longè fac à me: quod pati nolo, omnimodè cavere debeo.

5. O! quam bonum & pacificum, de aliis ſilere, nec indifferenter omnia credere, neque de facili ulteriùs effari, paucis ſe ipſum revelare, te ſemper inſpectorem cordis quærere, nec omni vento verborum circumferri, ſed omnia intima & externa ſecundum placitum tuæ voluntatis optare perfici! Quam tutum, pro conſervatione cœleſtis gratiæ, humanam fugere apparentiam, nec appetere quæ foris admirationem videntur præbere, ſed ea totâ ſedulitate ſectari quæ vitæ emendationem dant & fervorem! Quam multis nocuit virtus ſcita ac præproperè laudata! Quam ſanè profuit gratia ſilentio ſervata in hâc fragili vitâ, quæ tota tentatio fertur & militia!

CAPUT XLVI.

De confidentiâ in Deo habendâ, quando insurgunt verborum jacula.

1. CHR. FILI, sta firmiter & spera in me. Quid enim sunt verba, nisi verba? per aërem volant, sed lapidem non lædunt. Si reus es, cogita quod libenter emendare te velis; si nihil tibi conscius es, pensa quod velis libenter pro Deo hoc sustinere. Parum satis est, ut vel verba interdum sustineas, qui necdum fortia verbera tolerare vales. Et quare tam parva tibi ad cor transeunt, nisi quia adhuc carnalis es & homines magis quam oportet attendis? nam quia despici metuis, idcirco reprehendi pro excessibus non vis & excusationum umbracula quæris.

2. Sed inspice te melius, & agnosces quia vivit adhuc in te mundus & vanus amor placendi hominibus. Quum enim baf-

sari refugis & confundi pro defectibus tuis; constat utique quod nec verus humilis sis; nec verè mundo mortuus, nec mundus tibi crucifixus. Sed audi verbum meum, & non curabis decem millia verba hominum. Ecce si cuncta contra te dicerentur quæ fingi malitiosissimè possent; quid tibi nocerent, si omnino transire permitteres nec plus quam festucam perpenderes? numquid vel unum capillum tibi extrahere possent?

3. Sed qui cor intus non habet nec Deum præ oculis, faciliter verbo movetur vituperationis: qui autem in me confidit nec proprio judicio stare appetit, absque humano terrore erit. Ego enim sum judex & cognitor omnium secretorum, ego scio qualiter res acta est, ego injuriantem novi & sustinentem. A me exiit verbum istud; me permittente hoc accidit, *ut revelentur ex multis cordibus cogitationes* (Luc. *ij*, *35*). Ego reum & innocentem judicabo, sed occulto judicio utrumque ante probare volui.

4. Testimonium hominum sæpe fallit;

meum judicium verum eſt, ſtabit, & non ſubvertetur. Latet plerumque; & paucis ad ſingula patet; nunquam tamen errat nec errare poteſt, etiamſi oculis inſipientium non rectum videatur. Ad me ergo recurrendum eſt in omni judicio, nec proprio innitendum arbitrio. Juſtus enim non conturbabitur, quidquid à Deo ei acciderit; etiamſi injuſtè aliquid contra eum prolatum fuerit, non multum curabit. Sed nec vanè exſultabit, ſi per alios rationabiliter excuſetur: penſat namque quia ego ſum *ſcrutans corda & renes* (Pſ. *vij*, *10*), qui non judico ſecundum faciem & humanam apparentiam; nam ſæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum judicio creditur laudabile.

5. AN. FID. Domine Deus, Judex juſte, fortis, & patiens, qui hominum noſti fragilitatem & pravitatem, eſto robur meum & tota fiducia mea; non enim mihi ſufficit conſcientia mea: tu noſti quod ego non novi, & ideo in omni reprehenſione me humiliare debui & manſuetè ſuſtinere.

Ignosce quoque mihi propitius quoties sic non egi, & dona iterum gratiam amplioris sufferentiæ. Melior est enim mihi tua copiosa misericordia ad consequutionem indulgentiæ, quam mea opinata justitia pro defensione latentis conscientiæ. Etsi *nihil mihi conscius sum, non in hoc tamen justificatus sum* (I. Cor. *iv*, *4*); *quia*, remotâ misericordiâ tuâ, *non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens* (Ps. *cxlij*, *2*).

CAPUT XLVII.

Quod omnia gravia pro æternâ vitâ sunt toleranda.

1. CHR. FILI, non te frangant labores quos assumpsisti propter me, nec tribulationes te dejiciant usquequaque; sed mea promissio in omni eventu te roboret & consoletur. Ego sufficiens sum ad reddendum supra omnem modum & mensuram. Non diu hîc laborabis, nec semper gravaberis doloribus: exspecta paulisper, &

videbis celerem finem malorum ; veniet una hora quando cessabit omnis labor & tumultus : modicum est & breve omne quod transit cum tempore.

2. Age quod agis ; fideliter labora in vineâ meâ, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, sustine viriliter contraria ; digna est his omnibus & majoribus prœliis vita æterna. Veniet pax in die unâ quæ nota est Domino : & erit non dies neque nox hujus scilicet temporis ; sed lux perpetua, claritas infinita, pax firma, & requies secura. Non dices tunc ; *Quis me liberabit de corpore mortis hujus* (Rom. *vij*, *24*) neç clamabis ; *Heu mihi ! quia incolatus meus prolongatus est* (Ps. *cxix*, *5*) ! quoniam præcipitabitur mors, & salus erit indefectiva, anxietas nulla, jucunditas beata, societas dulcis & decora.

3. O ! si vidisses Sanctorum in cœlo coronas perpetuas, quantâ quoque nunc exsultant gloriâ qui huic mundo olim contemptibiles & quasi vitâ ipsâ indigni putabantur !

tabantur ! profectò te statim humiliares usque ad terram, & affectares potiùs omnibus subesse quam uni præesse ; nec hujus vitæ lætos dies concupisceres, sed magis pro Deo tribulari gauderes, & pro nihilo inter homines reputari maximum lucrum duceres.

4. O ! si tibi hæc saperent & profundè ad cor transirent, quomodo auderes vel semel conqueri ? Nonne pro vitâ æternâ cuncta laboriosa sunt toleranda ? Non est parvum quid, perdere aut lucrari regnum Dei. Leva igitur faciem tuam in cœlum : ecce ego, & omnes Sancti mei mecum, qui in hoc sæculo magnum habuere certamen ; modo gaudent, modo consolantur, modo securi sunt, modo requiescunt, & sine fine mecum in regno Patris mei permanebunt.

CAPUT XLVIII.

De die æternitatis, & hujus vitæ angustiis.

1. AN. FID. O SUPERNÆ civitatis mansio beatissima! O dies æternitatis clarissima, quam nox non obscurat, sed summa veritas semper irradiat! dies semper læta, semper secura, & nunquam statum mutans in contraria! O! utinam dies illa illuxisset, & cuncta hæc temporalia finem accepissent! Lucet quidem Sanctis, perpetuâ claritate splendida; sed non nisi à longe & per speculum peregrinantibus in terrâ.

2. Nôrunt cœli cives quam gaudiosa sit illa; gemunt exsules filii Evæ, quod amara & tædiosa sit ista. Dies hujus temporis parvi & mali, pleni doloribus & angustiis; ubi homo multis peccatis inquinatur, multis passionibus irretitur, multis timoribus stringitur, multis curis distenditur, multis curiositatibus distrahitur, multis vanitatibus

implicatur, multis erroribus circumfunditur, multis laboribus atteritur, tentationibus gravatur, deliciis enervatur, egeſtate cruciatur.

3. O! quando finis horum malorum? quando liberabor à miſerâ ſervitute vitiorum? quando memorabor, Domine, tui ſolius? quando ad plenum lætabor in te? quando ero ſine omni impedimento, in verâ libertate, ſine omni gravamine mentis & corporis? quando erit pax ſolida, pax imperturbabilis & ſecura, pax intus & foris, pax ex omni parte firma? JESU bone! quando ſtabo ad videndum te? quando contemplabor gloriam regni tui? quando eris mihi omnia in omnibus! O! quando ero tecum in regno tuo, quod præparaſti dilectis tuis ab æterno! Relictus ſum pauper & exſul in terrâ hoſtili, ubi bella quotidiana & infortunia maxima.

4. Conſolare exſilium meum, mitiga dolorem meum, quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meum: nam onus mihi totum eſt quidquid hic mundus offert ad ſola-

tium. Desidero te intimè frui, sed nequeo apprehendere : opto inhærere cœlestibus, sed deprimunt res temporales & immortificatæ passiones. Mente omnibus rebus superesse volo, carne autem invitè subesse cogor. Sic ego homo infelix mecum pugno & factus sum mihimet ipsi gravis, dum spiritus sursum & caro quærit esse deorsum.

5. O ! quid intus patior, dum mente cœlestia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti ! Deus meus ! *ne elongeris à me* (Ps. *lxx*, *12*), *neque declines in irâ à servo tuo* (Ps. *xxvj*, *9*). *Fulgura coruscationem* tuam, *& dissipa eas ; emitte sagittas tuas* (Ps. *cxliij*, *6*), & conturbentur omnes phantasiæ inimici. Recollige sensus meos ad te ; fac me oblivisci omnium mundanorum ; da cito abjicere & contemnere phantasmata vitiorum. Succurre mihi, æterna Veritas, ut nulla me moveat vanitas. Adveni, cœlestis Suavitas, & fugiat à facie tuâ omnis impuritas. Ignosce quoque mihi & misericorditer indulge, quoties præter te aliud in oratione revolvo. Confiteor ete-

nim verè quia valdè diſtractè me habere conſuevi : nam ibi multoties non ſum ubi corporaliter ſto aut ſedeo, ſed ibi magis ſum quò cogitationibus feror ; ibi ſum ubi cogitatio mea eſt ; ibi eſt frequenter cogitatio mea ubi èſt quod amo ; hoc mihi cito occurrit, quod naturaliter delectat aut ex uſu placet.

6. Unde tu, Veritas, apertè dixiſti, *Ubi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum* (Matth. *vj*, *21*). Si cœlum diligo, libenter de cœleſtibus penſo ; ſi mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo & de adverſitatibus ejus triſtor ; ſi carnem diligo, quæ carnis ſunt ſæpe imaginor ; ſi ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogitare delector : quæcumque enim diligo, de his libenter loquor & audio, atque talium imagines mecum ad domum reporto. Sed beatus ille homo, qui propter te, Domine, omnibus creaturis licentiam abeundi tribuit, qui naturæ vim facit, & concupiſcentias carnis fervore ſpiritûs crucifigit ; ut, ſerenatâ conſcientiâ, puram tibi ora-

tionem offerat, dignusque sit angelicis choris interesse, omnibus terrenis foris & intus exclusis.

CAPUT XLIX.

De desiderio æternæ vitæ, & quanta sint certantibus bona promissa.

1. CHR. FILI, quum tibi desiderium æternæ beatitudinis desuper infundi sentis, & de tabernaculo corporis exire concupiscis ut claritatem meam sine vicissitudinis umbrâ contemplari possis; dilata cor tuum & omni desiderio hanc sanctam inspirationem suscipe. Redde amplissimas supernæ bonitati gratias, quæ tecum sic dignanter agit, clementer visitat, ardenter excitat, potenter sublevat ne proprio pondere ad terrena labaris: neque enim hoc cogitatu tuo aut conatu accipis, sed solâ dignatione supernæ gratiæ & divini respectûs; quatenus in virtutibus & majori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares,

mihique toto cordis affectu adhærere ac ferventi voluntate studeas deservire.

2. Fili, sæpe ignis ardet, sed sine fumo flamma non ascendit : sic & aliquorum desideria ad cœlestia flagrant, & tamen à tentatione carnalis affectûs liberi non sunt; idcirco nec omnino purè pro honore Dei agunt, quod tam desideranter ab eo petunt. Tale est & tuum sæpe desiderium, quod insinuasti fore tam importunum; non enim est hoc purum & perfectum quod propriâ commoditate est infectum.

3. Pete, non quod tibi est delectabile & commodum, sed quod mihi est acceptabile atque honorificum; quia, si rectè judicas, meam ordinationem tuo desiderio & omni desiderato præferre debes, ac sequi. Novi desiderium tuum, & frequentes gemitus audivi. Jam velles esse in libertate gloriæ filiorum Dei; jam te delectat domus æterna & cœlestis patria, gaudio plena : sed nondum venit hora ista; sed est adhuc aliud tempus, scilicet tempus belli, tempus laboris & probationis. Optas sum-

mo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modo. Ego ſum ; exſpecta me, dicit Dominus, donec veniat regnum Dei.

4. Probandus es adhuc in terris & in multis exercitandus. Conſolatio tibi interdum dabitur, ſed copioſa ſatietas non concedetur. *Confortare* igitur, *& eſto robuſtus* (Joſu. *j*, *6*) tam in agendo quam in patiendo naturæ contraria. Oportet te novum induere hominem, & in alterum virum mutari. Oportet te ſæpe agere quod non vis, & quod vis oportet relinquere. Quod aliis placet proceſſum habebit, quod tibi placet ultra non proficiet ; quod alii dicunt audietur, quod tu dicis pro nihilo computabitur ; petent alii & accipient, tu petes nec impetrabis.

5. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur ; aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil utilis judicaberis. Propter hoc natura quandoque contriſtabitur ; & magnum, ſi ſilens portaveris. In his & ſimilibus multis probari ſolet fidelis Domini ſervus qualiter ſe ab-

negare & in omnibus frangere quiverit. Vix eſt aliquid tale in quo tantumdem mori indiges, ſicut videre & pati quæ voluntati tuæ adverſa ſunt; maximè autem quum diſconvenientia & quæ minùs utilia tibi apparent fieri jubentur: & quia non audes reſiſtere altiori poteſtati, ſub dominio conſtitutus; ideo durum tibi videtur ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere.

6. Sed penſa, Fili, horum fructum laborum, celerem finem, atque præmium nimis magnum; & non habebis inde gravamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen. Nam & pro modicâ hâc voluntate quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis. Ibi quippe invenies omne quod volueris, omne quod deſiderare poteris: ibi aderit tibi totius facultas boni ſine timore amittendi: ibi voluntas tua, una ſemper mecum, nihil cupiet extraneum vel privatum: ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur, nemo impediet, nihil obviabit: ſed cuncta

desiderata simul erunt præsentia, totumque affectum tuum reficient & adimplebunt usque ad summum: ibi reddam gloriam pro contumeliâ perpessâ, pallium laudis pro mœrore, pro loco novissimo sedem regni in sæcula: ibi apparebit fructus obedientiæ, gaudebit labor pœnitentiæ, & humilis subjectio coronabitur gloriosè.

7. Nunc ergo inclina te humiliter sub omnium manibus, nec sit tibi curæ quis hoc dixerit vel jusserit; sed hoc magnopere curato, ut, sive prælatus, sive junior aut æqualis, aliquid à te exposcerit vel innuerit, pro bono totum accipias & sincerâ voluntate studeas adimplere. Quæret alius hoc, alius illud; glorietur ille in illo, & iste in isto, laudeturque millies & millies: tu autem nec in isto nec in illo, sed in tui ipsius gaude contemptu, & in mei solius beneplacito ac honore. Hoc optandum est tibi, ut, *sive per vitam, sive per mortem* (Philipp. j, 20), Deus semper in te glorificetur.

CAPUT L.

Qualiter homo desolatus se debet in manus Dei offerre.

1. AN. FID. DOMINE Deus, sancte Pater, sis nunc & in æternum benedictus: quia sicut vis sic factum est, & quod facis bonum est. Lætetur in te servus tuus, non in se, nec in aliquo alio; quia tu solus lætitia vera, tu spes mea & corona mea, tu gaudium meum & honor meus, Domine. Quid habet servus tuus, nisi quod à te accepit etiam sine merito suo? Tua sunt omnia quæ dedisti & quæ fecisti. *Pauper sum ego, & in laboribus à juventute meà* (Ps. *lxxxvij, 16*); & contristatur anima mea nonnunquam usque ad lacrymas, quandoque etiam conturbatur ad se propter imminentes passiones.

2. Desidero pacis gaudium; pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine consolationis à te pascuntur. Si das pacem;

si gaudium sanctum infundis ; erit anima servi tui plena modulatione & devota in laude tuâ : sed si te subtraxeris, sicut sæpissime soles, non poterit currere viam mandatorum tuorum, sed magis ad tundendum pectus genua ejus incurvantur ; quia non est illi sicut heri & nudius tertius, *quando splendebat lucerna tua super caput ejus* (Job. *xxix*, *3*), & *sub umbrâ alarum tuarum protegebatur* (Ps. *xvj*, *8*) à tentationibus irruentibus.

3. Pater juste & semper laudande, venit hora ut probetur servus tuus. Pater amande, dignum est ut hac horâ patiatur pro te aliquid servus tuus. Pater perpetuè venerande, venit hora quam ab æterno præsciebas affuturam, ut ad modicum tempus succumbat foris servus tuus, vivat vero semper apud te intus ; paululum vilipendatur, humilietur, & deficiat coram hominibus, passionibus conteratur & languoribus, ut iterum tecum in aurorâ novæ lucis resurgat & in cœlestibus clarificetur. Pater sancte, tu sic ordinasti & sic voluisti,

& hoc factum est quod ipse præcepisti.

4. Hæc est enim gratia ad amicum tuum, pati & tribulari in mundo pro amore tuo, quotiescumque & à quocumque id permiseris fieri. Sine consilio & providentiâ tuâ, & sine causâ, nihil fit in terrâ. *Bonum mihi*, Domine, *quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas* (Ps. *cxviij*, *71*), & omnes elationes cordis atque præsumptiones abjiciam. Utile mihi quod *operuit confusio faciem meam* (Ps. *lxviij*, *8*) ut te potiùs quam homines ad consolandum requiram. Didici etiam ex hoc inscrutabile judicium tuum expavescere, qui affligis justum cum impio, sed non sine æquitate & justitiâ.

5. Gratias tibi ago, quia non pepercisti malis meis, sed attrivisti me verberibus amaris, infligens dolores & immittens angustias foris & intus. Non est qui me consoletur ex omnibus qui sub cœlo sunt, nisi tu, Domine, Deus meus, cœlestis medicus animarum, qui percutis & sanas, *deducis ad inferos & reducis* (Tob.

xiij, 2). Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit.

6. Ecce, Pater dilecte, in manibus tuis ſum ego, ſub virgâ correctionis tuæ me inclino. Percute dorſum meum & collum meum, ut incurvem ad voluntatem tuam tortuoſitatem meam. Fac me pium & humilem diſcipulum, ſicut bene facere conſueviſti, ut ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me & omnia mea ad corrigendum commendo; melius eſt hîc corripi quam in futuro. Tu ſcis omnia & ſingula, & nil te latet in humanâ conſcientiâ. Ante quam fiant noſti ventura, & non opus eſt tibi ut quis te doceat aut admoneat de his quæ geruntur in terrâ. Tu ſcis quid expedit ad profectum meum, & quantum deſervit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecum deſideratum beneplacitum tuum; & ne deſpicias peccaminoſam vitam meam, nulli meliùs nec clariùs quam tibi ſoli notam.

7. Da mihi, Domine, ſcire quod ſciendum eſt, hoc amare quod amandum eſt,

hoc laudare quod tibi ſummè placet, hoc reputare quod tibi pretioſum apparet, hoc vituperare quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundum viſionem oculorum exteriorum judicare, neque ſecundum auditum aurium hominum imperitorum ſententiare; ſed in judicio vero de viſibilibus & ſpiritualibus diſcernere, atque ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere.

8. Falluntur ſæpe hominum ſenſus in judicando, falluntur & amatores ſæculi viſibilia tantummodo amando. Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine major? Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cæcum, infirmus infirmum decipit, dum exaltat; & veraciter magis confundit, dum inaniter laudat: nam quantum unuſquiſque eſt in oculis tuis, tantùm eſt & non amplius, ait humilis ſanctus Franciſcus.

CAPUT LI.

Quod humilibus insistendum est operibus, quum deficitur à summis.

1. CHR. FILI, non vales semper in ferventiori desiderio virtutum stare, nec in altiori gradu contemplationis consistere: sed necesse habes interdum, ob originalem corruptelam, ad inferiora descendere; & onus corruptibilis vitæ, etiam invitè & cum tædio, portare. Quam diu mortale corpus geris, tædium senties & gravamen cordis. Oportet ergo sæpe in carne de carnis onere gemere, eo quod non vales spiritualibus studiis & divinæ contemplationi indesinenter inhærere.

2. Tunc expedit tibi ad humilia & exteriora opera confugere, & in bonis actibus te recreare; adventum meum & supernam visitationem firmâ confidentiâ exspectare; exsilium tuum & ariditatem mentis patienter sufferre, donec iterum à me

visiteris & ab omnibus anxietatibus libereris. Nam faciam te laborum oblivisci & internâ quiete perfrui. Expandam coram te prata Scripturarum ut, dilatato corde, currere incipias viam mandatorum meorum; & dices, *Non sunt condignæ passiones hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis* (Rom. *viij*, *18*).

CAPUT LII.

Quod homo non reputet se consolatione dignum, sed magis verberibus reum.

1. AN. FID. DOMINE, non sum dignus consolatione tuâ nec aliquâ spirituali visitatione; & ideo justè mecum agis, quando me inopem & desolatum relinquis. Si enim ad instar maris lacrymas fundere possem, adhuc consolatione tuâ dignus non essem. Unde nihil dignus sum quam flagellari & puniri, quia graviter & sæpe te offendi & in multis valde deliqui. Ergo, verâ pensatâ ratione, nec minimâ sum di-

gnus consolatione. Sed tu, clemens & misericors Deus, qui non vis perire opera tua, ad ostendendum divitias bonitatis tuæ in vasa misericordiæ, etiam præter omne proprium meritum, dignaris consolari servum tuum supra humanum modum. Tuæ enim consolationes non sunt sicut humanæ consolationes.

2. Quid egi, Domine, ut mihi conferres aliquam cœlestem consolationem? Ego nihil boni me egisse recolo, sed semper ad vitia pronum & ad emendationem pigrum fuisse: verum est & negare non possum; si aliter dicerem, tu stares contra me, & non esset qui me defenderet. Quid merui pro peccatis meis, nisi infernum & ignem æternum? In veritate confiteor quoniam dignus sum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter tuos devotos commemorari. Et licet hoc ægrè audiam; tamen adversùm me pro veritate peccata mea arguam, ut faciliùs misericordiam tuam merear impetrare.

3. Quid dicam, reus & omni confu-

ſione plenus ? Non habeo os loquendi, niſi hoc tantum verbum : Peccavi, Domine, peccavi ; miſerere mei, ignoſce mihi ; ſine me *ut plangam paululum dolorem meum, ante quam vadam ad terram tenebroſam & opertam mortis caligine* (Job. *x*, *20*, *21*). Quid tam maximè à reo & miſero peccatore requiris, niſi ut conteratur & humiliet ſe pro delictis ſuis ? In verâ contritione & cordis humiliatione naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſcientia, reparatur gratia perdita, tuetur homo à futurâ irâ, & occurrunt ſibi mutuo in oſculo ſancto Deus & pœnitens anima.

4. Humilis peccatorum contritio acceptabile tibi eſt, Domine, ſacrificium, longè ſuaviùs odorans in conſpectu tuo quam thuris incenſum. Hæc eſt gratum etiam unguentum quod ſacris pedibus tuis infundi voluiſti, quia *cor contritum & humiliatum numquam deſpexiſti* (Pſ. *l*, *19*). Ibi eſt locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emendatur & abluitur quidquid aliunde contractum eſt & inquinatum.

CAPUT LIII.

Quod gratia Dei non miſcetur terrena ſapientibus.

1. CHR. FILI, pretioſa eſt gratia mea; non patitur ſe miſceri extraneis rebus nec conſolationibus terrenis. Abjicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas ejus infuſionem ſuſcipere. Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem; ſed magis ad Deum devotam effunde precem, ut compunctam teneas mentem & puram conſcientiam. Totum mundum nihil æſtima: Dei vacationem omnibus exterioribus antepone; non enim poteris mihi vacare & in tranſitoriis pariter delectari. A notis & à caris oportet elongari, & ab omni temporali ſolatio mentem tenere privatam. Sic obſecrat beatus apoſtolus Petrus, ut *tanquam advenas & peregrinos* (I. Petr. *ij*, *11*), in hoc mundo ſe contineant CHRISTI fideles.

2. O ! quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo ! Sed sic segregatum cor habere ab omnibus æger necdum capit animus, nec animalis homo novit interni hominis libertatem. Attamen si verè velit esse spiritualis, oportet eum renuntiare tam remotis quam propinquis, & à nemine magis cavere quam à se ipso. Si temet ipsum perfectè viceris, cætera faciliùs subjugabis. Perfecta victoria est de semet ipso triumphare. Qui enim semet ipsum subjectum tenet, ut sensualitas rationi & ratio in cunctis obediat mihi, hic verè victor est sui & dominus mundi.

3. Si ad hunc apicem scandere gliscis, oportet viriliter incipere & securim ad radicem ponere, ut evellas & destruas occultam inordinatam inclinationem ad te ipsum & ad omne privatum & materiale bonum. Ex hoc vitio, quod homo semet ipsum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet quidquid radicaliter vincendum est; quo devicto & subacto malo, pax magna & tranquillitas erit continuo. Sed quia pauci

ſibi ipſis perfectè mori laborant nec plenè extra ſe tendunt, propterea in ſe implicati remanent nec ſupra ſe in ſpiritu elevari poſſunt. Qui autem liberè mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt ut omnes pravas & inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli creaturæ privato amore concupiſcenter inhæreat.

CAPUT LIV.

De diverſis motibus Naturæ & Gratiæ.

1. CHR. FILI, diligenter adverte motus Naturæ & Gratiæ quia valde contrariè & ſubtiliter moventur; & vix, niſi à ſpirituali, & intimo, illuminato homine, diſcernuntur. Omnes quidem bonum appetunt & aliquid boni in ſuis dictis vel factis prætendunt; ideo ſub ſpecie boni multi falluntur.

2. Natura callida eſt; & multos trahit, illaqueat, & decipit; & ſe ſemper pro ſine habet: ſed Gratia ſimpliciter ambu-

lat, & ab omni ſpecie malâ declinat; fallacias non prætendit & omnia purè propter Deum agit, in quo & finaliter requieſcit.

3. Natura invitè vult mori, nec premi, nec ſuperari, nec ſubeſſe, nec ſponte ſubjugari: Gratia vero ſtudet mortificationi propriæ, reſiſtit ſenſualitati, quærit ſubjici, appetit vinci, nec propriâ vult libertate frui; ſub diſciplinâ amat teneri, nec alicui cupit dominari; ſed ſub Deo ſemper vivere, ſtare, & eſſe, atque *omni humanæ creaturæ propter Deum* (I. Petr. *ij*, *13*) humiliter parata eſt inclinari.

4. Natura pro ſuo commodo laborat; & quid lucri ex alio ſibi proveniat attendit: Gratia autem, non quid ſibi utile & commodum ſit, ſed quid multis proficiat, magis conſiderat.

5. Natura libenter honorem & reverentiam accipit: Gratia vero omnem honorem & gloriam Deo fideliter attribuit.

6. Natura confuſionem timet & contemptum: Gratia autem *gaudet pro nomine*

JESU contumeliam pati (Act. v, 41).

7. Natura otium amat & quietem corporalem : Gratia vero vacua esse non potest, sed libenter amplectitur laborem.

8. Natura quærit habere curiosa & pulchra, abhorret vilia & grossa ; Gratia vero simplicibus delectatur & humilibus, aspera non aspernatur, nec vetustis refugit indui pannis.

9. Natura respicit temporalia, gaudet ad lucra terrena, tristatur de damno, irritatur levi injuriæ verbo : sed Gratia attendit æterna, non inhæret temporalibus, nec in perditione rerum turbatur, neque verbis durioribus acerbatur ; quia thesaurum suum & gaudium in cœlo, ubi nil perit, constituit.

10. Natura cupida est & libentiùs accipit quam donat, amat propria & privata: Gratia autem pia est & communis, vitat singularia, contentatur paucis, *beatius magis dare* judicat *quam accipere* (Act. xx, 35).

11. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem

carnem propriam, ad vanitates & discursus: sed Gratia trahit ad Deum & ad virtutes, renuntiat creaturis, fugit mundum, odit carnis desideria, restringit evagationes, erubescit in publico apparere.

12. Natura libenter aliquod solatium habet externum, in quo delectetur ad sensum: sed Gratia in solo Deo quærit consolari, & in summo bono super omnia visibilia delectari.

13. Natura totum agit propter lucrum & commodum proprium, nihil gratis facere potest; sed aut æquale, aut melius, aut laudem, vel favorem pro benefactis consequi sperat; & multum ponderari sua gesta & dona concupiscit: Gratia vero nihil temporale quærit; nec aliud præmium quam Deum solum pro mercede postulat; nec amplius de temporalibus necessariis desiderat, nisi quantum hæc sibi ad assequutionem æternorum valeant deservire.

14. Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco & ortu generis, arridet Potentibus, blanditur Di-

vitibus, applaudit sibi similibus: Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorum turbâ extollitur; nec locum nec ortum natalium reputat, nisi virtus major ibi fuerit; favet magis Pauperi quam Diviti, compatitur plus innocenti quam potenti; congaudet veraci, non fallaci; exhortatur semper bonos *æmulari charismata meliora* (I. Cor. *xij*, *31*), & Filio Dei per virtutes assimilari.

15. Natura de defectu & molestiâ cito conqueritur: Gratia constanter fert inopiam.

16. Natura omnia ad se reflectit, pro se certat & arguit: Gratia autem ad Deum cuncta reducit, unde originaliter emanant: nihil boni sibi adscribit, nec arroganter præsumit; non contendit nec suam sententiam aliis præfert, sed in omni sensu & intellectu æternæ sapientiæ ac divino examini se submittit.

17. Natura appetit scire secreta & nova audire, vult exteriùs apparere & multa per sensus experiri, desiderat agnosci & agere

unde laus & admiratio procedit : ſed Gratia non curat nova nec curioſa percipere ; quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, quum nihil novum & durabile ſit ſuper terram ; docet itaque ſenſus reſtringere, vanam complacentiam & oſtentationem devitare, laudanda & dignè miranda humiliter abſcondere, & de omni re & in omni ſcientiâ utilitatis fructum atque Dei laudem & honorem quærere ; non vult ſe nec ſua prædicari, ſed Deum in donis ſuis optat benedici, qui cuncta ex merâ caritate largitur.

18. Hæc Gratia ſupernaturale lumen & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum & pignus ſalutis æternæ, quæ hominem de terrenis ad cœleſtia amanda ſuſtollit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quanto igitur Natura ampliùs premitur & vincitur, tanto major Gratia infunditur ; & quotidie novis viſitationibus interior homo ſecundum imaginem Dei reformatur.

CAPUT LV.

De corruptione Naturæ, & efficaciâ Gratiæ divinæ.

1. AN. FID. DOMINE, Deus meus; qui me creasti ad imaginem & similitudinem tuam, concede mihi hanc Gratiam quam ostendisti mihi tam magnam & necessariam ad salutem, ut vincam pessimam Naturam meam trahentem ad peccata & in perditionem. Sentio enim in carne meâ *legem peccati repugnantem legi mentis meæ* (Rom. *vij*, 23), & captivum me ducentem ad obediendum sensualitati in multis; nec possum resistere passionibus ejus, nisi assistat tua sanctissima Gratia cordi meo ardenter infusa.

2. Opus est Gratiâ tuâ, & magnâ Gratiâ, ut vincatur Natura, *in malum* semper *prona ab adolescentiâ suâ* (Gen. *viij*, 21): nam, per primum hominem Adam lapsâ & vitiatâ per peccatum, in omnes homi-

nes pœna hujus maculæ descendit ; ut ipsa Natura, quæ bona & recta à te condita fuit, pro vitio jam & infirmitate corruptæ Naturæ ponatur, eo quod motus ejus sibi relictus ad malum & inferiora trahit. Nam modica vis quæ remansit est tanquam scintilla quædam latens in cinere. Hæc est ipsa ratio naturalis, circumfusa magnâ caligine, adhuc judicium habens boni & mali, veri falsique distantiam ; licet impotens sit adimplere omne quod approbat, nec pleno jam lumine veritatis nec sanitate affectionum suarum potiatur.

3. Hinc est, Deus meus, quod *condelector legi tuæ secundum interiorem hominem* (Rom. *vij*, *21*), sciens mandatum tuum fore bonum, justum, & sanctum, arguens etiam omne malum & peccatum fugiendum : *carne* autem *servio legi peccati* (Ib. *25*), dum magis sensualitati obedio quam rationi ; quod *velle adjacet mihi, perficere autem bonum non invenio* (Ib. *18*). Hinc sæpe multa bona propono ; sed, quia Gratia deest ad adjuvandum infirmitatem meam, ex levi

resistentiâ resilio & deficio : hinc accidit quod viam perfectionis agnosco, & qualiter agere debeam satis clarè video ; sed propriæ corruptionis pondere pressus, ad perfectiora non assurgo.

4. O ! quam maximè est mihi necessaria, Domine, Gratia tua, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum ! nam sine eâ nihil possum facere ; omnia autem possum in te, confortante me Gratiâ. O verè cœlestis Gratia, sine quâ nulla sunt propria merita, nulla quoque dona Naturæ ponderanda ! Nihil artes, nihil divitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia, valent apud te, Domine, sine Gratiâ. Nam dona Naturæ Bonis & Malis sunt communia ; Electorum autem proprium donum est Gratia sive dilectio, quâ insigniti digni habentur vitâ æternâ. Tantum eminet hæc Gratia, ut nec donum prophetiæ, nec signorum operatio, nec quantalibet alta speculatio, aliquid æstimentur sine eâ : sed neque fides, neque spes, neque aliæ virtutes, tibi acceptæ sunt sine caritate & Gratiâ.

5. O beatissima Gratia, quæ pauperem spiritu virtutibus divitem facis, & divitem multis bonis humilem corde reddis! veni, descende ad me; reple me mane consolatione tuâ, ne deficiat præ lassitudine & ariditate mentis anima mea. Obsecro, Domine, ut inveniam Gratiam in oculis tuis; sufficit enim mihi Gratia tua, cæteris non obtentis quæ desiderat Natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala, dum mecum fuerit Gratia tua. Ipsa fortitudo mea, ipsa consilium confert & auxilium; cunctis hostibus potentior est, & sapientior universis Sapientibus.

6. Magistra est veritatis, doctrix disciplinæ, lumen cordis, solamen pressuræ, fugatrix tristitiæ, ablatrix timoris, nutrix devotionis, productrix lacrymarum. Quid sum sine eâ, nisi aridum lignum & stipes inutilis ad ejiciendum? *Tua ergo me, Domine, Gratia semper præveniat & sequatur, ac bonis operibus jugiter præstet esse intentum, per Jesum Christum Filium tuum. Amen.* (*Orat. Dom. XVI. post Pentecost.*)!

CAPUT LVI.

Quod nos ipsos abnegare & CHRISTUM imitari debemus per crucem.

1. CHR. FILI, quantum à te vales exire, tantum in me poteris transire. Sicut nihil foris concupiscere, internam pacem facit; sic se interiùs relinquere, Deo conjungit. Volo te addiscere perfectam abnegationem tui in voluntate meâ sine contradictione & querelâ. *Sequere me* (Matth. *ix*, *9*), *ego sum via*, *& veritas*, *& vita* (Joan. *xiv*, *6*). Sine viâ non itur; sine veritate non cognoscitur; sine vitâ non vivitur. Ego sum via quam sequi debes, veritas cui credere debes, vita quam sperare debes. Ego sum via inviolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego sum via rectissima, veritas suprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manseris in viâ meâ, *cognosces veritatem*, *& veritas liberabit te* (Joan. *viij*, 32), & apprehendes vitam æternam.

2. *Si vis ad vitam ingredi, serva mandata* (Matth. *xix*, *17*). Si vis veritatem cognoscere, crede mihi. Si vis perfectus esse, vende omnia. Si vis esse discipulus meus, abnega temet ipsum. Si vis beatam vitam possidere, præsentem vitam contemne. Si vis exaltari in cœlo, humilia te in mundo. Si vis regnare mecum, porta crucem mecum; soli enim servi crucis inveniunt viam beatitudinis & veræ lucis.

3. AN. FID. Domine JESU, quia arcta est via tua & mundo despecta, dona mihi te cum mundi despectu imitari; *non* enim *est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum* (Matth. *x*, *24*). Exerceatur servus tuus in vitâ tuâ, quia ibi est salus mea & sanctitas vera. Quidquid extra eam lego vel audio, non me recreat nec delectat plenè.

4. CHR. Fili, quia *hæc scis* & legisti omnia; *beatus eris, si feceris ea* (Joan. *xiij*, *17*). *Qui habet mandata mea & servat ea, ille est qui diligit me; & ego diligam eum & manifestabo ei me ipsum* (Ib. *xiv*,

21), & faciam eum consedere mecum in regno Patris mei.

5. AN. FID. Domine JESU, sicut dixisti & promisisti, sic utique fiat & mihi promereri contingat! Suscepi, suscepi de manu tuâ crucem; portabo, & portabo eam usque ad mortem, sicut imposuisti mihi. Verè vita boni monachi crux est, sed dux paradisi. Inceptum est; retro abire non licet, nec relinquere oportet.

6. Eia, fratres, pergamus simul; JESUS erit nobiscum. Propter JESUM suscepimus hanc crucem, propter JESUM perseveremus in cruce. Erit adjutor noster, qui est dux noster & præcessor. En rex noster ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis. Sequamur viriliter, nemo metuat terrores: simus parati mori fortiter in bello; nec inferamus crimen gloriæ nostræ, ut fugiamus à cruce.

CAPUT LVII.

Quod homo non sit nimis dejectus, quando in aliquos labitur defectus.

1. CHR. FILI, magis placent mihi patientia & humilitas in adversis, quam multa consolatio & devotio in prosperis. Ut quid te contristat parvum factum contra te dictum? Si amplius fuisset, commoveri non debuisses: sed nunc permitte transire; non est primum, nec novum, nec ultimum erit, si diu vixeris. Satis virilis es quamdiu nihil obviat adversi. Bene etiam consulis, & alios nosti roborare verbis; sed quum ad januam tuam venit repentina tribulatio, deficis consilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quàm sæpiùs experiris in modicis objectis: tamen pro salute tua ista fiunt, quum hæc & similia contingunt.

2. Pone, ut meliùs nosti, ex corde: & si te tetigit, non tamen dejiciat, nec diu

implicet. Ad minus sustine patienter, si non potes gaudenter. Etiamsi minùs libenter audis & indignationem sentis, reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire unde parvuli scandalisentur. Cito conquiescet commotio excitata, & dolor internus revertente dulcorabitur gratiâ. Adhùc *vivo ego, dicit Dominus* (Jerem. *xxij*, *24*), juvare te paratus & solito ampliùs consolari, si confisus fueris mihi & devotè invocaveris.

3. Animæquior esto, & ad majorem sustinentiam accingere. Non est totum frustratum, si te sæpiùs percipis tribulatum vel graviter tentatum. Homo es, & non Deus; caro es, non angelus. Quomodo tu posses semper in eodem statu virtutis permanere, quando hoc defuit angelo in cœlo & primo homini in paradiso? Ego sum, qui mœrentes erigo sospitate, & suam cognoscentes infirmitatem ad meam proveho divinitatem.

4. AN. FID. Domine, benedictum sit verbum tuum, *dulce super mel & favum ori meo* (Ps. *cxviij*, *103*). Quid facerem in

tantis tribulationibus & angustiis meis, nisi me confortares tuis sanctis sermonibus? Dummodo tandem ad portum salutis perveniam, quid curæ est quæ & quanta passus fuero? Da finem bonum, da felicem ex hoc mundo transitum. Memento mei, Deus meus; & dirige me recto itinere in regnum tuum. Amen!

CAPUT LVIII.

De altioribus rebus & occultis judiciis Dei non scrutandis.

1. CHR. FILI, caveas disputare de altis materiis & de occultis Dei judiciis; cur iste sic relinquitur, & ille ad tantam gratiam assumitur; cur etiam iste tantum affligitur, & ille tam eximiè exaltatur? Ista omnem humanam facultatem excedunt, nec ad investigandum judicium divinum ulla ratio prævalet vel disputatio. Quando ergo hæc tibi suggerit inimicus vel etiam quidam curiosi inquirunt homines, respon-

de illud Prophetæ ; *Justus es, Domine, & rectum judicium tuum* (Ps. *cxviij, 137*), & illud ; *Judicia Domini vera justificata in semet ipsa* (Ps. *xviij, 10*). Judicia mea metuenda sunt, non discutienda ; quia humano intellectui sunt incomprehensibilia.

2. Noli etiam inquirere nec disputare de meritis Sanctorum ; quis alio sit sanctior, aut quis major fuerit in regno cœlorum. Talia generant sæpe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoque superbiam & vanam gloriam ; unde oriuntur invidiæ & dissensiones, dum iste illum Sanctum & alius alium conatur superbè præferre. Talia autem velle scire & investigare nullum fructum afferunt, sed magis Sanctis displicent : quia *non sum dissensionis Deus, sed pacis* (I. Cor. *xiv, 33*), quæ pax magis in humilitate verâ quam in propriâ exaltatione consistit.

3. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, sed humano potiùs quam divino. Ego sum qui cunctos condidi Sanctos ; ego donavi gra-

tiam, ego præſtiti gloriam, ego novi ſingulorum merita, ego *præveni eos in benedictionibus dulcedinis* (Pſ. *xx*, 4) meæ. Ego præſcivi dilectos ante ſæcula; ego eos elegi de mundo, non ipſi me præelegerunt. Ego vocavi per gratiam, attraxi per miſericordiam; ego perduxi eos per tentationes varias. Ego infudi conſolationes magnificas, ego dedi perſeverantiam, ego coronavi eorum patientiam.

4. Ego primum & noviſſimum agnoſco, ego omnes inæſtimabili dilectione amplector. Ego laudandus ſum in omnibus Sanctis meis; ego ſemper ſuper omnia benedicendus ſum & honorandus in ſingulis, quos ſic gloriosè magnificavi & prædeſtinavi ſine ullis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo unum de minimis meis contempſerit, nec magnum honorat; quia puſillum & magnum ego feci: & qui derogat alicui Sanctorum, derogat & mihi & cæteris omnibus in regno cœlorum. Omnes unum ſunt per caritatis vinculum; idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in unum ſe diligunt.

5. Adhuc autem, quod multo altius eſt, plus me quam ſe & ſua merita diligunt; nam ſupra ſe rapti & extra propriam dilectionem tracti, toti in amorem mei pergunt, in quo & fruitivè quieſcunt: nihil eſt quod eos avertere poſſit aut deprimere; quippe qui, æternâ veritate pleni, igne ardeſcunt inexſtinguibilis caritatis. Taceant igitur carnales & animales homines de Sanctorum ſtatu diſſerere, qui non nôrunt niſi privata gaudia diligere. Demunt & addunt pro ſuâ inclinatione, non prout placet æternæ veritati.

6. In multis eſt ignorantia, eorum maximè qui, parum illuminati, raro aliquem perfectâ dilectione ſpirituali diligere nôrunt. Multum adhuc naturali affectu & humanâ amicitiâ ad hos vel ad illos trahuntur; & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur. Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant & quæ illuminati viri per revelationem ſupernam ſpeculantur.

7. Cave ergo, Fili, de iſtis curioſè

tractare quæ tuam ſcientiam excedunt ; ſed hoc magis ſatage & intende ut vel minimus in regno Dei queas inveniri. Et ſi quiſpiam ſciret, quis alio ſanctior eſſet vel major haberetur in regno cœlorum ; quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hâc cogitatione coram me humiliaret & in majorem nominis mei laudem exſurgeret ? Multo acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine & virtutum ſuarum parvitate cogitat & quam longè à perfectione Sanctorum diſtat, quam is qui de eorum majoritate vel parvitate diſputat. Melius eſt Sanctos devotis precibus & lacrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare, quam eorum ſecreta vanâ inquiſitione perſcrutari.

8. Illi bene & optimè contentantur ; ſi homines ſcirent contentari & vaniloquia ſua compeſcere. Non gloriantur de propriis meritis ; quippe qui ſibi nihil bonitatis adſcribunt, ſed totum mihi, quoniam ipſis cuncta ex infinitâ caritate meâ donavi. Tanto amore divinitatis & gaudio ſuper-

effluenti replentur, ut nihil eis desit gloriæ nihilque possit deesse felicitatis. Omnes Sancti, quanto altiores in gloriâ, tanto humiliores in se ipsis & mihi viciniores & dilectiores exsistunt. Ideoque habes scriptum, quia *mittebant coronas suas ante Deum* (Apoc. *iv*, *10*); &, *ceciderunt in facies suas* coram Agno, *& adoraverunt viventem in sæcula sæculorum* (Ib. *v*, *14*).

9. Multi quærunt quis major sit in regno Dei, qui ignorant an cum minimis erunt digni computari. Magnum est vel minimum esse in cœlo, ubi omnes magni sunt; quia omnes Filii Dei vocabuntur & erunt. *Minimus erit in mille* (Is. *lx*, *22*), *& peccator centum annorum* (Ib. *lxv*, *20*) morietur. Quum enim quærerent discipuli, quis major esset in regno cœlorum, tale audierunt responsum: *Nisi conversi fueritis & efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est major in regno cœlorum* (Matth. *xviij*, *3 & 4*).

10. Væ eis qui cum parvulis humiliare

ſe ſponte dedignantur, quoniam humilis janua regni cæleſtis eos non admittet intrare! Væ etiam divitibus qui habent hîc conſolationes ſuas; quia, pauperibus intrantibus in regnum Dei, ipſi ſtabunt foris ejulantes! Gaudete, Humiles; & exſultate, *Pauperes; quia veſtrum eſt regnum Dei* (Luc. *vj*, *20*), ſi tamen in veritate ambulatis.

CAPUT LIX.

Quod omnis ſpes & fiducia in ſolo Deo eſt figendâ.

1. AN. FID. DOMINE, quæ eſt fiducia mea quam in hâc vitâ habeo? aut quod majus ſolatium meum ex omnibus apparentibus ſub cœlo? Nonne tu, Domine, Deus meus, cujus miſericordiæ non eſt numerus? Ubi mihi bene fuit ſine te? aut quando malè eſſe potuit præſente te? Malò pauper eſſe propter te, quam dives ſine te; eligo potiùs tecum in terrâ peregrina-

ri, quam ſine te cœlum poſſidére. Ubi tu; ibi cœlum; atque ibi mors & infernus, ubi tu non es. Tu mihi in deſiderio es; & ideo poſt te gemere, & clamare, & exorare neceſſe eſt. In nullo denique poſſum plenè confidere qui in neceſſitatibus auxilietur opportuniùs, niſi in te ſolo Deo meo. Tu es ſpes mea, tu fiducia mea, tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus.

2. *Omnes quæ ſua ſunt quærunt* (Philip. *ij*, *21*); tu ſalutem meam & profectum meum ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi convertis. Etiam ſi variis tentationibus & adverſitatibus exponas, hoc totum ad utilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueviſti: in quâ probatione non minùs diligi debes & laudari, quam ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres.

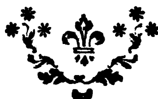
3. In te ergo, Domine Deus, pono totam ſpem meam & refugium: in te omnem tribulationem & anguſtiam meam conſtituo; quia totum infirmum & inſtabile in-

venio quidquid extra te conſpicio. Non enim proderunt multi amici ; neque fortes auxiliarii adjuvare poterunt ; nec prudentes conſiliarii, reſponſum utile dare ; neque libri doctorum, conſolari ; nec aliqua pretioſa ſubſtantia, liberare ; nec locus aliquis ſecretus & amœnus, contutari ; ſi tu ipſe non aſſiſtas, juves, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.

4. Omnia namque quæ ad pacem videntur eſſe & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt nihilque felicitatis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, altitudo vitæ, & profunditas eloquiorum tu es ; & in te ſuper omnia ſperare, fortiſſimum ſolatium ſervorum tuorum. Ad te ſunt oculi mei ; in te confido, Deus meus, miſericordiarum Pater. Benedic & ſanctifica animam meam benedictione cœleſti ; ut fiat habitatio ſancta tua & ſedes æternæ gloriæ tuæ, nihilque in templo tuæ dignitatis inveniatur quod oculos tuæ majeſtatis offendat ! Secundum magnitudinem bonitatis tuæ & multitudinem miſerationum

tuarum respice in me; & exaudi orationem pauperis servi tui, longè exsulantis in regione umbræ mortis. Protege & conserva animam servuli tui inter tot discrimina vitæ corruptibilis; ac, comitante gratiâ tuâ, dirige per viam pacis ad patriam perpetuæ claritatis. Amen.

Explicit Liber de internâ consolatione.

Marillier inv. — De Longueil Sculp.

La Manne *Figure de l'*Euchariftie.

DE *IMITATIONE* CHRISTI.

LIBER QUARTUS.

De Sacramento.

Devota exhortatio ad ſacram Communionem.

CHRISTUS. *VENITE ad me, omnes qui laboratis & onerati eſtis ; & ego reficiam vos* (Matth. *xj*, *28*). *Panis quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vitâ* (Joan. *vj*, *52*). *Accipite & manducate ; hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur : hoc facite in meam commemorationem* (I. Cor. *xj*, *24*). *Qui manducat meam carnem & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo* (Joan. *vj*, *57*). *Verba quæ ego loquutus ſum vobis ; ſpiritus & vita ſunt* (Ib. *64*).

CAPUT I.

Cum quantâ reverentiâ CHRISTUS sit suscipiendus.

1. AN. FID. HÆC sunt verba tua Christe, Veritas æterna; quamvis non uno tempore prolata, nec uno in loco scripta. Quia ergo tua sunt & vera, gratanter mihi & fideliter cuncta sunt accipienda. Tua sunt, & tu ea protulisti; & mea quoque sunt, quia pro salute meâ ea edidisti. Libenter suscipio ea ex ore tuo, ut arctiùs inserantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis; sed terrent me delicta propria, & ad capienda tanta mysteria me reverberat impura conscientia. Provocat me dulcedo verborum tuorum, sed onerat multitudo vitiorum.

2. Jubes ut fiducialiter ad te accedam; si tecum velim habere partem; & ut immortalitatis accipiam alimoniam, si æternam cupiam obtinere vitam & gloriam.

Venite,

Venite, inquis, *ad me, omnes qui laboratis & onerati estis ; & ego reficiam vos.* O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu, Domine, Deus meus, egenum & pauperem invitas ad communionem tui sanctissimi corporis ! Sed quis ego sum, Domine, ut ad te præsumam accedere ? Ecce *cœli cœlorum te capere non possunt* (III. Reg. *viij, 27*) ; & tu dicis, *Venite ad me, omnes.*

3. Quid sibi vult ista piissima dignatio & tam amicabilis invitatio ? Quomodo ausus ero venire, qui nihil boni mihi conscius sum, unde possim præsumere ? Quomodo te introducam in domum meam, qui sæpiùs offendi benignissimam faciem tuam ? Reverentur angeli & archangeli, metuunt Sancti & Justi ; & tu dicis, *Venite ad me, omnes !* Nisi tu, Domine, hoc diceres, quis verum esse crederet ? & nisi tu juberes, quis accedere attentaret ?

4. Ecce Noë, vir justus, in arcæ fabricà centum annis laboravit ut cum paucis salvaretur ; & ego quomodo me potero

unâ horâ præparare ut mundi fabricatorem cum reverentiâ ſumam ? Moyſes, famulus tuus magnus & ſpecialis amicus tuus, arcam ex lignis imputribilibus fecit, quam & mundiſſimo veſtivit auro, ut tabulas legis in eâ reponeret ; & ego, putrida creatura, audebo te, conditorem legis ac vitæ datorem, tam facilè ſuſcipere ! Salomon, ſapientiſſimus regum Iſraël, templum magnificum ſeptem annis in laudem nominis tui ædificavit, & octo diebus feſtum dedicationis ejus celebravit ; mille hoſtias pacificas obtulit ; & arcam fœderis, in clangore buccinæ & jubilo, in locum ſibi præparatum ſolenniter collocavit : & ego, infelix & pauperrimus hominum, quomodo te in domum meam introducam, qui vix mediam expendere devotè novi horam ? & utinam vel ſemel dignè ferè mediam !

5. O ! mi Deus ! quantum illi ad placendum tibi agere ſtuduerunt ! Heu ! quam puſillum eſt quod ago ! quam breve expleo tempus, quum me ad communicandum diſpono, raro totus collectus, rariſſimè ab

omni distractione purgatus ! Et certè, in tuâ salutari Deitatis præsentiâ, nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura ; quia, non angelum, sed angelorum dominum suscepturus sum hospitio.

6. Est tamen valde magna distantia ; inter arcam fœderis cum suis reliquiis, & mundissimum corpus tuum cum suis ineffabilibus virtutibus ; inter legalia illa sacrificia futurorum præfigurativa, & veram tui corporis hostiam, omnium antiquorum sacrificiorum completivam.

7. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardesco præsentiam ? Cur non majori me præparo solicitudine ad tua sancta sumenda ; quando illi antiqui Sancti, patriarchæ & prophetæ, reges quoque & principes, cum universo populo, tantum devotionis demonstrârunt affectum ergà cultum divinum ?

8. Saltavit devotissimus rex David coram arcâ Dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta patribus ; fecit diversi

generis organa, pſalmos edidit & cantari inſtituit cum lætitiâ; cecinit & ipſe frequenter in citharâ, Spiritûs ſancti afflatus gratiâ; docuit populum Iſraël toto corde Deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur tunc devotio ac divinæ laudis exſtitit recordatio coram arcâ teſtamenti, quanta nunc mihi & omni populo chriſtiano habenda eſt reverentia & devotio, in præſentiâ Sacramenti, in ſumptione excellentiſſimi corporis CHRISTI!

9. Currunt multi ad diverſa loca pro viſitandis reliquiis Sanctorum, & mirantur auditis geſtis eorum; ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis & auro involuta ſacra oſſa ipſorum; & ecce, tu præſens es hîc apud me in altari, Deus meus, Sanctus Sanctorum, Creator hominum, & Dominus angelorum. Sæpe in talibus videndis curioſitas eſt hominum & novitas inviſorum; & modicus reportatur emendationis fructus, maximè ubi eſt tam levis ſine verâ contritione diſcurſus. Hîc

autem in Sacramento altaris totus præsens es, Deus meus, homo CHRISTUS JESUS; ubi & copiosius percipitur æternæ salutis fructus, quotiescumque fueris dignè ac devotè susceptus. Ad istud vero non trahit levitas aliqua, nec curiositas aut sensualitas; sed firma fides, devota spes, & sincera caritas.

10. O invisibilis Conditor mundi, Deus! quam mirabiliter agis nobiscum! quam suaviter & gratiosè cum electis tuis disponis, quibus temet ipsum in Sacramento sumendum proponis! Hoc namque omnem intellectum superat; hoc specialiter devotorum corda trahit & accendit affectum: ipsi enim veri fideles tui, qui totam vitam suam ad emendationem disponunt, ex hoc dignissimo Sacramento magnam devotionis gratiam & virtutis amorem frequenter recipiunt.

11. O admirabilis & abscondita gratia Sacramenti, quam nôrunt tantum CHRISTI fideles, infideles autem & peccatis servientes experiri non possunt! In hoc Sacra-

mento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in animâ virtus amiſſa, & per peccatum deformata redit pulchritudo. Tanta eſt aliquando hæc gratia, ut ex plenitudine collatæ devotionis, non tantum mens, ſed & debile corpus vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores.

12. Dolendum tamen valdè & miſerandum ſuper tepiditate & negligentiâ noſtrâ, quod non majori affectione trahimur ad CHRISTUM ſumendum, in quo tota ſpes ſalvandorum conſiſtit & meritum; ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra & redemptio: ipſe conſolatio viatorum & Sanctorum æterna fruitio. Dolendum itaque valdè, quod multi tam parum hoc ſalutare myſterium advertunt, quod Cœlum lætificat & mundum conſervat univerſum. Heu! cæcitas & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere, & ex quotidiano uſu etiam ad inadvertentiam defluere.

13. Si enim hoc ſanctiſſimum Sacramentum in uno tantum loco celebraretur, &

ab uno tantum consecraretur sacerdote in mundo ; quanto putas desiderio ad illum locum & ad talem Dei sacerdotem homines afficerentur, ut divina mysteria celebrari viderent ? Nunc autem multi facti sunt sacerdotes, & in multis locis offertur CHRISTUS ; ut tanto major appareat gratia & dilectio Dei ad hominem, quanto latius est sacra communio diffusa per orbem. Gratias tibi, JESU bone, Pastor æterne, qui nos pauperes & exsules dignatus es pretioso corpore & sanguine tuo reficere, & ad hæc mysteria percipienda, etiam proprii oris tui alloquio, invitare dicendo, *Venite ad me, omnes qui laboratis & onerati estis ; & ego reficiam vos.*

CAPUT II.

Quod magna bonitas & caritas Dei in Sacramento homini exhibetur.

1. AN. FID. SUPER bonitate tuâ & magnâ misericordiâ tuâ, Domine, confisus, accedo æger ad Salvatorem, esuriens & sitiens ad fontem vitæ, egenus ad regem cœli, servus ad Dominum, creatura ad Creatorem, desolatus ad meum pium consolatorem. Sed unde hoc mihi ut venias ad me? Quis ego sum ut præstes mihi te ipsum? Quomodo audet peccator coram te apparere? & tu quomodo dignaris ad peccatorem venire? Tu nosti servum tuum, & scis quia nil boni in se habet unde hoc illi præstes. Confiteor igitur vilitatem meam; agnosco tuam bonitatem, laudo pietatem, & gratias ago propter nimiam caritatem. Propter temet ipsum enim hoc facis, non propter mea merita; ut bonitas tua mihi magis innotescat, caritas amplior ingeratur,

& humilitas perfectiùs commendetur. Quia ergo tibi hoc placet & tu sic fieri jussisti; placet & mihi dignatio tua, & utinam iniquitas mea non obsistat!

2. O dulcissime & benignissime JESU! quanta tibi reverentia & gratiarum actio cum perpetuâ laude, pro susceptione sacri corporis tui, debetur, cujus dignitatem nullus hominum explicare potens invenitur! Sed quid cogitabo in hac communione, in accessu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo & tamen devotè suscipere desidero? Quid cogitabo meliùs & salubriùs, nisi me ipsum totaliter humiliando coram te & tuam infinitam bonitatem exaltando supra me? Laudo te, Deus meus, & exalto in æternum: despicio me & subjicio tibi in profundum vilitatis meæ.

3. Ecce tu Sanctus Sanctorum, & ego sordes peccatorum. Ecce tu inclinas te ad me, qui non sum dignus ad te respicere! Ecce tu venis ad me, tu vis esse mecum, tu invitas me ad convivium tuum! Tu

mihi dare vis cœleſtem cibum & panem angelorum, ad manducandum; non alium ſanè quam te ipſum, panem vivum qui de cœlo deſcendiſti & das vitam mundo!

4. Ecce, unde dilectio procedit! qualis dignatio illuceſcit! quam magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur! O! quam ſalutare & utile conſilium tuum, quum iſtud inſtituiſti! quam ſuave & jucundum convivium, quum te ipſum in cibum donaſti! O! quam admirabilis operatio tua, Domine! quam potens virtus tua! quam ineffabilis veritas tua! Dixiſti enim, & facta ſunt omnia: & hoc factum eſt quod ipſe juſſiſti.

5. Mira res, & fide digna, ac humanum vincens intellectum; quod tu, Domine, Deus meus, verus Deus & homo, ſub modicâ ſpecie panis & vini integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris. Tu, Domine univerſorum, qui nullius habes indigentiam, voluiſti per Sacramentum tuum habitare in nobis: conſerva cor meum & corpus immaculatum,

ut lætâ & purâ conſcientiâ ſæpiùs tua valeam celebrare myſteria & ad meam perpetuam accipere ſalutem, quæ ad tuum præcipuè honorem & memoriale perenne ſanxiſti & inſtituiſti.

6. Lætare, Anima mea, & gratias age Deo, pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari in hâc lacrymarum valle tibi relicto. Nam quoties hoc myſterium recolis & CHRISTI corpus accipis, toties tuæ redemptionis opus agis & particeps omnium meritorum CHRISTI efficeris. Caritas etenim CHRISTI nunquam minuitur, & magnitudo propitiationis ejus nunquam exhauritur. Ideo novâ ſemper mentis renovatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſterium attentâ conſideratione penſare. Ita magnum, novum, & jucundum tibi videri debet, quum celebras aut miſſam audis, ac ſi eodem die CHRISTUS, primum in uterum Virginis deſcendens, homo factus eſſet; aut in cruce pendens, pro ſalute hominum pateretur & moreretur.

CAPUT III.

Quod utile sit sæpe communicare.

1. AN. FID. Ecce ego venio ad te, Domine, ut bene mihi sit ex munere tuo & lætificer in convivio sancto tuo, quod *parasti in dulcedine tuâ pauperi, Deus* (Ps. lxvij, 11). Ecce in te est totum quod desiderare possum & debeo; & tu salus mea & redemptio, spes & fortitudo, decus & gloria. *Lætifica* ergo hodie *animam servi tui, quoniam ad te, Domine* JESU, *animam meam levavi* (Ps. lxxxv., 3). Desidero te nunc devotè ac reverenter suscipere; cupio te in domum meam inducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiscit; cor meum tecum uniri desiderat.

2. Trade te mihi, & sufficit : nam præter te nulla consolatio valet; sine te esse nequeo, & sine visitatione tuâ vivere non

valeo. Ideoque oportet me frequenter ad te accedere & in remedium salutis meæ recipere; ne forte deficiam in viâ, si fuero cœlesti fraudatus alimoniâ. Sic enim tu, misericordissime JESU, prædicans populis & varios curans languores, aliquando dixisti: *Dimittere eos jejunos nolo, ne deficiant in viâ* (Matth. *xv*, *32*). Age igitur hoc mecum modo, qui te pro fidelium consolatione in Sacramento reliquisti. Tu es enim suavis refectio animæ; & qui te dignè manducaverit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ. Necessarium quidem mihi est, qui tam sæpe labor & pecco, tam citò torpesco & deficio, ut, per frequentes orationes, & confessiones, & sacram corporis tui perceptionem, me renovem, mundem, & accendam; ne forte, diutiùs abstinendo, à sancto proposito defluam.

5. Proni enim sunt sensus hominis ad malum ab adolescentiâ suâ; & nisi succurrat divina medicina, labitur homo mox ad pejora. Retrahit ergo sancta Communio à malo, & confortat in bono. Si enim

modo, tam sæpe negligens sum & tepidus, quando communico aut celebro; quid fieret, si medelam non sumerem & tam grande juvamen non quærerem? Et licet omni die non sim aptus nec ac celebrandum bene dispositus, dabo tamen operam congruis temporibus divina percipere mysteria ac tantæ gratiæ participem me præbere. Nam hæc est una principalis fidelis animæ consolatio, quam diu peregrinatur à te in mortali corpore, ut, sæpiùs memor Dei sui, Dilectum suum devotâ suscipiat mente.

4. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, quod tu, Domine Deus, creator & vivificator omnium spirituum, ad pauperculam dignaris venire animam, &, cum totâ divinitate tuâ ac humanitate ejus impinguare esuriem! O felix mens & beata anima, quæ te, Dominum Deum suum, meretur devotè suscipere, & in tui susceptione spirituali gaudio repleri! O! quam magnum suscipit dominum! quam dilectum inducit hospitem! quam jucundum recipit socium! quam fidelem acceptat amicum! quam spe-

ciosum & nobilem amplectitur sponsum, prae omnibus dilectum & super omnia desiderabilia amandum! Sileant à facie tuâ, dulcissime Dilecte meus, cœlum, & terra, & omnis ornatus eorum: quoniam quidquid laudis habent ac decoris ex dignatione tuae est largitatis; nec ad decorem tui pervenient nominis, *cujus sapientiæ non est numerus* (Ps. *cxlvj*, 5).

CAPUT IV.

Quod multa bona præstantur devotè communicantibus.

1. AN. FID. DOMINE, Deus meus, *præveni* servum tuum *in benedictionibus dulcedinis* (Ps. *xx*, 4) tuæ, ut ad tuum magnificum Sacramentum dignè ac devotè merear accedere. Excita cor meum in te, & à gravi torpore exue me. Visita me in salutari tuo, ad gustandum in spiritu suavitatem tuam, quæ in hoc Sacramento tanquam in fonte plenariè latet. Illumina quo-

que oculos meos ad intuendum tantum mysterium, & ad credendum illud indubitatâ fide me robora. Est enim operatio tua, non humana potentia; tua sacra institutio, non hominis adinventio. Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per se reperitur, quæ angelicam etiam subtilitatem transcendunt. Quid ergo ego, peccator indignus, terra & cinis, de tam alto sacro secreto potero investigare & capere?

2. Domine, in simplicitate cordis mei, in bonâ firmâ fide, & in tuâ jussione, ad te cum spe & reverentiâ accedo; & verè credo quia tu præsens es hîc in Sacramento, Deus & homo. Vis ergo ut te suscipiam & me ipsum tibi in caritate uniam. Unde tuam precor clementiam, & specialem ad hoc imploro mihi donari gratiam; ut totus in te liquefiam, & amore peressfluam, atque de nullâ alienâ consolatione ampliùs me intromittam. Est enim hoc altissimum & dignissimum Sacramentum salus animæ & corporis, medicina omnis spiritualis languoris; in quo vitia mea curantur,

passiones frenantur, tentationes vincuntur aut minuuntur, gratia major infunditur, virtus incepta augetur, fides firmatur, spes roboratur, & caritas ignescit ac dilatatur.

3. Multa namque bona largitus es & adhuc sæpiùs largiris in Sacramento Dilectis tuis devotè communicantibus, Deus meus, susceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator consolationis internæ. Nam multam ipsis consolationem adversùs variam tribulationem infundis, & de imo dejectionis propriæ ad spem tuæ protectionis erigis, atque novâ quâdam gratiâ eos intus recreas & illustras; ut, qui anxii primum & sine affectione se ante Communionem senserant, postea refecti cibo potuque cœlesti, in melius se mutatos inveniant. Quod idcirco cum Electis tuis dispensanter agis, ut veraciter agnoscant & patenter experiantur, quantum infirmitatis ex se ipsis habeant & quid bonitatis ac gratiæ ex te consequantur: quia ex semet ipsis frigidi, duri, & indevoti, ex te autem ferventes, alacres, & devoti

esse merentur. Quis enim, ad fontem suavitatis humiliter accedens, non modicum suavitatis inde reportat? aut quis, juxta copiosum ignem stans, non parum caloris inde percipit? Et tu fons es semper plenus & superabundans, ignis jugiter ardens & nunquam deficiens.

4. Unde, si mihi non licet haurire de plenitudine fontis nec usque ad satietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cœlestis fistulæ, ut saltem modicam inde guttulam capiam ad refocillandam sitim meam & non penitùs exarescam. Et si necdum totus cœlestis & tam ignitus ut cherubim & seraphim esse possum; conabor tamen devotioni insistere & cor meum præparare, ut vel modicam divini incendii flammam ex humili sumptione vivifici Sacramenti conquiram. Quidquid autem mihi deest, JESU bone, Salvator sanctissime, tu pro me supple benignè ac gratiosè, qui omnes ad te dignatus es vocare, dicens, *Venite ad me, omnes qui laboratis & onerati estis; & ego reficiam vos.*

5. Ego quidem laboro in ſudore vultûs mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſſionibus implicor & premor: & non eſt qui adjuvet, non eſt qui liberet & ſalvum faciat, niſi tu, Domine Deus, Salvator meus; cui committo me & omnia mea, ut me cuſtodias & perducas in vitam æternam. Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui corpus tuum & ſanguinem in cibum & potum mihi paraſti. *Præſta, Domine Deus, Salutaris meus, ut cum frequentatione myſterii tui creſcat meæ devotionis affectus* (*Eccleſiæ oratio.*)

CAPUT V.

De dignitate Sacramenti, & ſtatu ſacerdotali.

1. CHR. SI haberes angelicam puritatem & ſancti Joannis-Baptiſtæ ſanctitatem, non eſſes dignus hoc Sacramentum accipere nec tractare; non enim hoc meritis debetur

hominum, quod homo consecret & tractet CHRISTI Sacramentum & sumat in cibum panem angelorum. Grande mysterium, & magna dignitas sacerdotum, quibus id datum est quod angelis non est concessum! Soli namque sacerdotes ritè in Ecclesiâ ordinati potestatem habent celebrandi & corpus CHRISTI consecrandi. Sacerdos quidem minister est Dei, utens verbo Dei per jussionem & institutionem Dei; Deus autem ibi principalis est actor & invisibilis operator, cui subest omne quod voluerit & paret omne cui jusserit.

2. Plus ergo credere debes Deo omnipotenti in hoc excellentissimo Sacramento, quam proprio sensui aut alicui signo visibili: ideoque cum tremore & reverentiâ ad hoc opus est accedendum. Attende tibi, & vide cujus ministerium tibi traditum est per impositionem manûs episcopi. Ecce sacerdos factus es & ad celebrandum consecratus: vide nunc, ut fideliter & devotè in suo tempore Deo sacrificium offeras, & te ipsum irreprehensibilem exhibeas. Non

alleviasti onus tuum ; sed arctiori jam alligatus es vinculo disciplinæ, & ad majorem teneris perfectionem sanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet esse ornatus & aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Ejus conversatio, non cum popularibus & communibus hominum viis, sed cum angelis in cœlo aut cum perfectis viris in terrâ.

3. Sacerdos sacris vestibus indutus CHRISTI vices gerit, ut Deum pro se & pro omni populo suppliciter & humiliter roget. Habet ante se & retro dominicæ crucis signum ; ad memorandam jugiter CHRISTI passionem. Ante se crucem in casulâ portat, ut CHRISTI vestigia diligenter inspiciat & sequi ferventer studeat : post se cruce signatus est, ut adversa quælibet ab aliis illata clementer pro Deo toleret. Ante se crucem gerit, ut propria peccata lugeat : post se, ut aliorum etiam commissa per compassionem defleat, & se medium inter Deum & peccatorem constitutum esse sciat, nec ab oratione & oblatione sanctâ torpescat donec gratiam & misericordiam impetrare

mereatur. Quando ſacerdos celebrat Deum honorat, angelos lætificat, Eccleſiam ædificat, vivos adjuvat, defunctis requiem præſtat, & ſeſe omnium bonorum participem efficit.

CAPUT VI.

Interrogatio de exercitio ante Communionem.

1. AN. FID. QUUM tuam dignitatem, Domine, & meam vilitatem penſo, valdè contremiſco & in me ipſo confundor: ſi enim non accedo, vitam fugio; & ſi indignè me ingeſſero, offenſam incurro. Quid ergo faciam, Deus meus, Auxiliator meus & Conſiliator in neceſſitatibus?

2. Tu doce me viam rectam, propone breve aliquod exercitium ſacræ Communioni congruum. Utile eſt enim ſcire, qualiter ſcilicet devotè ac reverenter tibi parare debeam cor meum, ad recipiendum ſalubriter tuum Sacramentum, ſeu etiam celebrandum tam magnum & divinum ſacrificium.

CAPUT VII.

De discussione propriæ conscientiæ, & emendationis proposito.

1. CHR. SUPER omnia, cum summâ humilitate cordis & supplici reverentiâ, cum plenâ fide & piâ intentione honoris Dei, ad hoc Sacramentum celebrandum, tractandum, & sumendum oportet Dei accedere sacerdotem. Diligenter examina conscientiam tuam, &, pro posse tuo, cum verâ contritione & humili confessione eam munda & clarifica; ita ut nihil grave habeas aut scias, quod te remordeat & liberum accessum impediat. Habeas displicentiam omnium peccatorum tuorum in generali, & pro quotidianis excessibus magis in speciali doleas & gemas; & si tempus patitur, Deo in secreto cordis cunctas confitere passionum tuarum miserias.

2. Ingemisce & dole, quod adhuc ita carnalis sis & mundanus, tam immortifi-

catus à paſſionibus, tam plenus concupiſcentiarum motibus, tam incuſtoditus in ſenſibus exterioribus, tam ſæpe multis vanis phantaſiis implicatus, tam multum inclinatus ad exteriora, tam negligens ad interiora, tam levis ad riſum & diſſolutionem, tam durus ad fletum & compunctionem, tam promptus ad laxiora & carnis commoda, tam ſegnis ad rigorem & fervorem, tam curioſus ad nova audienda & pulchra intuenda, tam remiſſus ad humilia & abjecta amplectenda, tam cupidus ad multa habenda, tam parcus ad dandum, tam tenax ad retinendum, tam inconſideratus in loquendo, tam incontinens in tacendo, tam incompoſitus in moribus, tam importunus in actibus, tam effuſus ſuper cibum, tam ſurdus ad Dei verbum, tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem, tam vigilans ad fabulas, tam ſomnolentus ad vigilias ſacras, tam feſtinus ad finem, tam vagus ad attendendum, tam negligens in horis perſolvendis, tam tepidus in celebrando, tam aridus in communicando,

cando, tam cito distractus, tam raro plenè tibi collectus, tam subito commotus ad iram, tam facilis ad alterius displicentiam, tam pronus ad judicandum, tam rigidus ad arguendum, tam lætus ad prospera, tam debilis in adversis, tam sæpe multa bona proponens & modicum ad effectum perducens.

3. His & aliis defectibus tuis cum dolore & magnâ displicentiâ propriæ infirmitatis confessis ac deploratis, firmum statue propositum semper emendandi vitam tuam & in meliùs proficiendi. Deinde, cum plenâ resignatione & integrâ voluntate, offer te ipsum in honorem nominis mei, in arâ cordis tui, holocaustum perpetuum, corpus tuum scilicet & animam mihi fideliter committendo; quatenus & sic dignè merearis ad offerendum Deo sacrificium accedere, & Sacramentum corporis mei salubriter suscipere.

4. Non est enim oblatio dignior & satisfactio major pro peccatis diluendis, quam se ipsum purè & integrè, cum oblatione

corporis CHRISTI, in Missâ & in Communione Deo offerre. Si fecerit homo quod in se est & verè pœnituerit, quotiescumque pro veniâ & gratiâ ad me accesserit : *Vivo ego*, *dicit Dominus*, qui *nolo mortem* peccatoris, *sed* magis *ut convertatur*... *& vivat* (Ezech. *xxxiij*, *11*) : quoniam peccatorum ejus non recordabor ampliùs, sed cuncta sibi indulta erunt.

CAPUT VIII.

De oblatione CHRISTI in cruce, & propriâ resignatione.

1. CHR. SICUT ego me ipsum, expansis in cruce manibus & nudo corpore, pro peccatis tuis Deo Patri sponte obtuli, ita ut nihil in me remaneret quin totum in sacrificium divinæ placationis transiret; ita debes & tu temet ipsum mihi voluntariè in oblationem puram & sanctam quotidie in Missâ, cum omnibus viribus & affectibus tuis, quanto intimiùs vales, offerre. Quid

magis à te requiro, quam ut te ſtudeas mihi ex integro reſignare ? Quidquid præter te ipſum das, nihil curo ; quia non quæro datum tuum, ſed te.

2. Sicut non ſufficeret tibi omnibus habitis præter me ; ita nec mihi placere poterit quidquid dederis, te non oblato. Offer te mihi & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce ego me totum obtuli Patri pro te ; dedi etiam tibi totum corpus meum & ſanguinem in cibum, ut totus tuus eſſem, & tu meus permaneres. Si autem in te ipſo ſteteris nec ſponte te ad voluntatem meam obtuleris ; non eſt plena oblatio, nec integra erit inter nos unio. Igitur omnia opera tua præcedere debet ſpontanea tui ipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis & gratiam : ideo enim tam pauci illuminati & liberi intus efficiuntur, quia ſe ipſos ex toto abnegare neſciunt. Eſt firma ſententia mea : *Qui non renunciat omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus* (Luc. *xiv*, *33*). Tu ergo, ſi optas

meus esse discipulus, offer te ipsum mihi cum omnibus affectibus tuis.

CAPUT IX.

Quod nos & omnia nostra Deo debemus offerre, & pro omnibus orare.

1. AN. FID. DOMINE, omnia tua sunt quæ in cœlo sunt & quæ in terrâ. Desidero me ipsum tibi in spontaneam oblationem offerre, & tuus perpetuo permanere. Domine, in simplicitate cordis mei offero me ipsum tibi hodie in servum sempiternum, in obsequium & in sacrificium laudis perpetuæ. Suscipe me cum hâc sanctâ oblatione tui pretiosi corporis, quam tibi hodie in præsentiâ angelorum invisibiliter assistentium offero; ut sit pro me & pro cuncto populo tuo in salutem.

2. Domine, offero tibi omnia peccata & delicta mea quæ commisi coram te & sanctis angelis tuis, à die quo primum pec-

care potui usque ad horam hanc, super placabili altari tuo; ut tu omnia pariter incendas & comburas igne caritatis tuæ, & deleas universas maculas peccatorum meorum, & conscientiam meam ab omni delicto emundes, & restituas mihi gratiam tuam quam peccando amisi, omnia mihi plenè indulgendo & in osculum pacis me misericorditer recipiendo.

3. Quid possum agere pro peccatis meis, nisi humiliter ea confitendo & lamentando, & tuam propitiationem incessanter deprecando? Deprecor te, exaudi me propitius, ubi asto coram te, Deus meus. Omnia peccata mea mihi maximè displicent, nolo ea unquam ampliùs perpetrare; sed pro eis doleo & dolebo quàm diu vixero, paratus pœnitentiam agere & pro posse satisfacere. Dimitte mihi, Deus, dimitte mihi peccata mea propter nomen sanctum tuum; salva animam meam, quam pretioso sanguine tuo redemisti. Ecce committo me misericordiæ tuæ, resigno me in manibus tuis; age mecum secundum bo-

nitatem tuam, non secundum meam malitiam & iniquitatem.

4. Offero etiam tibi omnia bona mea; quamvis valdè pauca & imperfecta; ut tu ea emendes & sanctifices; ut ea grata habeas, & accepta tibi facias, & semper ad meliora trahas; necnon ad beatum ac laudabilem finem me pigrum & inutilem homuncionem perducas.

5. Offero quoque tibi omnia pia desideria devotorum, necessitates parentum, amicorum, fratrum, sororum, omniumque carorum meorum, & eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt, & qui orationes & missas pro se suisque omnibus dici à me desideraverunt & petierunt, sive in carne adhuc vivant sive jam sæculo defuncti sint: ut omnes sibi auxilium gratiæ tuæ, opem consolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis advenire sentiant; & ut, ab omnibus malis erepti, gratias tibi magnificas læti persolvant.

6. Offero etiam tibi preces & hostias

placationis, pro illis ſpecialiter qui me in aliquo læſerunt, contriſtaverunt, aut vituperaverunt, vel aliquod damnum vel gravamen intulerunt; pro his quoque omnibus quos aliquando contriſtavi, conturbavi, gravavi, & ſcandalizavi, verbis, factis, ſcienter vel ignoranter; ut nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra & mutuas offenſiones. Aufer, Domine, à cordibus noſtris omnem ſuſpicionem, indignationem, iram, & diſceptationem, & quidquid poteſt caritatem lædere & fraternam dilectionem minuere. Miſerere, miſerere, Domine, miſericordiam tuam poſcentibus; da gratiam indigentibus; & fac nos tales exſiſtere, ut ſimus digni gratiâ tuâ perfrui & ad vitam proficiamus æternam.

Amen.

CAPUT X.

Quod ſacra Communio de facili non eſt relinquenda.

1. CHR. FREQUENTER recurrendum eſt ad fontem gratiæ & divinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis & totius puritatis; quatenus à paſſionibus tuis & vitiis curari valeas, & contra univerſas tentationes & fallacias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus, ſciens fructum & remedium maximum in ſacrâ Communione poſitum, omni modo & occaſione nititur Fideles & Devotos, quantum prævalet, retrahere & impedire.

2. Quum enim quidam ſacræ Communioni ſe aptare diſponunt, pejores ſatanæ immiſſiones patiuntur. Ipſe nequam ſpiritus, ut in Job ſcribitur (Job. *j*, *6*) venit inter filios Dei, ut ſolitâ illos nequitiâ ſuâ perturbet aut timidos nimium reddat & perplexos; quatenus affectum eorum minuat

vel fidem impugnando auferat, si forte aut omnino Communionem relinquant aut cum tepore accedant. Sed non est quidquam curandum de versutiis & phantasiis illius, quantumlibet turpibus & horridis; sed cuncta phantasmata in caput ejus sunt retorquenda. Contemnendus est miser & deridendus; nec, propter insultus ejus & commotiones quas suscitat, sacra est omittenda Communio.

3. Sæpe etiam impedit nimia solicitudo pro devotione habendâ & anxietates quædam de Confessione faciendâ. Age secundum consilium sapientûm, & depone anxietatem & scrupulum; quia gratiam Dei impedit & devotionem mentis destruit. Propter aliquam parvam turbationem vel gravitatem, sacram ne dimittas Communionem; sed vade citiùs confiteri, & omnes offensiones aliis libenter indulge. Si vero tu aliquem offendisti, veniam humiliter precare; & Deus libenter indulgebit tibi.

4. Quid prodest diu tardare Confessionem aut sacram differre Communionem?

Expurga te cum primis, exſpue velociter venenum, feſtina accipere remedium, & ſenties melius quam ſi diu diſtuleris. Si hodie propter iſtud dimittis, cras forſitan aliud majus eveniet ; & ſic diu poſſes à Communione impediri & magis ineptus fieri. Quanto citiùs vales, à præſenti gravitate & inertiâ te excutias ; quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione tranſire, & ob quotidiana obſtacula ſe à divinis ſequeſtrare. Imò plurimum nocet diu Communionem protelare, nam & gravem torporem conſuevit inducere. Proh dolor ! quidam tepidi & diſſoluti moras confitendi libenter accipiunt, & communionem ſacram idcirco differri cupiunt, ne ad majorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur.

5. Heu ! quam modicam caritatem & debilem devotionem habent qui ſacram Communionem tam faciliter poſtponunt ! Quam felix ille eſt & Deo acceptus habetur, qui ſic vivit & in tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit, ut etiam omni die communicare paratus & bene affectatus

esset, si ei liceret & sine notâ agere posset! Si quis interdum abstinet, humilitatis gratiâ aut legitimâ impediente causâ, laudandus est de reverentiâ. Si autem torpor obrepserit, se ipsum excitare debet & facere quod in se est; & Dominus aderit desiderio suo pro bonâ voluntate, quam specialiter respicit.

6. Quum vero legitimè præpeditus est, habebit semper bonam voluntatem & piam intentionem communicandi; & sic non carebit fructu Sacramenti. Potest enim quilibet devotus, omni die & horâ ad spiritualem CHRISTI communionem salubriter & sine prohibitione accedere; & tamen certis diebus & statuto tempore, corpus sui Redemptoris cum affectuosâ reverentiâ sacramentaliter debet suscipere, & magis laudem Dei & honorem prætendere quam suam consolationem quærere. Nam toties mysticè communicat & invisibiliter reficitur, quoties incarnationis CHRISTI mysterium passionemque devotè recolit & in amore ejus accenditur.

7. Qui aliter se non præparat nisi instante festo vel consuetudine compellente; sæpiùs imparatus erit. Beatus, qui se Domino in holocaustum offert quoties celebrat aut communicat! Non sis in celebrando nimis prolixus aut festinus, sed serva bonum communem modum cum quibus vivis. Non debes aliis generare molestiam & tædium; sed communem servare viam secundum Majorum institutionem, & potiùs aliorum servire utilitati quam propriæ devotioni vel affectui.

CAPUT XI.

Quod corpus CHRISTI & sacra Scriptura maximè sint animæ fideli necessaria.

1. AN. FID. O DULCISSIME Domine JESU, quanta est dulcedo devotæ animæ tecum epulantis in convivio tuo; ubi ei non alius cibus manducandus proponitur, nisi tu unicus Dilectus ejus, super omnia

desideria cordis ejus desiderabilis! Et mihi quidem dulce foret in præsentiâ tuâ ex intimo affectu lacrymas fundere, & cum piâ Magdalenâ pedes tuos lacrymis irrigare. Sed ubi est hæc devotio? ubi lacrymarum sanctarum copiosa effusio? Certè in conspectu tuo & sanctorum angelorum tuorum, totum cor meum ardere deberet & ex gaudio flere; habeo enim te in Sacramento verè præsentem, quamvis alienâ specie occultatum.

2. Nam in propriâ & divinâ claritate te conspicere oculi mei non possent, sed neque totus mundus in fulgore gloriæ majestatis tuæ subsisteret. In hoc ergo imbecillitati meæ consulis, quod te sub Sacramento abscondis. Habeo verè & adoro quem angeli adorant in cœlo; sed ego adhuc interim in fide, illi autem in specie & sine velamine. Me oportet contentum esse in lumine veræ fidei & in eâ ambulare, *donec aspiret dies* æternæ claritatis & *inclinentur umbræ* (Cant. *ij*, *17*) figurarum. *Quum autem venerit quod perfectum est*

(I. Cor. *xiij*, *10*). cessabit usus sacramentorum, quia Beati in gloriâ cœlesti non egent medicamine sacramentali : gaudent enim sine fine in præsentia Dei, facie ad faciem gloriam ejus speculantes ; & de claritate in claritatem abyssalis deitatis transformati, gustant *Verbum* Dei *caro factum*, (Joan. *j*, *14*) sicut fuit ab initio & manet in æternum.

3. Memori horum mirabilium, grave mihi fit tædium etiam quodlibet spirituale solatium ; quia, quam diu Dominum meum apertè in suâ gloriâ non video, pro nihilo duco omne quod in mundo conspicio & audio. Testis es tu mihi, Deus, quod nulla res me potest consolari, nulla creatura quietare, nisi tu, Deus meus, quem desidero æternaliter contemplari. Sed non est hoc possibile, durante me in hâc mortalitate : ideo oportet, ut me ponam ad magnam patientiam, & me ipsum in omni desiderio tibi submittam. Nam & Sancti tui, Domine, qui tecum jam in regno cœlorum exsultant, in fide & patientiâ

magnâ, dum viverent, adventum gloriæ tuæ exſpectabant. Quod illi crediderunt, ego credo; quod illi ſperaverunt, ego ſpero; quo illi pervenerunt, per gratiam tuam me venturum confido. Ambulabo interim in fide, exemplis confortatus Sanctorum. Habebo etiam libros ſanctos pro ſolatio & vitæ ſpeculo, atque, ſuper hæc omnia, ſanctiſſimum corpus tuum pro ſingulari remedio & refugio.

4. Duo namque mihi neceſſaria permaximè ſentio in hâc vitâ, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita: in carcere corporis hujus detentus, duobus me egere fateor, cibo ſcilicet & lumine. Dediſti itaque mihi infirmo ſacrum corpus tuum ad refectionem mentis & corporis, & poſuiſti *lucernam pedibus meis verbum tuum* (Pſ. *cxviij*, *105*). Sine his duobus bene vivere non poſſem: nam verbum Dei, lux animæ meæ; & Sacramentum tuum, panis vitæ. Hæc poſſunt etiam dici menſæ duæ, hinc & inde in gazophylacio ſanctæ Eccleſiæ poſitæ: una menſa eſt ſacri alta-

ris, habens panem sanctum, id est, corpus CHRISTI pretiosum; altera est divinæ legis, continens doctrinam sanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter usque ad interiora velaminis ubi sunt Sancta sanctorum perducens. Gratias tibi, Domine JESU, Lux lucis æternæ, pro doctrinæ sacræ mensâ, quam nobis, per servos tuos prophetas & apostolos aliosque doctores, ministrasti.

5. Gratias tibi, Creator ac Redemptor hominum, qui, ad declarandam toti mundo caritatem tuam, cœnam parasti magnam, in quâ, non agnum typicum, sed tuum sanctissimum corpus & sanguinem proposuisti manducandum; lætificans omnes Fideles convivio sacro, & calice inebrians salutari, in quo sunt omnes deliciæ paradisi, & epulantur nobiscum angeli sancti, sed suavitate feliciori.

6. O! quam magnum & honorabile est officium sacerdotum, quibus datum est Dominum majestatis verbis sacris consecrare, labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio sumere, & cæteris ministrare!

O! quam mundæ debent esse manus illæ! quam purum os! quam sanctum corpus! quam immaculatum cor erit sacerdotis, ad quem totius ingreditur auctor puritatis! Ex ore sacerdotis nihil nisi sanctum, nihil nisi honestum & utile procedere debet verbum, qui tam sæpe CHRISTI accipit Sacramentum.

7. Oculi ejus simplices & pudici, qui CHRISTI corpus solent intueri: manus puræ & in cœlum elevatæ, quæ Creatorem cœli & terræ solent contrectare. Sacerdotibus specialiter in Lege dicitur; *Sancti estote, quia ego sanctus sum, Dominus Deus vester* (Levit. *xix*, *2*).

8. Adjuvet nos gratia tua, omnipotens Deus, ut, qui officium sacerdotale suscepimus, dignè ac devotè tibi in omni puritate & conscientiâ bonâ famulari valeamus. Et si non possumus in tantâ innocentiâ vitæ conversari ut debemus, concede nobis tamen dignè flere mala quæ gessimus, & in spiritu humilitatis ac bonæ voluntatis proposito, tibi ferventius de cætero deservire.

CAPUT XII.

Quod magnâ diligentiâ se debeat communicaturus CHRISTO præparare.

1. CHR. EGO sum puritatis amator & dator omnis sanctitatis. Ego cor purum quæro, & ibi est locus requietionis meæ. Para mihi cœnaculum grande stratum, & faciam apud te Pascha cum discipulis meis. Si vis ut veniam ad te & apud te maneam, *expurga vetus fermentum* (I. Cor. *v*, *7*) & munda cordis tui habitaculum. Exclude totum sæculum & omnem vitiorum tumultum; sede *sicut passer solitarius in tecto*, (Ps. *cj*, *8*) & cogita excessus tuos in amaritudine animæ tuæ: omnis namque amans suo dilecto Amatori optimum & pulcherrimum præparat locum; quia in hoc cognoscitur affectus suscipientis Dilectum.

2. Scito tamen te non posse satisfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis, etiam si per integrum annum te præpara-

res & nihil aliud in mente haberes : sed ex solâ pietate & gratiâ meâ permitteris ad mensam meam accedere ; ac si mendicus ad prandium vocaretur divitis, & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis ejus nisi se humiliando & regratiando. Fac quod in te est, & diligenter facito : non ex consuetudine, non ex necessitate, sed cum timore, & reverentiâ, & affectu, accipe corpus dilecti Domini Dei tui, dignantis ad te venire. Ego sum qui vocavi, ego jussi fieri, ego supplebo quod tibi deest : veni, & suscipe me.

3. Quum gratiam devotionis tribuo ; gratias age Deo tuo ; non quia dignus es, sed quia tui misertus sum. Si non habes, sed magis aridum te sentis ; insiste orationi, ingemisce, & pulsa, nec desistas donec merearis micam aut guttam gratiæ salutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo ; nec tu me sanctificare venis, sed ego te sanctificare & meliorare venio ; tu venis ut ex me sanctificeris & mihi uniaris, ut novam gratiam recipias & de novo ad

emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam ; sed præpara cum omni diligentiâ cor tuum, & introduc ad te Dilectum tuum.

4. Oportet autem, ut non solum te præpares ad devotionem ante Communionem ; sed ut etiam te solicitè conserves in eâ post Sacramenti perceptionem. Nec minor custodia post exigitur, quam devota præparatio priùs : nam bona postmodum custodia, optima iterum præparatio ad majorem gratiam consequendam ; ex eo quippe valdè indispositus quis redditur, si statim fuerit nimis effusus ad exteriora solatia. Cave à multiloquio, mane in secreto, & fruere Deo tuo ; ipsum enim habes, quem totus mundus tibi auferre non potest. Ego sum, cui te totum dare debes, ita ut jam ultra, non in te, sed in me, absque omni solicitudine, vivas.

CAPUT XIII.

Quod toto corde anima devota CHRISTI unionem in Sacramento affectare debet.

1. AN. FID. QUIS mihi det, Domine, ut inveniam te solum, & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te sicut desiderat anima mea; & jam me nemo despiciat, nec ulla creatura me moveat vel respiciat; sed tu solus mihi loquaris & ego tibi, sicut solet Dilectus ad Dilectum loqui, & amicus cum amico convivari? Hoc oro, hoc desidero, ut tibi totus uniar, & cor meum ab omnibus creatis rebus abstraham; magisque, per sacram Communionem ac frequentem celebrationem, cœlestia & æterna sapere discam. Ah, Domine Deus! quando ero tecum totus unitus & absorptus, meique totaliter oblitus! Tu in me, & ego in te; & sic nos pariter in unum manere concede!

2. Verè tu es Dilectus meus, *electus ex millibus* (Cant. *v*, *10*), in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ suæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax summa & requies vera; extra quem labor, & dolor, & infinita miseria. *Verè tu es Deus absconditus*, (Is. *xlv*, *15*); & consilium tuum non est cum impiis, sed cum humilibus & simplicibus sermo tuus. *O! quam suavis est, Domine, spiritus tuus, qui, ut dulcedinem tuam in filios demonstrares, pane suavissimo de cœlo descendente illos reficere dignaris!* [Offic. de Sacr.] Verè *non est alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut* tu, *Deus noster, ades* (Deut. *iv*, *7*) universis Fidelibus tuis; quibus, ob quotidianum solatium & cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum & fruendum.

3. Quæ est enim alia gens tam inclyta sicut plebs christiana? aut quæ creatura sub cœlo tam dilecta, ut anima devota, ad quam ingreditur Deus ut pascat eam carne suâ gloriosâ? O ineffabilis gratia! ô ad-

mirabilis dignatio ! ô amor immensus, homini singulariter impensus ! Sed quid retribuam Domino pro gratiâ istâ, pro caritate tam eximiâ ? Non est aliud quod gratius donare queam, quam ut cor meum Deo meo totaliter tribuam & intimè conjungam. Tunc exsultabunt omnia interiora mea, quum perfectè fuerit unita Deo anima mea. Tunc dicet mihi ; « Si tu vis esse » mecum, ego volo esse tecum ». Et ego respondebo illi ; « Dignare, Domine, ma» nere mecum, ego volo libenter esse te» cum ; hoc est totum desiderium meum » ut cor meum tibi sit unitum ».

CAPUT XIV.

De quorumdam devotorum ardenti desiderio ad corpus CHRISTI.

1. AN. FID. O *QUAM magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te* (Ps. *xxx*, *20*) ! Quando recordor devotorum aliquorum, ad Sacra-

mentum tuum, Domine, cum maximâ devotione & affectu accedentium, tunc sæpiùs in me ipso confundor & erubesco; quod ad altare tuum & sacræ Communionis mensam tam tepidè & frigidè accedo; quod ita aridus & sine affectione cordis maneo; quod non sum totaliter accensus coram te Deo meo, nec ita vehementer attractus & affectus sicut multi devoti fuerunt, qui, præ nimio desiderio Communionis & sensibili cordis amore, à fletu se non potuerunt continere, sed ore cordis & corporis pariter ad te Deum fontem vivum medullitùs inhiabant, suam esuriem non valentes aliter temperare nec satiare, nisi corpus tuum cum omni jucunditate & spirituali aviditate accepissent.

2. O vera ardens fides eorum, probabile existens argumentum sacræ præsentiæ tuæ! Isti enim veraciter *cognoscunt Dominum suum in fractione panis*, (Luc. *xxiv*, *35*), quorum cor tam validè ardet in eis de JESU ambulante cum eis. Longè est à me sæpe talis affectus & devotio, tam vehemens

hemens amor & ardor. Esto mihi propitius, JESU bone, dulcis, & benigne: & concede pauperi mendico tuo, vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in sacrâ Communione sentire; ut fides mea magis convalescat, spes in bonitate tuâ proficiat, & caritas, semel perfectè accensa & cœleste manna experta, numquam deficiat.

3. Potens est autem misericordia tua etiam gratiam desideratam mihi præstare, & in spiritu ardoris, quum dies beneplaciti tui venerit, me clementissimè visitare. Etenim licet tanto desiderio tam specialium devotorum tuorum non ardeo; tamen de gratiâ tuâ, illius magni inflammati desiderii desiderium habeo, orans & desiderans omnium talium fervidorum amatorum tuorum participem me fieri, ac eorum sancto consortio annumerari.

CAPUT XV.

Quod gratia devotionis humilitate & sui ipsius abnegatione acquiritur.

1. CHR. OPORTET te devotionis gratiam instanter quærere, desideranter petere, patienter & fiducialiter exspectare, gratanter recipere, humiliter conservare, studiosè cum eâ operari, ac Deo terminum & modum supernæ visitationis donec veniat committere. Humiliare præcipuè te debes, quum parum aut nihil devotionis interiùs sentis, sed non nimium dejici nec inordinatè contristari. Dat sæpe Deus in uno brevi momento quod longo negavit tempore; dat quandoque in fine quod in principio orationis distulit dare.

2. Si semper citò gratia daretur & pro voto adesset, non esset infirmo homini bene portabile; propterea in bonâ spe & humili patientiâ exspectanda est devotionis

gratia : tibi tamen & peccatis tuis imputa, quum non datur vel etiam occultè tollitur. Modicum quandoque eſt quod gratiam impedit & abſcondit ; ſi tamen modicum, & non potiùs grande, dici debeat quod tantum bonum prohibet : & ſi hoc ipſum modicum vel grande amoveris & perfectè viceris, erit quod petiſti.

3. Statim namque ut te Deo ex toto corde credideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integrè te in ipſo poſueris ; unitum te invenies & pacatum : quia nil ita bene ſapiet & placebit, ſicut beneplacitum divinæ voluntatis. Quiſquis ergo intentionem ſuam ſimplici corde ſurſum ad Deum levaverit, ſeque ab omni inordinato amore ſeu diſplicentiâ cujuslibet rei creatæ evacuaverit, aptiſſimus gratiæ percipiendæ ac dignus devotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, ubi vaſa vacua invenerit ; & quanto perfectiùs infimis quis renunciat, & magis ſibi ipſi per contemptum ſui moritur ; tanto

gratia celeriùs venit, copiosiùs intrat, & altiùs liberum cor elevat.

4. *Tunc videbit, & affluet, & mirabitur, & dilatabitur cor ejus* (Is. *lx. 5*) in ipso; quia manus Domini cum eo, & ipse se posuit totaliter in manu ejus usque in sæculum. *Ecce sic benedicetur homo* (Ps. *127*. 4.) qui quærit Deum in toto corde suo, nec in vanum accipit animam suam. Hic in accipiendo sacram Eucharistiam magnam promeretur divinæ unionis gratiam; quia non respicit ad propriam devotionem & consolationem, sed, super omnem devotionem & consolationem, ad Dei gloriam & honorem.

CAPUT XVI.

Quod necessitates nostras CHRISTO aperire & ejus gratiam postulare debemus.

1. AN. FID. O DULCISSIME atque amantissime Domine, quem nunc devotè desidero suscipere! tu scis infirmitatem meam & necessitatem quam patior; in quantis malis & vitiis jaceo; quam sæpe sum gravatus, tentatus, turbatus, & inquinatus. Pro remedio ad te venio, pro consolatione & sublevamine te deprecor. Ad omnia scientem loquor, cui manifesta sunt omnia interiora mea, & qui solus potes me perfectè consolari & adjuvare. Tu scis quibus bonis indigeo præ omnibus, & quam pauper sum in virtutibus.

2. Ecce sto ante te pauper & nudus, gratiam postulans & misericordiam implorans. Refice esurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui,

illumina cæcitatem meam claritate præsentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia gravia & contraria in patientiam, omnia infima & creatà in contemptum & oblivionem. Erige cor meum ad te in cœlum, & ne dimittas me vagari super terram. Tu solus mihi ex hoc jam dulcescas usque in sæculum; quia tu solus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meum.

3. Utinam me totaliter ex tuâ præsentiâ accendas, comburas, & in te transmutes; ut unus tecum efficiar spiritus, per gratiam internæ unionis & liquefactionem ardentis amoris! Ne patiaris me jejunum & aridum à te recedere; sed operare mecum misericorditer, sicut sæpiùs operatus es cum Sanctis tuis mirabiliter. Quid mirum, si totus ex te ignescerem & in me ipso deficerem; quum tu sis ignis semper ardens & nunquam deficiens, amor corda purificans & intellectum illuminans?

CAPUT XVII.

De ardenti amore & vehementi affectu suscipiendi CHRISTUM.

1. AN. FID. CUM summâ devotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & fervore, desidero te, Domine, suscipere; quemadmodum multi sancti & devotæ personæ in communicando te desideraverunt, qui tibi maximè in sanctitate vitæ placuerunt & in ardentissimâ devotione fuerunt. O Deus meus! amor æternus! totum bonum meum! felicitas interminabilis! cupio te suscipere cum vehementissimo desiderio, & dignissimâ reverentiâ quam aliquis Sanctorum unquam habuit & sentire potuit.

2. Et licet indignus sum omnia illa sentimenta devotionis habere; tamen offero tibi totum cordis mei affectum, ac si omnia illa gratissima inflammata desideria solus haberem. Sed & quæcumque potest pia mens concipere & desiderare, hæc omnia

tibi cum ſummâ veneratione & intimo fervore præbeo & offero. Nihil opto mihi reſervare, ſed me & omnia mea tibi ſponte & libentiſſimè immolare. Dominè, Deus meus, Creator meus, & Redemptor meus, cum tali affectu, reverentiâ, laude & honore, cum tali gratitudine, dignitate, & amore, cum tali fide, ſpe, & puritate, te affecto hodie ſuſcipere, ſicut te ſuſcepit & deſideravit ſanctiſſima mater tua, glorioſa virgo Maria, quando angelo evangelizanti ſibi incarnationis myſterium humiliter ac devotè reſpondit; *Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundum verbum tuum* (Luc. *1*, *38*).

3. Et ſicut beatus præcurſor tuus, excellentiſſimus Sanctorum, Joannes Baptiſta, in præſentiâ tuâ lætabundus exſultavit in gaudio Spiritûs ſancti, dum adhuc maternis clauderetur viſceribus; & poſtmodum cernens inter homines JESUM ambulantem, valdè ſe humilians, devoto cum affectu dicebat; *Amicus... ſponſi qui ſtat & audit eum, gaudio gaudet propter vocem ſponſi* (Joan. *3*, *29*): ſic & ego magnis

& sacris desideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde me ipsum præsentare. Unde & omnium devotorum cordium jubilationes, ardentes affectus, mentales excessus; ac supernaturales illuminationes, & cœlicas visiones tibi offero & exhibeo, cum omnibus virtutibus, & laudibus ab omni creaturâ in cœlo & in terrâ celebratis, & celebrandis, pro me & omnibus mihi in oratione commendatis, quatenus ab omnibus dignè lauderis & in perpetuum glorificeris.

4. Accipe vota mea, Domine, Deus meus, & desideria infinitæ laudationis ac immensæ benedictionis, quæ tibi secundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ jure debentur. Hæc tibi reddo & reddere desidero per singulos dies & momenta temporum; atque ad reddendum mecum tibi gratias & laudes, omnes cœlestes spiritus & cunctos Fideles tuos precibus & affectibus invito & exoro.

5. Laudent te universi populi, tribus, & linguæ; & sanctum ac mellifluum no-

men tuum cum summâ jubilatione & ardenti devotione magnificent. Et quicumque reverenter ac devotè altissimum Sacramentum tuum celebrant & plenâ fide recipiunt, gratiam & misericordiam apud te invenire mereantur, & pro me peccatore suppliciter exorent: quumque optatâ devotione ac fruibili unione potiti fuerint, & bene consolati ac mirificè refecti de sacrâ mensâ cœlesti abscesserint, mei pauperis recordari dignentur.

CAPUT XVIII.

Quod homo non sit curiosus scrutator Sacramenti ; sed humilis imitator CHRISTI, *subdendo sensum suum sacræ fidei.*

1. CHR. CAVENDUM est tibi à curiosâ & inutili perscrutatione hujus profundissimi Sacramenti, si non vis in dubitationis profundum submergi. *Qui scrutator est majestatis, opprimetur à gloriâ* (Prov. *xxv*, *27*).

Plus valet Deus operari quam homo intelligere poteſt. Tolerabilis, pia & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri, & per ſanas Patrum ſententias ſtudens ambulare.

2. Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias & planâ ac firmâ pergit ſemitâ mandatorum Dei! Multi devotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt. Fides à te exigitur & ſincera vita, non altitudo intellectûs neque profunditas myſteriorum Dei. Si non intelligis nec capis quæ infra te ſunt, quomodò comprehendes quæ ſupra te ſunt? Subde te Deo, & humilia ſenſum tuum fidei; & dabitur tibi ſcientiæ lumen, prout tibi fuerit utile ac neceſſarium.

3. Quidam graviter tentantur de fide & Sacramento; ſed non eſt hoc ipſis imputandum, ſed potiùs inimico. Noli curare, noli diſputare cum cogitationibus tuis, nec ad immiſſas à diabolo dubitationes reſponde: ſed crede verbis Dei, crede Sanctis ejus & Prophetis; & fugiet à te nequam

inimicus. Sæpe multum prodeſt, quod talia ſuſtinet Dei ſervus : nam infideles & peccatores non tentat, quos ſecurè jam poſſidet ; fideles autem & devotos variis modis tentat & vexat.

4. Perge ergo cum ſimplici & indubitatâ fide, & cum ſupplici reverentiâ ad Sacramentum accede ; & quidquid intelligere non vales, Deo omnipotenti ſecurè committe. Non fallit te Deus ; fallitur qui ſibi ipſi nimium credit. Graditur Deus cum ſimplicibus, revelat ſe humilibus, *dat intellectum parvulis* (Pſ. *cxviij*, *130*), aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt & falli poteſt, fides autem vera falli non poteſt.

5. Omnis ratio & naturalis inveſtigatio fidem ſequi debet, non præcedere nec infringere. Nam fides & amor ibi maximè præcellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſſimo & ſuperexcellentiſſimo Sacramento operantur. Deus æternus & immenſus infinitæque potentiæ facit magna & inſcruta-

bilia in cœlo & in terrâ ; nec eſt inveſtigatio mirabilium operum ejus. Si talia eſſent opera Dei ut facilè ab humanâ ratione caperentur , non eſſent mirabilia nec ineffabilia dicenda.

Explicit Liber de Sacramento.

INDEX
CAPITUM.

LIBER PRIMUS.

Admonitiones ad ſpiritualem vitam utiles.

* Quatuor hos libros ut quatuor Tractatus diſtinctos ſcripſerat pius auctor : poſtea lectores, cœleſtis doctrinæ periti, ipſos ſimul conjungendos eſſe judicârunt ; ac denique totum opus hâc primi capitis inſcriptione, *De Imitatione Chriſti*, inſcriptum eſt (*Huetiana*, pag. 48, *Desbillons*, *Diſp.* § vij.)

LIBER SECUNDUS.

Admonitiones ad interna trahentes.

LIBER TERTIUS.

De internâ consolatione.

LIBER QUARTUS.

De Sacramento.

FINIS.

L'Approbation & le Privilége, se trouvent à la fin de la Traduction françoise.

